

Jess Cody:

ZLATNI IZAZOV

Jess Cody

ZLATNI IZAZOV

VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA

Glavni i odgovorni urednik Milivoj Pašiček
Izdavač: NIŠPRO VJESNIK (v. d. predsjednika
Poslovnog odbora Vjekoslav Koprivnjak) –
OOUR Informativno-revijalna izdanja (v. d.
direktora Božidar Radman)

Predsjedavajući Savjeta: dr Ivan Krtalić
Adresa redakcije, izdavač i tiskare: 41000 Za-
greb, Avenija bratstva i jedinstva 4
Telefoni: 041/526-099, 515-555 i 519-555
Telex: 21 121 YU VSK

Kolegij redakcije: Berislav Grabušnik (graf. ur.),
Marija Jurela (urednik), Pavle Lugarić (zamjenik gl.
i odg. urednika), Milivoj Pašiček, Biserka Pupavac
(pomoćnik gl. i odg. urednika)

Tisak: NIŠPRO »Vjesnik«, OOUR Novinska rotaci-
ja i OOUR TM

Urednik: Ana Hrastović
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Tehnički suradnik: Branka Ožegić
Jess Cody: Zlatni izazov
Naslov originala: Gold Train
Copyright: VPA
Recenzija: Branko Kosec
Prijevod: Tomislav Odlešić
Laso 731 izlazi 16. 10 1987.
u nakladi od 67.000 primjeraka

I

Sjedeći na pojastućenom sjedalu, Jim Steel se blago ljuljao, dok je vlak kloparao prugom. Putovanje od Denvera trajalo je već dva dana. Bistre plave oči bijahu mu budne i zapazale su svaku pojedinost oko njega. Navukavši sivi šešir na čelo, tako da mu je obod zaklanjao oči, gledao je kroz prolaz prema kraju vagona. Ispod šešira mu je stršila gusta crna kosa i djelomice prekrivala uši, te je zbog nje nalikovao donekle na Indijanca. Imao je crne brkove i dugačke zaliske.

Uzdahné i prekriži ruke na prsima, kolebajući se da li zadrijemati ili opet navratiti u teretni vagon.

Uostalom, za to je plaćen, treba da se brine o snopu isprava na putu do Sacramenta i da ih preda nedirnute tamošnjem bankaru. Zada tak nije bio naročit i smatrao ga je traćenjem vremena i novca, no već se zasitio Denvera i namjeravao ionako otkrputovati. Gledao je ondje zabavnu muzičku predstavu, igrao poker dok mu nije dosadio, čitao novine svaki dan i kupao se dan na dan skoro cijeli tjedan. Bilo je već vrijeme da se pokrene, da poduzme nešto. Namjeravao je otkrputovati do srebrnih nalazišta u Nevadi, a ovo mu je usput.

Iz navike prijeđe opet pogledom

po putnicima. Pred njim je, ako je ispravno ocijenio naglasak, sjedio bračni par iz Missourija. Zatim je tu sjedio neki čovjek koji je putovao u San Francisco, kako bi otvorio liječničku ordinaciju. Na drugoj su strani sjedili mladenci koji su se zaputili u San Francisco na medeni mjesec: željeli su vidjeti ocean.

Iza njega je bio visok, mršav svećenik s naopako okrenutim bijelim ovratnikom i neprestano otvorenom Biblijom, premda nije baš često pogledavao u nju. Ukrcao se u posljednji čas.

Dva sjedala ispred njega bila je neka djevojka, u haljini suviše kićennoj za putovanje, no vidjelo se da je vrlo mlada, vjerojatno nije još napunila dvadeset jednu godinu. Imala je dugačku smeđu kosu, okruglo nasmiješeno lice i u rukama knjigu koja joj nije osobito zaokupila pažnju. Na trenutak se okrene i pogleda Jima, a onda skrene oči na stranu. Promatrajući je nekoliko minuta, on zapazi da gleda sve putnike kao da ih proučava.

Slegnuvši ramenima, Jim Steel se digné i ode do teretnog vagona. Pokuca na prozorčić. Poslije nekoliko sekundi otključa mu vrata poštanski službenik, koji je bio ujedno čuvar, te ga pusti unutra. U tom vago-

nu za prijevoz prtljage i pošte postojao je sef. Poštanski službenik je nosio revolver u koricama nisko o stegnu, kako mu ne bi smetao.

– Zdravo, Pete. Ima li kakvih novosti?

– Mirno je kao u grobu, gospodine Steele. Baš onako kako mi se sviđa. Barem mogu razvrstati poštu. Ne puštam ovamo nikoga osim vas, takve sam upute dobio. – Prereže uzicu kojom je bio svezan snop pisama i počne razvrstavati tu poštu. – Ovaj je posao dovoljno težak i bez dragocjenosti u sefu. Jednog smo dana prevozili zlato, pa sam umalo završio u ludnici.

– Ovaj put nema zlata – umiri ga Jim. – Riječ je samo o nekim papirima. Mogli su ih lijepo strpati u omotnicu, nalijepiti na nju marke i poslati je poštom. No znaš kakve su te velike kompanije. Imaju svoje mušice.

– Da, istina je, baš kao i željeznica.

– Čuvaj mi blago, Pete – prozbori Jim okrenuvši se prema vratima.

– Hoću.

Prelazeći iz vagona u vagon, Jim se zaustavi na platformi između njih i pogleda okolicu što je promicala mimo. Nekoliko je puta projahao ovuda na konju, prosječnom brzinom od šest kilometara na sat. Sada vlak prelazi za jedan sat pedeset kilometara, možda i šezdeset. Čudnovato! I ne zaustavlja se da bi predahnuo. Zaustavlja se samo onda kad mu treba vode i drva za kottao.

Jim je mogao prelaziti na konju šezdesetak kilometara na dan ako je putovao nekamo daleko. A ovaj »željezni konj«
prelazi tisuću kilometara za jedan jedini dan, bez ikakva odmora! Sve se postepeno pretvara u jurnjavu. Ovako se ne može uživati u prirodi, sve promiče

prebrzo mimo priljava prozora. A kad se još pomisli na dim i pepeo što povremeno prodiru u vagone!

Slegnuvši ramenima, Jim se vrati u svoj vagon. Unutra su stajala dvojica s revolverima i pljačkali putnike. Jim izvuče iz korice svoj novi vojni revolver, s drškom od orahovine i mjedenim štitnikom okidača. Bio je težak gotovo kilogram i pol i izvanredno precizan.

Spusti se na koljeno i pokuša što više otvoriti vrata, ali su ipak zaškripala tako da se jedan od one dvojice osvrnuo i trznuo revolver.

Opalivši kroz prolaz između sjedala, Jim pogodi pljačkaša u prsa i odbaci ga natrag tako da je, rušeći se na pod, ispustio oružje. Prasak Jimova revolvera natjera jednu ženu da vrisne, a druga se onesvijesti. Pljačkaš na suprotnoj strani vagona šmugne između sjedala i nestane.

Jim utrči u vagon i sakrije se iza prvog sjedala. Pitao se bi li pojastučeni naslon mogao zaustaviti metak ispaljen izbliza. Sumnjao je u to. U vagonu su svi sjedili kao kipovi. Bilo je dvadesetak putnika. Izvirivši iznad naslona, Jim opazi da su se svi sagnuli ili spustili na pod.

– Baci revolver – dovikne glasno Jim – pa ti obećavam da te neću izbušiti kao tvog ortaka. Hajde, baci oružje!

– Nećemo tako, stranče! – odvrati glas s druge strane vagona, nimalo uplašeno. – Imam adut za koji ti još ne znaš.

Pljačkaš se uspravi i Jim podigne revolver, ali se ukoči vidjevši da protivnik drži pred sobom djevojku i štiti se njome. Riječ je bila o onoj zgodnoj djevojci koja nije baš zainteresirano čitala knjigu.

– Dakle, pametnjakoviću, baci oružje u prolaz između sjedala, pa neću prosvirati glavu ovoj ljepotici. Čuješ li me, stranče?

– Što me se tiče ona? Vidim je prvi put – nasmije se Jim. – Ova ti podvala neće upaliti. Ustrijeliš li je, više nećeš imati pred sobom štit, pa ću te izrešetati mecima. Dakle, odluči se. Meni se ne žuri. Imam vremena.

Pljačkaš se vidljivo pokolebao. Većina odmetnika ne bi ni u najtežoj situaciji naškodila ženi. Na Zapadu je bilo premalo žena, pogotovo zgodnih.

– Ne miči se, stranče – dovikne napadač.

Polako se povuče prema vratima, vukući za sobom djevojku. Kad je stigao do vrata, šmugne van i gurne nju u vagon iz kojega je upravo išao.

Čim se djevojka oslobodila, Jim se uspravi i, potrčavši kroz prolaz, preskoči mrtvaca na podu. Kad se približio vratima, rasprsne se staklo na njima. U posljednji je čas skočio ustranu, te izbjegao metak i staklene krhotine.

Pljačkaš je produžio u sljedeći putnički vagon. Posljednji. Jim jurne za njim, zaviri kroz staklena vrata u vagon, ali ga nije vidio. Ona ih otvori i, pogurivši se, potrči do prvog sjedala. Kraj prozora je sjedio neki pedesetogodišnjak kojemu su se uzbuđeno iskrile oči.

– Klipan kojega lovite već je gotovo na drugom kraju – prozbori sagnuvši se. – Utrčao je ovamo, s revolverom u ruci, odmah nakon onog hica. Ne zna da ne može izići kroz ona vrata. Zaključana su jer vode do tendera i lokomotive.

Jim opazi da su se svi putnici sagnuli i sakrili koliko je moguće.

– Hej, ti s revolverom! – dovikne. – U klopci si! Ona vrata iza tebe zaključana su, pa možeš izići odavde samo ako prodeš pokraj mene. Jesi li spreman za razgovor?

– Zar je Logan mrtav? – zapita pljačkaš.

– Ako je Logan onaj lopov koji je pljačkao ljude u susjednom vagonu, onda ti mogu reći da se ne osjeća baš najbolje. Je li mrtav, to ne znam.

– Mogao bih pobiti ovdje pet ili šest ljudi prije nego što me svladaš. Mogao bih skupo prodati kožu.

– Dabome, mogao bi, ali bi umro kad bi ti ponestalo metaka. Imaj to na umu. Ako pogineš, gotovo je.

– Što mi nudiš?

– Koliko znam, nisi nikoga ozlijedio. Pristajem da tebe i tvog prijatelja iskrčamo na prvoj stanici. No to ovisi o konduktoru. On ima glavnu riječ ovdje.

– Otidi po njega. U drugom je vagonu, tako prestrašen da ne može stajati na nogama. Dovedi ga!

– Podigni oružje i uperi ga u krov dok budem izlazio – reče Jim.

Vidjevši da ga je pljačkaš poslušao, povuče se natraške kroz vrata i ode u susjedni vagon. Ubrzo doveđe konduktera.

– Meni je, prema pravilima, dužnost da zadržim svakog počinitelja ozbiljnog krivičnog djela i predam ga policiji – bunio se konduktar.

– Onda će putnici morati svjedočiti – osmehne se Jim – razgovarati sa šerifom, ispričati kako se sve zbilo, te će uprava željeznice dobiti izvještaj, a on neće biti lijep, zar ne? U njemu će pisati otprilike ovo: »Konduktar nije pokušao spriječiti pljačkanje putnikâ. Šćućurio se na sjedalu, nesposoban da bilo što poduzme, nije povukao kočnicu za nuždu, niti je bilo kako pokušao omesti pljačkaše.« To neće zvučati nimalo zgodno, zar ne?

Konduktar skine crnu kapu i obriše znoj s čela.

– Dobro, što drugo mogu učiniti?

– prozbori.

– Niste vi krivi ako vlak napad-

nu pljačkaši. U gužvi se može poginuti. Nije ništa čudno ako odmetnici pobjegnu. Predlažem da ih obojicu izbacimo iz vlaka na prvoj uzbrdici.

– Da, tako je – složi se kondukter, debeo pedesetogodišnjak, te se blijedo osmjehne.

– Onda, jeste li se dogovorili? – progovori na drugom kraju vagona pljačkaš. – Hoćemo li zapucati?

Jim mahne konduktoru neka govori.

– Željeznica će dopustiti vama i vašem prijatelju da siđete s vlaka na sljedećoj uzbrdici. Pomoći ćemo vam da iskrcate prijatelja. Zahtijevamo samo da vratite sav novac i dragocjenosti koje ste uzeli.

– Koješta! Ionako je ovo bilo traćenje vremena.

Stigavši do uzbrdice, vlak je već usporavao.

– Učinite s Loganom što vas volja! Ja ću sići ovdje!

Pljačkaš ustukne prema vratima, zatim se, sjetivši se da su zaključana, zaputi prema Jimu i konduktoru, držeći još u ruci revolver.

– Savjetujem ti da uperiš cijev u pod – reče mu Jim – inače ću ja podići svoj revolver.

Pljačkaš, bradat tridesetogodišnjak, kimne. Navuče šešir na čelo, okrene lice ustranu dok je prolazio mimo njih dvojice i šmugne kroz vrata. Za trenutak, stojeći između vagona, osvrne se, mahne i skoči s vlaka.

Jim i kondukter odu po ustrijelnog razbojnika, odnesu ga do vrata i izbace.

– Ne sviđa mi se ovo – promrmlja kondukter, brišući opet znoj s čela.

– Da, život je grub. No ne zaboravite da bi i on, ne trepnuvši okom, bacio vaše mrtvo tijelo odavde. Lako se moglo dogoditi da vi ostanete ovdje, s metkom u čelu.

– Hm, da – progunda kondukter, naglo uvukavši zrak, obriše znoj s unutrašnje strane kape i ponovo je stavi na glavu. – A sada treba da ustanovimo koliko je novca i dragocjenosti ukrao. Morat ću ispisati hrpe papira, a to mi je najmrže.

– Živi ste, čovječe – nasmije se Jim. – Budite sretni što još možete pisati.

Tek što se vratio na svoje sjedalo kraj prozora i povukao naprijed si-vi šešir kako bi zaklonio oči, opazi suknju što je sezala gotovo do poda i zatim sjedne kraj njega djevojka.

– Gospodine?

U prvi je čas htio odglumiti da spava. Prepoznao je suknju; riječ je bila o onoj zgodnoj djevojci kojom se privremeno zaštitio pljačkaš.

Polako podigne šešir s čela i sjedne uspravno. Bila je zgodnija nego što je mislio, glatke svijetle kože, živahnih smeđih očiju i dugačke smeđe kose, svjetlucave na svjetlu. Mirisala je. Nos joj je bio kratak i donekle prćast, a razdvojene rumene usne otkrivale su sjajne bijele zube.

Vidjela je kako je promatra, te se oboje nasmiješe. Na obrazima joj se pojave jamice.

– Oprostite, gospodice, što sam se zabuljio u vas, no uvijek zurim u najljepšu djevojku u sobi ili u vlaku. Nije nimalo pocrvenjela. Naprotiv, osmjehnula se kao da je očekivala baš takve riječi.

– Htjela sam vam samo zahvaliti što ste mi spasili život. Natjerali ste ga da me pusti, pa me nije ustrijelio. Nisam ni stigla izvući derindžer iz torbice. Tata mi veli da ne smijem nositi oružje, no meni je drago što ga nosim. Za trenutak sam pomislila da bi trebalo da izvadim derindžer i ustrijelim ga prije nego što me šćepa, a onda, dok sam okli-

jevala, bilo je već prekasno. Znam, govorim previše, a nismo se još ni upoznali, no vi ste mi malo prije spasili život, pa je, mislim, sasvim prirodno što pričamo jedno s drugim.

Ona duboko udahne, a Jim se tiho nasmije. Bila je tako ljupka da nije mogao vjerovati očima.

– Hvala, gospođice. Ja sam Jim Steel. Čast mi je pomoći gdje god mogu, a naročito volim spašavati ovakve ljepotice.

Ona se veselo zahihće.

– Ja sam Mandy Martin – predstavi se. – Bože moj, vi ste tako slatkorječivi kao da se udvarate.

– Hm, to ne bi bilo baš pristojno, zar ne?

– Nije me briga je li pristojno ili nije. Zahvalna sam vam što sam spasila glavu. Postupili ste kao pravi muškarac.

– Hvala lijepa.

– Zar je to sve? – upita ona i namršti se. – Ustrijelili ste čovjeka spašavajući me i potom...

– Ustrijelio sam ga prije nego što ste bili u bilo kakvoj opasnosti. Ne prikazujte to tako uzbudljivo.

Ona se namrgodi. Mnogo više mu se svidjela dok se smiješila.

– Smijem li sjediti ovdje do kraja putovanja? – zapita ga.

– Sjedalo je slobodno, a vi, uvjeren sam, imate kartu. Oprostite, moram otići za trenutak.

– Kamo idete?

– U teretni vagon.

– Zašto? Što je ondje? Za protekla dva dana išli ste onamo, vidjela sam, najmanje desetak puta.

– Ne razbijajte sebi glavu time.

Prije odlaska Jim izbaci iz bubnja praznu čahuru i zamijeni je metkom.

– Zaista upotrebljavate metke. Mislila sam da vam je redenik oko pojasa samo ukras.

– Da, zaista ih upotrebljavam. Oprostite, moram ići.

Povuče se mimo nje i osjeti kako mu ona koljenima dodiruje noge. Kad se osvrnuo, još mu se smiješila. Ode prema teretnom vagonu i pokuca na vrata. Odmah mu ih otvori službenik.

– Čujem da je bilo prilično uzbudljivo.

– Donekle, Pete – odvrati Jim.

– Ovdje je sasvim mirno. Možda bi bilo najbolje da napustim poštansku službu i postanem željeznički detektiv. Vi se, momci, vrlo dobro zabavljate.

– I puca se na nas. Uostalom, ja nisam željeznički službenik. Radim na svoju ruku. Brinem se o tome da omotnica stigne na cilj. Obećao sam to jednom prijatelju. Zapravo, svom bankaru. Kazao mi je da mi, ako to ne učinim, više neće davati zajmove.

– Znači, nametnuli su vam posao koji ne želite. Znam kako se osjećate. Ja sam htio postati liječnik. A evo, sada odgonetavam svakakve šasave rukopise. Jeste li ikada pokušali razlikovati »C« i »G« na pismu?

– Nisam se nikada bavio time, Pete. Sef nije nitko otvarao?

– Nitko otkad smo otišli iz Denvera.

– Dobro.

Jim se okrene i pođe opet u putnički vagon. Nije mogao shvatiti zbog čega su tako važni ti papiri. Čak i ako je riječ o nekakvim vrijednosnim papirima. Zaključio kako nema smisla razmišljati o tome. Nadao se da djevojka, kad se vrati, više neće biti ondje. Mlada je, premlada, pa se ne bi htio spetljati s njom. Dok je na zadatku, ništa mu ne smije odvlačiti pažnju.

Vraćajući se prema svom sjedalu, sudari se sa svećenikom koji se

upravo dizao. Biblija odleti na jednu stranu, naočale s rožnatim okvirom na drugu, a mršavi, visoki svećenik skljoka se opet na sjedalo. Za trenutak se namrštio, a onda se nasmiješi i ustane.

– Oprostite, mladiću, zaletio sam se u vas. Trebalo je da budem oprezniji.

– Ne, ja sam kriv – reče Jim. – Izvolite proći.

Dok se svećenik udaljavao, pažljivo ga je pogledao. Ustanovio je na veliko iznenađenje, da svećenik miriše; vjerojatno se namirisao poslije brijanja. Uz to ima vrlo njegovane nokte.

Jim produži kroz prolaz i, približivši se svom sjedalu, opazi da je Mandy još na istom mjestu.

– Kondukter veli da ćemo za pet sati stići u Sacramento – prozbori ona, smiješeći se.

– Dobro – promrmlja on spuštivši se na sjedalo, pa navuče šešir na čelo i prekriži ruke na prsima.

– Hej, zar nećete razgovarati sa mnom? – zapita tiho Mandy.

– Neću.

– Grozni ste, mogu vam reći! Spasili ste mi život, a sada nećete ni razgovarati sa mnom. Zar ne vidite da sam uplašena?

– Vraga ste uplašeni!

– Mogli biste, barem, biti uljudni i razgovarati.

– Pa, razgovaramo.

– Nije istina. Samo gundate i držite se mrzovoljno. Možda bi bilo dobro da vas pogolicam. Odmah biste živnuli.

– Čini mi se da biste mogli učiniti nešto takvo nasmije se Jim. – To će vas jednog dana uvaliti u nevolje. No nećete imati neprilika sa mnom. Ja vas, kada doputujemo u Sacramento, vjerojatno neću više nikada vidjeti.

– Hoćete li sendvič? Kupila sam

ih na prethodnoj stanici. Mislim da su sa šunkom i sirom. A imam i dvije jabuke. Da uživamo kao na izletu?

– Zašto ne bismo? – nasmije se Jim.

– Zašto ne bismo? – zahihoće ona i opet joj se pojaviše jamice na obrazima. – E, takvog vas volim! Evo me odmah natrag.

Skoči sa sjedala i za nekoliko trenutaka donese izletničku košaricu. Metne je između njih, otvori i pokaže rukom.

– O, zaboravila sam. Imam i dvije boce piva. No vi, vjerojatno, ne pijete pivo.

– Samo kad sam sâm ili s nekim. Ona se veselo nasmije. Godio mu je u ušima njezin smijeh.

– Oženjeni ste?

– Dabome. I imam desetero djece.

– Pa, niste još tako stari – izusti ona, namrštivši se.

– Jesam, jesam. I dobit ću još troje djece. Sve tri žene su mi u drugom stanju. To je najbolje za njih. Znaite, mi smo mormoni iz Salt Lakea.

Na trenutak ga je ozbiljno promatrala, a onda zahihoće.

– Vućete me za nos, sada mi je jasno. Nemate ni vjenčani prsten.

– Prsten? Mi nosimo prstene kao naušnice, a treći na nosu. Zar ih ne vidite?

Oboje prasnuše u smijeh.

Žvačući sendvič i pijuckajući pivo, Jim se osjećao vrlo ugodno, kao da je na odmoru, a ne na zadatku. Dobit će dvjesto dolara zato što se brine o onim papirima, no zadatak je prava igrarija. Pogleda zgodnu djevojku kraj sebe koja je neumorno čavrljala. Putovanje će uskoro završiti, a on će moći krenuti u Virginia City i pogledati rudnik srebra koji ga zanima.

– Vjerujem da će vam se svidjeti Sacramento, Jime – govorila je ona. – Nije velik poput Denvera, ni tako dotjeran, ali imamo novine, dva unosna rudnika i razne trgovine.

Jim uzme još jedan sendvič, uživajući u okolici. Vlak se opet penjao uz planinu. Čavrljat će i smijati se s ovom zgodnom djevojkom sve do Sacramenta, a onda će njegov zadatak završiti i moći će opet živjeti svojim životom.

II

Dolazak vlaka na željezničku stanicu u Sacramentu bio je važan događaj za ovaj gradić. Okupilo se stotinjak ljudi, gledajući golemu lokomotivu i diveći se vagonima koji tako lako klize po čeličnoj pruzi. Počnu izlaziti putnici.

Sacramento se nije mnogo izmijenio otkako je Jim bio u njemu prije dvije godine. Živjelo je tu već gotovo petnaest tisuća ljudi i počele su se pojavljivati poteškoće kakve nastaju u većim naseljima.

Jima nije dočekaao nitko, niti je on očekivao bilo koga. Maloprije je uzeo isprave iz sefa i zamolio poštanskog službenika da mu omotnicu pričvrsti ljepljivom vrpcom na leđa ispod košulje. Ulazeći u grad, nije vidio ništa sumnjivo. Zaputi se prema banci.

Čim je koraknuo unutra, dočeka ga neugodan miris kao u svim bankama, miris koji nije podnosio. Vjerojatno smrde pljesnive novčanice, pomisli.

Vidio je na šalterima zabrinute mlade službenike u tamnim odijelima. S lijeve su strane bili uredi, a pred njima je za pisaćim stolom sjedila neka muškobanjasta žena i netremice ga gledala. Pride joj.

– Htio bih posjetiti gospodina Ambrosea Smitha.

Ona mu se napola osmijehne, no nije to bio pravi smiješak, već više glupo smijuljenje.

– Gospodin Smith je predsjednik ove banke i vrlo zaposlen čovjek. Biste li mogli doći sutra?

– Ne, ne bih mogao. Ako se ne varam, ono su njegova vrata.

U tri velika koraka Jim se nađe pred lijepim hrastovim vratima na kojima je pisalo Smithovo ime i pritisne kvaku.

– Ne možete tek tako upasti unutra! – pobuni se žena.

– Vidjet ćete da mogu – odvrati Jim i uđe u ured.

Za sjajnim hrastovim stolom sjedio je otmjen čovjek i pušio cigaru, razgovarajući s nekim bijedno odjevenim ćelavim čovjekom.

– O, vi ste, zacijelo, Jim Steel – prozbori bankar i digne se. – Čuo sam da ste doputovali i da dolazite k meni. –

Mahne onom ćelavom čovjeku neka iziđe kroz sporedna vrata. Zatim, zaobišavši stol, pruži ruku Jimu.

– Vidim da ste doputovali bez ikakvih poteškoća, Steele. Donijeli ste papire?

– Jesam. Htio bih vam ih predati i otići svojim putem. Treba samo da potpišete priznanicu.

– Nažalost, ne mogu je ja potpisati. Ove papire morate predati osobno Harveyu C. Martindaleu u rudniku »Sretna sedmica«. On je vlasnik rudnika. Papiri su njegovi. Pripremio sam kola. Ili možete, ako više volite jahati, izabrati jednoga od dvaju konja.

– Smatrao sam da ću papire predati ovdje. Dobio sam takve upute. Ako želite isporučiti isprave u nekakvom rudniku odnesite ih sami.

– Rekli su mi da s vama nije lako – nasmije se Smith. – Međutim,

novac vas čeka u rudniku. Jedino tako možete dobiti svoje novce, pa je najpametnije da u miru popušimo cigaru i krenemo onamo, nije li tako?

Ponudi i Jimu dugačku smeđu cigaru, kojoj Jim nije mogao odoljeti. Dobro, još nekoliko sati, pa je gotovo. Jim slegne ramenima.

S njim su pošla još dvojica. Budući da se nasjedio u vlaku, radije je jahao nego se vozio kolima. Izabrao je bijelca s crnom mrljicom na čelu. Činilo mu se da je taj konj snažan i izdržljiv.

Krivudali su kroz ravnice, prešli preko dviju rječica, prošli kroz dolinu iz koje su potom ušli u jednu manju udolinu i naposljetku su se klancem popeli do rudnika.

Kad su stigli tamo, bilo je već skoro pet sati poslije podne. Vrlo su malo razgovarali. Jim je jahao ili ispred kola kojima se vozio Smith ili iza njih. Želio je biti privremeno sâm.

Zaustaviše se pred velikom brvnarom koja, kako se pokazalo, nije bila obična koliba. U njoj su postojali rudnički ured i vlasnikov stan. Na širokoj verandi dočeka ih Martindale. Bio je visok samo stotinu i šezdeset centimetara, potpuno bijele kose i dugačkih zalistaka. Moglo mu je biti oko četrdeset pet godina. Nosio je naočale.

– Vi ste, po svoj prilici, Jim Steel – progovori Martindale kad je Jim sjahao, pruži mu ruku i stisne neobično snažno šaku. – Drago mi je što sam vas upoznao, vrlo drago. Udite, pa ćemo svi nešto popiti i nazdraviti vašem dolasku.

– Hvala lijepa – odvrati Jim – no samo ću vam predati papire, uzeti priznanicu i odmah krenuti.

– Razumijem. Zaposleni ljudi nemaju vremena za traćenje. Sasvim mi je jasno. Dobro, obaviti ćemo to brzo.

Uđoše i krenuše prema starom pisaćem stolu u kutu. Ploha mu je mjestimice bila osmuđena cigaretama, a na jednom su je mjestu oštetili nož ili sjekira. Martindale sjedne na prednji rub stola.

– Ovo je moj stari drug, moj prvi pisaći stol – reče. – Sa mnom je već tridesetak godina i nije me još nikada iznevjerio. Onda, gdje su papiri?

Jim izvuče košulju iz hlača i, svukavši je, pokaže papire zalijepljene na leđa. Martindale se nasmije uzimajući ih i pogleda ih.

– Da, sve je tu – zaključio.

Gurne prema Jimu petnaest zlatnika po dvadeset dolara, ali Jim uzme samo deset i spusti ih u džep.

– Hvala, gospodine Martindale, bilo mi je zadovoljstvo surađivati s vama. Nisam baš potpuno shvatio ovaj zadatak, no denverski bankar mi je kazao da je važan. Nadam se da vam se trošak isplatio. A sada, moram ići.

– Bilo bi mi vrlo drago ako biste ostali na večeri i prenoćili ovdje, Jim – reče Martindale. – Dalek je put do grada. Zašto ne biste ostali, pa da vam ujutro pokažem cijeli rudnik? Čuo sam da ste i vi neko vrijeme radili pod zemljom i zanimali se za rudarstvo.

– Eh, onaj denverski bankar ima dugačak jezik – osmehne se Jim.

– Ne, ipak je najbolje da odem.

Krenuše prema vratima.

U tom času dođe iz susjedne prostorije neka djevojka. Sklupčala je smeđu kosu na tjemenu, prema pariškoj modi, te nosila dugačku kinesku haljinu. Zagleda se u muškarce kroz velike tamne naočale. Onda vrisne i potrči prema njima.

– Kako ste se usudili doći ovamo! Životinjo! Čudovište! Kako ste se mogli pojaviti ovdje nakon svega što ste učinili!

Nasrne na Jima i počne ga udarati šakama. On joj uhvati jednu ruku, pa drugu. Vikala je na njega dok ju je pokušavao umiriti. Neka-ko mu se činila poznatom, ali se nije mogao sjetiti gdje ju je sreo.

— Tata, sjećaš li se što sam ti ispričala o svom groznom putovanju vlakom? Sjećaš li se kako se onaj čovjek upoznao sa mnom i zatim me noću pokušao svući i silovati? Evo, to je taj čovjek iz vlaka! Pokušao me silovati! Neću mu nikada zaboraviti lice. Hoću da ga smjesta objesite!

III

Jim je jedva svladavao gnjev. Zašto se ona ovako ponaša? Nije mu bez razloga prišla i planula. Zbog velikih tamnih naočala vidio joj je samo dio lica, a kosu je podigla.

Harvey C. Martindale se namrgodi, uhvati djevojku za ruku i povuče je od Jima, umirujući je. Zatim korakne između nje i Jima.

— Treba da nas dvojica popričamo. Ovo je teška optužba — reče i pogleda ostale. — Vi ne morate prisustvovati razgovoru. Tu se rješavaju, kako da kažem, obiteljski problemi. Budite bez brige, sâm ću sve urediti. Ne dobijem li prave odgovore, Steel će se ili vjenčati ili ujutro visjeti. Hvala ti što si došao ova-mo, Ambrose, javit ću ti se.

— Čekajte malo — pobuni se Jim i korakne prema Martindaleu — nemate razloga...

Martindale uperi u njega mali dvocijevni derindžer. Djevojka ustukne još jedan korak i oduševljeno se zagleda u oca. Pogledavši derindžer, Jim shvati da bi bilo glupo pokušati bilo što.

— Predlažem da sjednemo kraj kamina i popričamo — prozbori Martindale dok su ostali izlazili.

Pokaže Jimu na stolicu, zatim se

spusti u naslonjač, a kćerka mu sjedne na naslon za ruku. Kao da se kriomice osmjeivala. Jim je jedva čekao da skine naočale kako bi je mogao dobro vidjeti.

Kad su se vani udaljili konji, Martindale se tiho nasmiješi i dobaci Jimu derindžer.

— Prazan je — prozbori. — Morao sam to odglumiti uvjerljivo, no nisam se htio izvrnuti opasnosti da vas ustrijelim.

— Morali ste odglumiti uvjerljivo? — ponovi Jim.

Djevojka raspusti dugačku smeđu kosu, zatim skine tamne naočale i osmehne se. Na obrazima joj se pojave jamice.

— Mandy Martin, djevojka iz vlaka — promrmlja Jim i namršti se. — Je li »Martin«, možda, kratica prezimena »Martindale«?

— Pogodili ste — reče Mandy.

— Putovali ste vlakom kako biste me uhodili?

— Ne bi se baš moglo reći da sam vas uhodila, prije bi se moglo kazati da sam vas procjenjivala. Htjeli smo ustanoviti kakvi ste na zadatku i kako ćete postupiti ako se dogodi nešto nepredviđeno.

— Vi ste pripremili pljačku vlaka?

— Zaboga, ni govora! Pljačka se dogodila sasvim slučajno. Mi ne bismo nipošto izvrnuti opasnosti tuđe živote. Međutim, došla nam je kao naručena. Barem sam vidjela kako svladavate obojicu pljačkaša. Tata i ja smatramo da ste položili ispit s odličnom ocjenom. Čestitamo vam.

— Ispit? — upita Jim i vrati Martindaleu derindžer. — Cijelo je putovanje bilo samo pokus? Slušajte, ja sam se u vojsci naužio lažnih uz-buna tako da mi ih je dosta za sva vremena — doda, izvadi iz džepa onih deset zlatnika i dobaci ih Mar-

tindaleu. – Evo vam vaš novac. Nisam ga ničim zaslužio. Idem sada.

– Čekajte, Steele! Zadržite novac. Obavili ste ono za što ste bili unajmljeni. Donijeli ste mi vrijedne isprave koje su mi hitno potrebne. Osim toga, dokazali ste mi da možete dobiti sljedeći zadatak koji vam namjeravam ponuditi.

– Vi, očito, ne čujete dobro, Martindale. Kraj Silver Citya prodaje se rudnik srebra i htio bih ga kupiti. Odlazim.

– Hm, mislim da nećete otići. Svi znaju da je Mandy bila u Denveru i da je doputovala ovamo istim vlakom kojim i vi. Imam trojicu uglednih građana kao svjedoke; čuli su kako vas je Mandy optužila zbog pokušaja silovanja. Padne li vam na pamet da odjašete odavde, pozvat ću šest čuvara naoružanih puškama i zadržati vas ovdje dok vas ne predam zakonu. Ovaj je grad moj, Steele! Ako hoću, možete dobiti dvadeset godina zatvora.

– Nakon suđenja ili samo na vašu riječ?

– Nakon pravog pravcatog suđenja. Pribavit ću prikladne dokaze, svjedoke i porotu. Grad je u mojim rukama, pa mi se nikako ne možete oduprijeti.

– Dobro, ako mi prijetite takve grdne nevolje, mogao bih barem saslušati vaš prijedlog – reče Jim.

– Izvrsno. Odmah sam vas ocijenio kao razumna čovjeka.

– Kako vam se svidjela moja predstava, Jime? – upita Mandy. – Zar se nisam odlično razbjesnila, uzrujala, rasplakala?

– U školi za glumce ne biste prošli na prijemnom ispitu – progundala Jim.

– Dušo, bila si sjajna – reče Martindale. – Nego, mogli bismo popiti onog dobrog vina, onoga što

je na posebnoj polici. Donesi bocu i čaše!

– Dobro, tata – uzdahne ona – ali ne razgovarajte ni o čemu važnom dok se ja ne vratim. Želim znati sve što se događa.

Gledajući je kako žuri prema vratima na suprotnoj strani prostorijske, Harvey se smijuljio i vrtio glavom.

– Teško izlazim s njom nakraj – prozbori. – Trebalo je da bude dječak. Međutim, moram joj priznati, vrlo se dobro snalazi u poslovima. Zna o rudarstvu gotovo koliko i ja. A radi ovdje tek dvije godine, otkad joj je umrla majka.

– Dobro, kakav mi to posao želite povjeriti? Nisam ja nikakav plaćeni revolveraš koji će pobiti one koji vam nisu po volji.

– Ne, ne, nije riječ ni o čemu takvom. Prije svega, Jime, zaista mi je žao što sam vas na ovakav način dovukao ovamo. Međutim, denverski su mi bankari kazali da vas jedino tako mogu nagovoriti da prihvatite posao. Napomenuli su mi da ste vrlo nezavisni, prihvaćate samo one poslove koji vam odgovaraju. Budući da sam u velikoj nevolji, poslao sam kćerku da vas malo bolje upozna – reče, digne pogled i osmijehne se. – Vjerujte mi, prijeko mi je potrebna vaša pomoć. Zatražio sam da se moji ljudi u Denveru raspitaju o vama. Poslali su mi izvještaj deo tri centimetra i svjedočelo mi se ono što sam pročitao. Rekao sam im neka smisle neki način kako da vas domamim ovamo dodajući Martindale i zagleda se u Jima. – Što se tiče rudnika, u njemu nema nikakvih poteškoća. Sve teče kao po loju. Međutim, muči me jedan veći problem. Sigurnost!

– Ja nisam predstavnik zakona. Zacijelo ste to pročitali u podacima o meni.

U sobu se vrati žurno Mandy, noseći na srebrnom pladnju bocu vina i tri čaše. Kušavši vino, Martindale kimne.

– Da, dobro je. Možeš nam natočiti – reče i ponovo se okrene prema Jimu. – Kao što sam napomenuo, Jime, poteškoće mi stvaraju sigurnost. Vi ste prevozili nekoliko puta zlato. Vidite, tu se javljaju problemi za mene. Kad izradim zlatne šipke i kad ih treba isporučiti kovnici novca u Denveru. Već sam se uvjerio da imam u svojim redovima uhodu. Netko obavještava pljačkaše kakvu pošiljku šaljem i na koji način. A za dva tjedna namjeravam poslati odavde veliku pošiljku.

– U Denver?

– Da. Do Sacramenta će biti odvezena oklopnim kolima i potom ukrkana u vlak. Željeznica će mi poslati poseban vagon, s velikim ugrađenim sefom za zlatne šipke. Zatim treba prevaliti do Denvera gotovo dvije tisuće kilometara. To je vraški dalek put. Štošta se može dogoditi ako se dozna da je u vlaku velika zlatna pošiljka. Htio bih da otpratite to zlato do Denvera.

– O kakvoj je pošiljci riječ? – zapita Jim.

– E, to neću ni vama reći. Uglavnom, bit će toliko zlata da bi se bandi isplatilo unajmiti tridesetak ljudi za napad na vlak. Zanima li vas posao?

– Što je s Pinkertonovom detektivskom agencijom? Nije li taj posao kao stvoren za njegove ljude?

– Obratili smo se toj agenciji lani u vezi s nečim drugim, te je došao Pinkertonov čovjek iz Chicaga. Upao je u oči čim je doputovao. Premlatili su ga te večeri, pa se sutradan ujutro pokunjeno popeo u poštansku kočiju i kidnuo. Ne, potreban nam je netko tko će se uklopiti u ovu sredinu, tko će se osjećati

ovdje kao kod kuće, razbiti nekoliko glava ako bude morao i rukovati spretno revolverom.

– Naravno, Jime – progovori Mandy, dok su joj se oči uzbuđeno iskrile – ako se bojite prihvatiti taj posao...

Govorila je izazovno, te je nije Jim ni pogledao.

– U takvu poslu morao bih imati potpuno slobodne ruke što se tiče biranja ljudi za zadatak. Potrebna mi je vaša podrška.

– Dobit ćete je.

– I tražim pet tisuća dolara ako zlato stigne u kovnicu.

– Šalite se, Jime? – nasmije se Mandy. – Možete dobiti desetinu te svote.

– To je velika zarada za mjesec dana rada – prozbori Martindale – ali ću vam, ako isporučite zlato, platiti tu svotu i dati vam još pet tisuća nagrade, u zlatu!

– Tata!

– Šuti, mala, znam što radim.

– Koliko zlata šaljete? – zapita opet Jim.

Martindale ustane i, pušeći cigaru, ode do prozora, zatim se vrati.

– Ne bih htio da se to pročuje. Zlato će utovariti dvije zasebne skupine radnika, tako da nitko neće znati koliko smo ga ukupno ukrkali u kola. Poslat ću zlato u vrijednosti od pola milijuna dolara.

– O, to je velika hrpa! – reče Jim.

– Baš zbog toga bih je htio povjeriti vama.

– A što ako se nađem u iskušenju i kidnem sa zlatom u Mexico City?

– Tada ću osobno doći u Mexico City i ustrijeliti vas.

– Dobro! – kimne Jim i razmisli o prijedlogu. – Jedina je nevolja što me čeka u Silver Cityju jedan neodgodiv posao.

– Može se odgoditi. Poznato mi je sve, pa znam da nemate potreban novac, niti ga možete pozajmiti. Trebalo bi platiti odmah pedeset tisuća i onda isplatiti u ratama još stotinu i pedeset tisuća. Nemate toliko novaca, a ne možete ga ni pribaviti. Rudnik se zove »El Toro« i nije se još, zapravo, pokazalo koliko vrijedi. Kupili biste mačka u vreći; možda biste se obogatili, a možda biste itekako žalili za svakom uloženom parom. Prošlog se tjedna prodajna cijena snizila za dvadeset tisuća, ali je još izvan vašeg dohvata – reče Martindale, popije vino i pruži kćeri čašu, da mu je ponovo napuni. – Dakle, prestanimo sanjariti i vratimo se u stvarnost. Nudim vam deset tisuća za mjesec dana rada. Pošiljka kreće za dva tjedna. Prihvatite ili odbijete! – osmijehne se. – Naravno, odbijete li suradnju sa mnom, optužit ću vas zbog pokušaja silovanja. Čak i ako sudac bude nekakav ženskar, ipak ćete dobiti najmanje pet godina zatvora. Ovdje, u Kaliforniji, nastojimo što bolje zaštititi žene.

Jim duboko uzdahne, digne se i pride prozoru. Promućka vino u čaši i popije ga. Vjerojatno bi mogao prilično lako pobjeći odavde, ali bi ga Martindale optužio kao što je zaprijetio i pojavila bi se tjeratica za njim. To nije nipošto htio.

– Mladiću, postoji još jedan valjan razlog zbog kojega bi trebalo da prihvatite posao. Vi ste, koliko znam, posebno zainteresirani za zlato. Zar vas baš nimalo ne zanima kako su se pljačkaši uvukli u moj rudnik? Kako namjeravaju ukrasti zlato? Hoće li izbaciti iz tračnica vlak, pobiti sve u njemu i tada uzeti zlato? Ili će, jednostavno, ukrasti teretni vagon i odvući ga u noć? Možda će otvoriti sef eksplozivom i dobaciti zlatne šipke već spremnim

jahačima? Kako biste vi postupili na njihovu mjestu?

– U pravu ste, zanima me što su smislili. Međutim, kad bih ja pripremao nešto takvo, trebalo bi mi najmanje dva mjeseca za ostvarenje plana. Dakle, ako i odem, ne treba da me se bojite! – nasmije se Jim. – Dovedi ste me u vrlo nezgodan položaj. Ne ostaje mi ništa drugo nego da surađujem s vama. No imam neke uvjete. Prihvatim li posao, birat ću ljude po svojoj volji, trošit ću koliko god bude potrebno, gospodica Martindale neće biti u vlaku kojim će se prevoziti zlato i dobit ću, umjesto deset, petnaest tisuća.

– To je nemoguće, to je smiješno! – uzvikne Mandy i nasmije se. – Vi ste pravo pravcato čudovište, tašto i umišljeno čudovište!

Harvey Martindale žurno korakne prema Jimu i pruži mu ruku.

– Izvrsno! Znači, dogovorili smo se – reče, a onda se okrene prema kćeri. – Draga moja Mandy, zacijelo misliš da znaš već sve o poslovima, ali treba da još štošta naučiš. Dao bih i dvadeset pet tisuća kao nagradu ako zlato stigne na cilj. To je neusporedivo jeftinije nego gubitak pola milijuna ako bi se zlata dočepali razbojnici. Vjerujem da je to imao na umu i Steel. Međutim, suviše je pristojan da bi me potpuno operušao usred mog ureda.

Mandy Martindale iznenađeno i ljutito podigne obrve žustro ode, držeći u ruci polupraznu čašu burgunca.

Jim se tiho nasmije.

IV

Za večerom se Mandy nije pojavila za stolom. Poručila je da je boli glava. Tako su Harvey Martindale i Jim jeli sami.

– Jime, ujutro ću objaviti da ste

doputovali iz Denvera kao stručnjak za proizvodnju. To će vam omogućiti da se petljate u sve. Reći ću da sam vas pozvao zato što bih htio smanjiti troškove proizvodnje i povećati dobit. Pođe li mi to za rukom, povisit ću radnicima plaće. Svi će biti zadovoljni. Vijest o vama brzo će se proširiti, budite bez brige. Znam kako se takve glasine prenose od usta do usta. Dat ćemo vam crveni šljem kad budete išli pod zemlju. Takav nosim i ja.

– Imate li i noćnu smjenu?

– Nemam. Dovoljno mi briga zadaje i jedna jedina. Nema smisla da večeras idemo u rudnik, ako ste na to mislili. Pametnije nam je da zaigramo poker i pijuckamo vino.

Sutradan ujutro spustio se Jim u rov, stotinu trideset metara pod zemljom.

Naposljetku je svratio u talionicu. Gledao je kako se svaka zlatna šipka precizno važe, zato da bi bila teška točno pet kilograma.

Imajući na umu cijenu zlata, izračuna da su za pola milijuna dolara potrebne 152 šipke. Sedamsto pedeset kilograma zlata, što on treba da preveze u Denver. Zadatak će biti tako jednostavan da će umirati od dosade ili tako opasan da ga neće ni preživjeti.

Krene za kolicima na kojima su vozili dvije zlatne šipke. Čim su kolica izišla iz ljevaonice, preuzmu ih dva naoružana čuvara. Nosili su skraćene sačmarice i pratili u stopu čovjeka koji je gurao kolica. Zaputili su se betonskom stazom između dviju talionica prema trezoru. Za to su se vrijeme zlatne šipke potpuno ohladnjele, te su se mogle dodirivati mekim bijelim rukavicama. U trezor se ulazilo jedino niz kosinu i kroz drvenu kućicu, priključenu uz stijenu. U kućici je bio

još jedan naoružani čuvar, također sa sačmaricom. Čuvar na vratima pogleda ostalu dvojicu čuvara, pa Jima. Dobivši papir od onih koji su pratili kolica, on pregleda obje šipke i zabilježi nešto na papiru, zatim pogleda opet Jima.

– On je novi? – zapita.

– Da – odgovori jedan od čuvara što su dopratili kolica.

Stražar pred vratima pokuca triput i odškrine vrata. Obavijesti stražara unutra tko je došao.

Kad je ušao, Jim opazi da se našao u bivšem rudničkom rovu u kojem su se, očito, brzo iscrpile naslage rude.

Čuvar istrese iz kesice duhan i brzo smota cigaretu, obližne papir i zapali. Gledajući dim, Jim zapazi da se leluja. Očito je u rovu propuh.

– Dakle, vi ste nedavno došli – progovori čuvar.

– Tako je – potvrdi Jim. – Koliko je dugačak ovaj rov?

– Petnaestak metara. Iscrpili su sve zalihe u njemu već za tjedan dana, pa su potražili rudu drugdje i osmjehnula im se sreća. Stoga sada ovaj rov upotrebljavaju kao trezor. Postoji samo jedan ulaz.

Čovjek koji je gurao kolica mahne rukom, pa krenuše kroz rov, osvijetljen fenjerima.

– Evo, ovdje se čuva blago – reče on kad su stigli do »prostorije«, nalik na špilju, u kojoj su bila tri stola i na njima zlatne šipke. – Međutim, ja ne razmišljam o ovom kao o velikoj vrijednosti, niti računam što bi se sve moglo kupiti ovim zlatom. Za mene su to obične žute šipke. Ne možeš ih jesti. Nekoć sam se bavio najljepšim poslom na svijetu. Radio sam u pekarnici. E, ondje je bilo lijepo. Najpametnije bi mi bilo da sam ostao ondje i uživao jedući dan na dan svjež kruh i mirisno pecivo!

– Vi ste ovdje glavni? – zapita Jim.

– Ni govora! Ja samo prevozim šipke. Produžite kroz rov, pa ćete naći šefa u njegovu uredu. Zove se Harry, a mi smo ga prozvali »Munjeviti Harry«!

Čovječuljak se nasmije, pa se, gurajući kolica, zaputi prema izlazu iz trezora. Čuvari mahnuše Jimu i krenuše za kolicima.

Produživši kroz rov, Jim ugleda pred sobom svjetlo i stigne do još jedne »prostorije«. Bila je drukčija od prve. Imala je drven pod i tri zida koji bijahu kao u normalnoj sobi. U njoj su bili pisaći stol, stolić i tri stolice.

Za pisaćim stolom sjedio je visok i mršav čovjek, gotovo sasvim ćelav, upalih očiju. Koža mu se tako napela na licu da mu je glava sličila mrtvačkoj lubanji.

– Izvolite? – zapita mršavko.

– Ja sam Jim Steel. Gospodin Martindale mi je dao zadatak da smanjim proizvodne troškove.

– Da, čuo sam za vas. Dakle, ovaj je odjel, mogu vam reći, najproduktivniji u cijelom radniku. Nema gubitaka, nema ozljeda, nema traćenja vremena. Ne gube se zlatne šipke. Ukratko, ovdje je sve savršeno. Ne možemo biti uspješniji u poslu nego što jesmo.

– Nadajmo se da je tako. Kako se zovete?

– Onaj kržljavac s kolicima nazvao me, po svoj prilici, »munjevitim Harryjem«, ali ja se zovem, zapravo, Clemmet Alton. Gotovo svi me zovu Clemom.

– Koliko šipki imte sada u trezoru, Cleme?

– Pribroje li se one dvije koje su upravo dovezli, imamo 142 šipke.

– Jesu li na svakoj šipci zabilježeni težina i proizvođač?

– Dabome! U skladu sa saveznim zakonom.

– Kako još štitite zlato osim što je u rovu, zaštićeno čvrstim vratima i stražarima?

– Prije svega, imam prekidač na stolu. Povezan je s dinamitom u zidovima duž rova od ulaznih vrata do skladišta zlata. Dinamit se mijenja svaki mjesec, tako da se ne može ovlažiti i postati neupotrebljiv. Mogu aktivirati jedno po jedno punjenje i zasuti pljačkaše kamenjem i čavlima što smo ih postavili ispred baruta, a mogu aktivirati i svih osam punjenja istodobno i zakrčiti rov.

– To mi se sviđa. Imate li još što-god?

– Vidite li onaj ventil? – Clem pokaže na kotačić na širokoj cijevi.

– Okrenem li taj ventil, mogu potopiti skladište zlata za četrdeset pet sekundi. Prije toga bih povukao ovu polugu i spustio čelična vrata koja bi potpuno zatvorila skladište. Potom bih otvorio ventil i za četrdeset pet sekundi vodom iz rijeke, pod visokim pritiskom, napunio prostoriju sve do stropa. Svi bi se u njoj utopili.

– Zanimljivo. Sviđa mi se to. Kada niste više odgovorni za zlatne šipke?

– Kad se ukrcaju u oklopna kola koja će ih odvesti do San Francisca ili do vlaka.

– Dobro, Cleme! Nastojim što više doznati o svakom odjelu. Posjetit ću vas ponovo. Hvala vam na pomoći. Mogu li izići odavde?

– Možete, ako ne ponesete sa sobom nikakav uzorak.

Gledajući mu u lice, Jim nije bio načišto s time da li se šali ili govori ozbiljno. Mrtvačko je lice ostalo bezizražajno.

Izišavši iz rova, Jim popriča s obojicom čuvara, dozna da još nitko nije pokušao ukrasti zlato iz trezora i da, prema njihovu mišljenju,

vjerojatno ni neće. Obojica su imali dvocijevne sačmarice i bili tako uvježbani da su mogli opaliti svakih petnaest sekundi.

Vrativši se do velike brvnare, Jim sjedne na stepenice što su vodile na verandu. Razmisli o onome što je doznao. Očito neće nitko pokušati ukrasti zlato iz trezora. Pokušat će to negdje vani, dok zlatne šipke budu u kolima ili vagonu. Vjerojatno je vlak, budući da se njime putuje najbrže i najteže se može braniti, najprikladniji. Da, pljačkaši će se okomiti na vlak, ali tko ih obavještava o bitnim pojedinostima? Neki čuvar? Čovjek koji gura kolica? Clem?

Sumnja pada i na druge. Oni koji su u oklopnim kolima, te kočijaš i pratioci. Kola prati, po svoj prilici, tridesetak naoružanih ljudi. Jedno s drugim, oko pedeset ljudi zna za pošiljku. Naravno, nisu im poznate sve pojedinosti, ne znaju kada i kamo se ide.

Što dulje je razmišljao, to više mu se činilo da se pošiljka zlata ne može zatajiti. Ako razbojnici i ne budu znali točno vrijeme i pravac, dovoljno je da postave nekoga tko će nadzirati put što vodi u Sacramento. Oklopna se kola ne mogu nikako sakriti, a kad se zlato nađe u vagonu, znat će se kamo putuje vlak.

Pošto je razmišljao cio sat, Jim napokon ustane i krene prema spremištu u kojem su bila oklopna kola.

Sličila su mu na golemu kornjaču i vjerovao je da ih šest konja vuče onako sporo kako se kreće kornjača. Riječ je bila o preuređenoj poštanskoj kočiji koja je imala sa strane željezne ploče. Sjedala su bila izvađena, vrata skinuta, krov uklonjen, a zamijenila ih je željezna kabina, sa zidovima debelima pola centimetra. Ulazilo se kroz vrata s poklopcem, na krovu.

Na svim stranama postojale su puškarnice.

Osovine bijahu dvostruko deblje nego što je uobičajeno i kotači dvostruko širi. Kola su čudna, pomisli Jim, ali očito služe svrsi. Otkad se njima prevozi zlato, nije još izgubljen ni jedan jedini gram.

Zaputivši se prema rudničkom uredu, kako bi porazgovarao o ljudima i odrekao se onih koji su nepouzdanici iz bilo kojeg razloga, opazi pred sobom Mandy i požuri ne bi li je sustigao.

— Hej, zar vam se žuri? — upita je.

Ona ga pogleda ukočena lica, a onda zahihće.

— Žurilo mi se, ali mi se više ne žuri. Očito se ne mogu dugo ljutiti na vas, Jime Steele!

— Dobro, nadam se da se ne srdite na mene zato što sam prihvatio posao. Mislim, lišio sam vas mogućnosti da gledate vješanje.

Mandy se nasmije.

— Ah, sve je to bila obična varka! Tata je tako meka srca da vas nipošto ne bi objesio. On ne može ustrijeliti ni konja kad slomi nogu.

Oboje se nasmiju. Zamoli je da mu pokaže podatke o zaposlenima u rudniku, a ona mu se veselo osmijehne i povede ga u ured. Dok su se penjali vanjskim stepenicama, uhvati mu ruku i to mu je, morao je priznati, bilo vrlo ugodno. Potom udoše i latiše se posla.

V

Salun »Zapadnjak« nije bio najbolji u Sacramento, ali se Forrest Billings obradovao ugledavši ga nakon dugog putovanja vlakom iz Denvera. Došavši uličicom, otključa vrata privatnog ulaza i uđe. Zaključavši iza sebe vrata, popne se stepenicama na prvi kat gdje su mu bili ured i stan. Dok se još penjao, skine svećenički ovratnik i svuče

crnu halju. Kupio je svećeničku odjeću u posljednji čas u Denveru i umalo zakasnio na vlak, jer se namučio oblačeći je.

Spusti se u naslonjač u uredu. Ljetno je popodne bilo vruće. Neki su dani u Sacramentu grozni. Obriše znoj s čela i pogleda bilješke koje je zapisao na putovanju. Treba da zapamti što više pojedinosti o željeznici.

Nimalo nije žalio onu dvojicu koje je unajmio da opljačkaju putnike. Obojica su znali kakvim se opasnostima izlažu povukavši oružje. Prihvatili su taj posao ako dobiju po pedeset dolara i sav plijen koji opljačkaju od putnikâ. Jedan je imao nesreću i naletio je na Steelov metak. To se nije moglo predvidjeti ni spriječiti.

Međutim, ova je pljačka otkrila Billingsu štošta o čovjeku s kojim je putovao istim vlakom samo zato da bi ga bolje upoznao. Nisu pretjerane priče koje se šire o Jimu Steelu. Mислеći na to, Forrest Billings se namršti. Taj će čovjek znatno otežati da se izvrši zamisao. Treba ga nekako ukloniti prije putovanja. Billings se ponadao da će taj problem riješiti jedan od one dvojice pljačkaša u vlaku, ali se to nije ostvarilo.

Povuče uzicu kraj stola i zazvoni. Iz kuhinje odmah dotrči Kinez Wong. Bio je visok samo stotinu i pedeset centimetara i vitak, još je nosio kinesku pletenicu i radio dvostruko marljivije od bijelaca. Kad je Billings zatražio da mu donese jelo, Kines ze hitro okrene i otrči. Billingsu se baš to svidjelo kod Kinezâ. Rade kao mravi. Naposljetku će im, vjerojatno, pripasti pola Sacramenta, no zasada služe svrsi. Ako jednom pronađe Kineza koji je visok stotinu i osamdeset centimetara, smjesta će ga zaposliti kao glavnog redara u krčmi.

Kad se za jedan sat najeo i ispio bocu vina, Billings poruči jednom čovjeku neka ga posjeti. Ušavši u sobu, taj čovjek skine šešir i obriše prašinu sa stolice prije nego što je sjeo na nju.

— Jenningse, imamo poteškoća — reče Billings i ispriča mu što je doznao o Jimu Steelu i kako se on pojavio ovdje. — Bojim se da im je on skriveni adut. Treba da i mi pronademo neki adut. Pada li ti štogod na pamet?

Jennings bijaše bijedno odjeven, u otrcanom kaputu i plavim hlačama, zakrpanima na desetak mjesta. Imao je na nogama stare vojničke čizme koje je netko odbacio. Oko čelava tjemena rasli su mu čuperci sijede kose. Kad se osmjehnuo, otkrio je tri pocrnjela zuba u gornjoj čeljusti.

— Čini mi se, gospodine Billingse — progovori tiho — da ste zaista u nevolji i da ste vrlo pametno postupili zatraživši od mene savjet.

— Ti si odvjetnik, odnosno bio si, Jenningse, prije nego što si počeo skupljati boce — reče Billings i dobaci mu bocu vina. — Možda ti ovo razbistri mozak!

— Dakle, zabrinuti ste zbog Jima Steela? — reče Jennings. — Vidio sam tog čovjeka. Nije krupan, ali izgleda opasno, a navodno puca gadno iz revolvera. Vjerojatno su istinite priče o njemu. Savjetujem vam da ga već na početku uklonite. Nabavite dvije puške, ali ne kratkocijevne kakve upotrebljava konjica, nego dugocijevne. Pošaljite dvojicu ljudi u brda oko »Sretne sedmice«, pa neka pričekaju da im se Steel nade na nišanu i pogode ga. Neka prva dva hica budu smrtonosna. Takvim puškama može se gadati i sa tri i pol kilometra ako su u rukama pravog strijelca. Međutim, smanji li se udaljenost za 400 ili 500

metara, tada je gađanje prava igra-rija.

Forrest počne kimati prije nego što je Jennings završio rečenicu. Svidjela mu se zamisao. Pucanje izdaleka osobito je pogodno zato što nitko neće vidjeti ljude.

— Katkad si, Wille, izvanredno bistar — reče. — To će mi biti drugi dio plana. Najprije treba da vidimo što se događa na suprotnoj strani. Da, takve puške baš su prikladno oružje. Vjerujem da ću ih lako nabaviti, a i metke za njih. Nego, imaš li još kakvih prijedloga u vezi s našim velikim pothvatom?

— Pošteno sam napregnuo mozak i posvetio se tom problemu, trošeći dragocjeno vrijeme na razmišljanje.

— Drugim riječima, Jennings, nije ti sinulo ništa novo?

— Vaša je tvrdnja nepobitna.

— To sam i mislio. Hajde, uzmi bocu i nestani odavde!

— A moja plaća? — prozbori Jennings, stojeći i držeći u naručju bocu vina.

Kad mu je Billings dobacio pet zlatnih dolara, on ih uhvati i iskuša između zubi. Zatim otetura do vrata, gdje pozdavi kao vojnik i nasloni se na dovratnik, te napokon iziđe u hodnik. Billings se okladio sâm sa sobom u dolar da će se stari pijanac stropošti niz stražnje stepenice. Dobio je okladu.

U deset sati uvečer, pošto je popuštao cigaru, okupao se, obrijao i obukao, Forrest Billings side u salun i počne ga obilaziti. Opazi da mu za šankom maše barmen.

— Gospodine Billingse — reče barmen dok mu je točio kavu — mislim da bi trebalo da svratite u onu zasebnu prostoriju.

Forrest srkne nekoliko gutljaja kave, gledajući goste i ocjenjujući koliko će se zaraditi za kockarskim

stolovima, a onda spusti šalicu, ode iza glasovira prema kratkom hodniku i zaputi se o otmjeno namještenu privatnu kockarnicu u kojoj se igralo za velike uloge.

Tiho otvori vrata i korakne unutra. Svjetlo je bilo prigušeno, osim na kartaškom stolu za šest osoba. Privremeno nije nitko sjedio za stolom. Visok čovjek stajao je leđima okrenut Forrestu, ali ga vlasnik saluna odmah prepozna. Pusti ga da neko vrijeme moljaka i jadikuje, a onda mu se prišulja s leđa i snažno ga udari šakom u bubreg.

Visoki čovjek glasno jaukne i naglo se okrene, bijesan kao ris.

— Proklet bio tko se šulja s leđa... počne, ali ne dovrši rečenicu.

— A, to ste vi, gospodine Billingse!

— Cleme, znaš da ne podnosim takvu kuknjavu — reče Billings, sjedne za stol i počne slagati pasijans. — Koliko si izgubio večeras?

Clem Alton, koji je čuvao zlatne šipke, vrijedne stotine tisuća dolara, u „Sretnoj sedmici“, bijaše na rubu plaća.

— Ne znam... ne znam... — promuca — stalno su se derali na mene. Smijali su mi se! Vjerojatno sam izgubio oko dvjesto dolara.

U tom se času nasmije čovjek s kojim je razgovarao Clem kad je Billings otvorio vrata. Zvao se Art Riverton, bio je iskusan kockar i mogao je činiti s kartama što je htio.

— Kakvih dvjesto dolara, Cleme! Evo, ovdje si potpisao da gubiš šest stotina, a ovdje tristo — reče Art, posegne u džep košulje i izvadi još dva papirića. — Ova priznanica glasi na dvjesto dolara, a ova na tristo. Sve si ih potpisao večeras. Ukupno je riječ o tisuću i četiri stotine dolara. Hoću da platiš. Odmah!

— O, bože moj, bože moj! Dobro znaš, Arte, da ne mogu isplatiti takvu svotu.

– Koliko zaraduješ u rudniku, Cleme? – upita Billings mirno, gotovo prijateljski.

Clem se odmah ponadao da mu taj blagi glas donosi spas.

– Rekao sam vam prošlog tjedna, gospodine Billingse. Zaradujem dvanaest i pol dolara na tjedan. To je pedeset na mjesec.

– Da, rekao si mi to prošlog tjedna, kad si izgubio gotovo cijelu jednogodišnju plaću. Morat ću ti ubuduće oduzimati pola plaće u »Sretnoj sedmici«. Ništa mi drugo ne ostaje.

– Pola plaće? – izusti Clem, upalih očiju i mrtvačkog lica, te zatureta prema stolici. – Od čega ću živjeti? Potreban mi je taj novac. Ne možete to učiniti.

– Smiri se, Cleme! Jasno je da mogu tako postupiti. Imam tvoje obveznice kojima priznaješ da mi duguješ gotovo tri tisuće dolara. Tu sam, dakako, uračunao i tvoj dug iz prošlog mjeseca.

– Ali rekli ste da je ono iz prošlog mjeseca plaćeno! – vikne Clem i skoči sa stolice, no Art mu pritisne rame i prisili ga da opet sjedne.

– Plaćeno? Jesam li poderao tvoje obveznice? Jesam li ti ih vratio za učinjene usluge?

– Niste, ali ste rekli da ćete, ako vam budem ispričao kako čuvamo zlato... rekli ste... – zamuca Clem i obriše lice. – Dovraga, Billingse, nasamarili ste me!

– Duguješ mi veliku svotu novca. Hoćeš li da se obratim tvom poslodavcu? Zar misliš da bi ti stari Martindale dopustio da i dalje radiš kod njega ako bi doznao koliko gubiš na kartama?

– Nećete mu to ispričati! Obećali ste!

– Istina je, no i ti si meni obećao

da ćeš mi isplatiti obveznice. Ne održiš li obećanje...

– Za vas je to samo još jedna zarada. Ne znači vam ništa. Imate novaca više nego što vam je potrebno. Za mene je to... biti ili ne biti!

Pokušao se dići, ali ga Art opet pritisne na stolicu. Tada Clem povuče revolver, no Art mu ga, prije nego što je mogao opaliti, izbije nogom iz ruke, tako da je odletio na pod.

– Vrijeme je da popričamo, Cleme – prozbori Billings i privuče stolicu k njemu, ošamari ga nadlanicom i uzme od Arta obveznice. – Vidiš li ovo, Cleme? I ovo što si potpisao prošlih tjedana? Duguješ mi tri tisuće dolara. Hoćeš li da polovicu toga spalim?

– O, da, molim vas!

– Onda mi ispričaj večeras ono što me zanima, pa ću spaliti jedan dio tih papira. I ubuduće mi govori sve što me zanima, pa ću, kad god mi budeš nešto rekao, spaliti po jedan papir. Tako ćeš za nekoliko tjedana otplatiti tri tisuće dolara duga. Toliko bi novca mogao zaraditi tek za šest godina, Cleme!

– Učinit ću sve što tražite. Nećete me prevariti? – Neću, Cleme! Mi smo prijatelji, pa treba da se međusobno pomažemo, nije li tako?

– Da, tako je.

Billings uzme obveznicu na šest stotina dolara i položi je kraj šibica na stol.

– Dakle, Cleme, htjeli bismo čuti neke odgovore. Koliko ima sada zlata u trezoru?

– Nećete nikomu kazati da sam vam to ja odao? – Neću, razumije se, Cleme! Onda, koliko ga ima?

– Stotinu trideset i osam šipki po pet kilograma. Kad budu unutra 152 šipke, zlato će vrijediti pola milijuna dolara.

– Koliko je čuvara u oklopnim kolima kad prevoze zlato do vlaka?

– Dvojica, trojica, katkad četvorica, ovisno o Martindaleovoj odluci.

– Dobro, Cleme! Samo tako nastavi. Bi li desetak ljudi, ako provale u rudnik u dva noću, moglo ukrasti zlato iz trezora?

Clem je dugo razmišljao. Napokon zatrese glavom.

– Ne bi – odgovori. – Osim ako bih ja bio unutra i pomagao im. Ne, vjerojatno ne bi ni tada uspjeli. Martindale osobno namješta svaku večer alarmne uređaje i jedino on zna gdje su. Zatim, treba imati na umu čelična vrata i brave, dinamit, i ventil za potapljanje spremišta. Trebalo bi mnogo sreće i najmanje pedesetak ljudi. Ne vjerujem da bi se moglo uzeti zlato iz trezora.

– Uvjeran si u to?

– Jesam. Trebalo bi zauzeti cijeli rudnik, zarobiti sve radnike.

– A ako bi ga ti čuvao noću, isključio eksploziv, spriječio potapljanje, čak otvorio velika vrata? Ako bi dobio pedeset tisuća dolara u zlatu kao svoj dio plijena? Bi li se tada moglo ukrasti zlato?

Clem se zamisli i polako zatrese glavom.

– Ne bi. Makar ja bio unutra. Ne može se doskočiti Martindaleu. Nitko ne bi mogao opljačkati trezor i ostati živ. Čuvari pune sačmarice krupnom sačmom. Stavljaju po sedam ili osam komada. Možete li zamisliti kako bi izrešetala čovjeka takva sačma? Jednom sam vidio kako čuvar puca u zeca. Mogu vam reći, od zeca su, pogođenoga s dvadesetak metara, ostale samo uši i šape.

Dvojica kockara odu na suprotnu stranu sobe i tiho porazgovaraju. Zatim se vrate.

– Cleme, kada kreće iz rudnika sljedeća pošiljka?

– Ne znam točno.

– Pazi, nećemo se igrati s tobom – progunda Billings i ščepa Clema za vrat. – Zatajiš li nam štogod, smjesta ćemo te ubiti. Je li ti jasno?

Clem se nekoliko puta zakašlje kad ga je kockar pustio i tek zatim progovori.

– Da, svakako, jasno mi je. Samo, nisu još odredili datum. Moraju me obavijestiti dva dana unaprijed, kako bih spakirao zlato. Budući da mi nisu još ništa rekli, pošiljka neće krenuti još najmanje dva dana. Treba da umotam zlatne šipke u muslin i onda ih položim u kutije. Stavljamo ih po četiri u kutiju, tako da ih lako može nositi jedan čovjek. Zlato se ne oštećuje i nitko ga ne može strugati nožem. Budući da mi nisu rekli neka pripremim zlato, jasno je da pošiljka neće krenuti još najmanje dva dana.

– Da, moglo bi biti tako – potvrdi Art. – Koliko se sjećam, to mi je ispričao i pratilac kola one večeri kad se napio. On prati kola svaki put, pa mora znati.

– Cleme, uzmi šibicu i spali obveznicu. Ali ne na stolu, nego na podu.

Clem Alton zgrabi šibicu i gotovo je slomi dok je drhtavim prstima strugao njome po podu. Zatim spali papir, pa zadovoljno se osmjehujući, izgazi pepeo.

Gledajući u pod, iznenada osjeti pod bradom revolversku cijev i podigne glavu kako bi ublažio bol.

– Neću te ustrijeliti, Cleme – progovori Billings – no dobro otvori oči. Doznaš li bilo što o pošiljci, obavijesti me još istog dana. Nije me briga kako ćeš to učiniti, no smjesta dođi u grad i javi mi to. Razumiješ?

– Da, da, učinit ću to.

– Dabome, Cleme! Kamo ste poslali prošlu pošiljku? U Denver ili San Francisco?

– U San Francisco.
– Onda će ova krenuti u Denver?

– Možda. Ne znam – odgovori Clem.

Billings spremi revolver i dobaci mu srebrni dolar.

– Počasti se pivom, Cleme, ali samo jednim, a zatim se vrati u rudnik. Popij pivo negdje drugdje, razumiješ? Odsad te više ne želim vidjeti u svojem salunu. Ubuđuće dolazi na stražnja vrata i kucaj. Uvijek će te netko pustiti unutra. Dakle, što ćeš učiniti?

– Popiti pivo.

– A zatim?

– Doznat ću kada kreće sljedeća pošiljka. Potom ću vas odmah obavijestiti.

– Tako je, Cleme. Tada ćemo spaliti ostale obveznice.

Art izgura Clema kroz stražnja vrata, zatim se vrati k Billingsu.

– Mislio sam da pouzdano znaš da šalju zlato u Denver – prozbori.

– Vjerujem da će ga poslati tamo. Zašto bi inače Mandy Martindale otputovala čak u Denver, raspitivala se o onom lakrdijašu Jimu Steelu i onda ga dovela ovamo? On pozna Denver. Vjerojatno mu je dobro poznata i željeznička pruga. Ja sam se provezao njome samo jedanput. Imamo još mnogo posla – reče Billings, pride ormariću i natoči sebi piće. – Kad već govorimo o Mandy Martindale, kako se razvija taj dio našeg plana?

– Sve teče onako kako smo predvidjeli. Pripremljeno je sve za prekosutra kad bude jahala ujutro.

– Sve je spremno?

– Dabome, a pogotovo ja. Namjeravam posvetiti malo više vremena toj ljepotici.

– Dirneš li je, Arte, prosvirat ću ti glavu. Ona je sredstvo za postizanje cilja, a ne igračka. Ona je dra-

gocjenost ako ostane živa i nedirnutu, razumiješ? Ima ovdje u salunu dovoljno djevojaka s kojima se možeš zabaviti.

– Dobro, ne uzrujavaj se. Dosad ti nešto takvo nije bilo važno.

– Sada mi je važno. Bude li je netko silovao, stari Martindale će napustiti sve ostalo i krenuti u potjeru za nama, koristeći se svim oružjem i novcem koje ima. Pripazi samo da ona ne prepozna nikoga. Misli na to.

VI

Digavši se nakon obilna doručka, Mandy se, imajući na sebi suknju za jahanje i čizme, okrene oko sebe pred Jimom i metne na glavu crvenu kapicu.

– Jesam li se obukla za jahanje kao prava dama? – zapita ona dok su joj se na obrazima vidjele opet jamice.

– Moglo bi se tako reći. Doduše, ne vjerujem da se prave bostonske dame usuđuju približiti konju, pogotovo kaubojskom, na kakvom ćete, vjerojatno, vi jahati.

– Ja ću jahati na vrlo lijepoj kobili ride boje, koja se zove Dama i plemenite je krvi.

– Pazite samo da ne zalutate – reče Jim.

– Da ne zalutam? Očito se šalite. Pa ja jašem svakog jutra po ovim brdima već šest ili sedam godina. Ne bih mogla zalutati ni zavezanih očiju usred noći.

Mahne mu i potrči prema stajama.

Jim je gledao za njom, a onda odlučio pregledati još jednom oklopna kola. Kopkalo ga je nešto u vezi s njima, no nije bio načisto s tim o čemu je riječ. Možda mu je, jednostavno, smetala pomisao da je netko zatvoren u toj čeličnoj kutiji dok izvana pucaju na njega sa svih strana.

Kad je za jedan sat izišao, ugleda nekog čovjeka kako, dojahavši u galopu, skače s konja i trči u ured. Jim se zaputi prema brvnari. Ubrzo istrči iz nje Harvey Martindale, zakopčavajući opasač sa dva revolvera. Spazivši Jima, pozove ga rukom.

– Pogledajte ovu poruku. Neki ju je pijanac dao čovjeku koji je jahao ovamo – reče i pruži Jimu papir.

Poruka je bila napisana grbavim, štampanim slovima: »Mandy Martindale je oteta. Zahtijevamo 20.000 dolara u zlatu. Pokupite upute kako treba da odvezete zlato i gdje ćete naći djevojku. Upute su kod munjom oprženog hrasta na riječkoj okuci kilometar i pol nizvodno od rudnika.«

– Uzmite konja, Jime! Hajdemo tamo. Možda ugledamo negdje Mandy. Mogla bi biti posrijedi lažna uzbuna.

Martindale je bio blijed, drhtali su, a kad su uzjahali, htio je odmah natjerati konja u galop, tako da ga je Jim morao smiriti.

– Već dvije godine bojim se nečega ovakvog – prozbori Martindale dok su jahali kasom. – Otkad je toliko odrasla da jaše sama, nije htjela da je netko prati. Objašnjavao sam joj da je u većoj opasnosti nego druga djevojka, govorio sam joj da bi se moglo ovo dogoditi, ali mi se samo smijala.

– Pronaći ćemo je i dovesti kući i zdravu. Možda je to samo dio zavjere protiv vas i radnika, ne zaboravite to. Možda se otmičari žele dočepati zlatne pošiljke.

– Vidite, na to nisam pomislio.

Neko su vrijeme jahali šutke, a onda spaziše riječnu okuku i potjeraše konje u galopu prema njoj. Pisamce je bilo nožem pribijeno na stablo. Jim iščupa nož i pruži pre-

klopljeni papir Martindaleu. Pisalo je: »Ako želite ponovo vidjeti kćerku živu, dovezite 20.000 dolara u zlatnim šipkama u dolinu Round Top danas u 11 sati prije podne. U sredini doline postoji napuštena kuća. Neka zlato doveze jedan jedini čovjek u otvorenim kolima koje će vući jedan konj. Ne smije ponijeti sa sobom oružje. Neka ostavi kola kod stare kuće i vrati se pješice putem. Zlato mora biti u kolima na vidljivom mjestu. Kad ga pregledamo, dovest ćemo djevojku i pustiti je.«

– Hajdemo u rudnik – progunda Jim – imamo malo vremena.

Kad su stigli u rudnik, Jim zatraži od Martindalea da među čuvarima i radnicima izabere deset najboljih strijelaca i naoruža ih puškama. Uzme i dva čuvara sa sačmaricama.

– Zar ćemo poslati pravo zlato? – zapita.

– Naravno! Odreći ćemo se bilo kakvih podvala, nećemo im podmetnuti pozlaćeno olovo. Ne želim staviti na kocku život svoje kćeri.

Martindale naredi da se donese iz spremišta šest zlatnih šipki. Pripremili su već lagana kola i konja.

– Vi odvezite zlato, Jime – reče Martindale.

– Ne! – odvrati Jim. – Hoću dobra konja i pušku sa četrdeset metaka. Ne znamo gdje će nam predati djevojku. Inače bismo im mogli postaviti zasjedu pokraj stare kuće. Vjerojatno su oni već ondje. Moramo biti oprezni. Pratit ćemo kola s obiju strana, na udaljenosti od pet stotina metara ili bliže ako budemo našli kakav zaklon.

– Dobro, Jime, ako mislite da je tako najbolje – progovori Martindale. – No ne smijemo poduzeti ništa protiv njih dok ne bude Mandy izvan opasnosti. Njezin mi život vri-

jedi više nego bilo kakvo zlato. Imajte to na umu. Ostalo prepustam vama.

– Dobro. Hoću da ostanete ovdje. Ne bih htio da otmu vas dok budemo spašavali Mandy.

Nakon toga Jim porazgovara s ljudima, odredi im položaj. Jahat će ih po pet sa svake strane kola i ne smiju se nijednom pokazati. Dvojica će jahati pola kilometra ispred kola, dvojica četvrt kilometra, dvojica usporedno s kolima, a ostala četvorica otraga.

– Treba da budemo spremni krenuti na bilo koju stranu u svakom trenutku. Ne vjerujem da će nas pustiti sve do kuće. Tko zna gdje će nam predati djevojku. Kad je predaju, dat ću hicem znak za napad na otmičare. Ako netko opali prerano, polomit ću mu ruke i noge.

Krenuli su u deset sati. Znajući da neki uhoda možda promatra što se događa, Jim je slao jednog po jednog čovjeka u staju. Odande su odlazili na svoja mjesta među borovima i hrastovima. Odsad će svatko morati tražiti najpogodniji zaklon.

Jim je jahao s desne strane. Nosio je pušku s bakrenim mecima. Ta mu puška nije baš prirasla k srcu, no Martindale nije imao bolje. Nadao se da će se uspjeti približiti.

Prešli su šest kilometara kroz dolinu, zatim skrenuli udesno u drugu dolinu i tada se na vidiku pojavila ruševna drvena kuća i kraj nje spaljena staja. Koliko god naprezao oči, Jim nije mogao vidjeti s druge strane kola skrivene jahače. To mu je bilo drago. Odjaše malo ispred kola i, osvrnuvši se, pogleda niz dolinu. Nije vidio ništa. Otmičarima nije zasada bilo ni traga. Malo se uznemiri. Očekivao je da će ih već sresti. Stigli su do sredine doline. Ako se sasvim približe kući, u njoj bi ih, kao u savršenoj utvrdi, mogli

dočekati protivnički strijelci. Htio je izbjeći bilo kakvu pucnjavu dok Mandy ne bude kod njih i izvan opasnosti.

Kad se izvrši razmjena, on će pričekati još neko vrijeme i tek tada narediti da se napadnu otmičari. Mandyna je sigurnost na prvom mjestu. Nije mu, zapravo, važno hoće li otmičari odnijeti zlato ili neće, no htio bi uhvatiti jednog od njih živoga i doznati tko ih je potaknuo na otmicu.

Kola prijeđu još pola kilometra. Stignu do prijelaza preko potoka. Konj se zaustavi i sagne glavu kako bi popio vode.

U tom času prekine tišinu u dolini puščani hitac, te konj prestane piti. Jim se približi rubu zaklona i zaustavi među borovima i hrastovima.

Čekali su. Punih pet minuta nije se dogodilo ništa, pa Jim već posumnja jesu li to uopće zapucali otmičari. Tada se javi glas iz šikare blizu kola.

– Kočijašu, sidi i idi kući! – naredi.

Dobivši upute da mora poslušati bilo kakvu naredbu, kočijaš side s kola i počne se vraćati pješice onuda kuda se dovezao. Kad se našao izvan dometa metaka iz revolvera, iz šikare s druge strane izjuri neki čovjek, pretrči tridesetak metara do kola i pregleda zlatne šipke. Zareže svaku nožem kako bi provjerio nije li riječ o pozlaćenom olovu, a kad se uvjerio da je sve u redu, digne pušku iznad glave i mahne njome. Iz zaklona iza spaljene staje izide lagana crna kočija na dva kotača, s navučenim zastorima na bočnim prozorima, te stigne brzo do kola. Kad se zaustavila, ispruže se iz nje ruke i prihvate zlatne šipke. Tada izide iz kočije Mandy. Stajala je mirno i slušala što joj govore.

Na podnevnom suncu bljesne nož, ali samo zato da bi njime pre-rezali crnu i oslobodili konja koji je dovukao kola. Čovjek koji je zaustavio kola skoči na konja i krene u galopu u šumicu, jašući gotovo ravno prema Jimu. Nevidljivi čovjek u kočiji ošine konja i zaputi se cestom prema izlazu na drugoj strani doline. Jim pričekava da se konj udalji dvjesto metara od Mandy, zatim odigne pušku i opali prema kočiji. Metak odleti ulijevo, ali odmah zapucaju progonitelji s obje strane doline.

Jim okrene pušku prema jahaču koji mu se približavao. Upravo ju je podigao i htio opaliti kadli prasne puška s lijeve strane, te konj posrne i sruši se. Otmičar ispali dva revolvera hica onamo odakle je fijuknuo metak, skoči s konja i šmugne iza kamenja.

Vidjevši mu noge, Jim opali prema njemu. Otmičar hitro skoči i potrči dublje u šumu, ali se skoro u istom trenu oglase dvije puške. Otmičar se trzne u zraku kao krpena lutka i potom stropošta na tlo. Nesumnjivo je bio mrtav.

Jim potjera konja prema kočiji. Mahne jednom jahaču, koji je izjurio iz zaklona kada i on, neka ostane uz Mandy, te podbode konja. Čuo je pred sobom neprekidnu pucnjavu. Gadanje iz puške s konja u trku djelotvorno je koliko i bacanje kamenja. Na kočiju su se ustremila tri jahača s tri različite strane. Jedan od njih se zaustavi, pažljivo nacilja i opali. Vranac posrne i umalo se prevrne, a kočija se zanesse na stranu i izvrne.

Otmičar se nekako izvuče iz nje, pucajući iz dvaju revolvera.

– Uhvatite ga živoga! – dovikne Jim, no bio je predaleko. – Prekinite paljbu! – vikne opet.

Ljudi s druge strane doline nisu ga mogli čuti. Brzo su zaustavili ko-

nje i upustili se u okršaj s otmičarom koji se pokušao sakriti u grmlju. Šest puščanih metaka fijukne u žbunje i otmičar krikne, zatim se uspravi i otvori vatru iz oba revolvera, ali ga izrešeta sljedeća salva. Srušio se i ostao ležati zgrčen.

– Tko te nagovorio na ovu glupost? – zapita ga Jim kad je dojahao do njega.

– Vode – prostenje otmičar.

Budući da je nisu imali, jedan čovjek potrči prema potoku kako bi je zagrabio šeširom.

– Tko te unajmio? – upita opet Jim.

Otmičar se nasmije, podigne jednu zlatnu šipku i umre sa smiješkom na usnama.

Jim se popne na konja i odjaše k Mandy koja je još sjedila na kolima. Kraj nje je bio jedan jahač i pokušavao razgovarati s njom.

– Baš sam bila glupa, glupa, glupa! – govorila je. – Tata me opominjao da bi se to moglo dogoditi. Je li tkogod stradao?

Ugledavši Jima, vidljivo odahne, dok su joj se još kotrljale niz obraze suze. Oči su joj otekle i pocrvenjele.

– Je li tko stradao? – zapita ponovo.

– Da, Mandy, poginula su oba otmičara. Uzjašite iza mene.

U prvi se čas, zaprepaštena viješću da ima mrtvih, nije ni pomaknula, a onda prebaci nogu preko širokih smeđih sapi i sjedne iza sedla. Obuhvati rukama Jima oko prsiju i priljubi lice uz njegove leđa. Osjetio je kako mu njene suze vlaže košulju.

Dok su se vraćali prema rudniku, Jim se nije mogao načuditi onome što se zbilo. Otmičari nisu ni pokušali sakriti lice, što znači da su bili neiskusni ili su vjerovali da će odmah nastati odavde, pa ih neće nit-

ko ni prepoznati. Osim toga, postavili su sami sebi klopku. Uska dolina nije bila nimalo pogodno mjesto za razmjenu.

Pokušaj da se pobjegne kočijom kroz dolinu bijaše glup, osim ako su ti plaćenici dobili zadatak da baš tako postupe. Plaćenici? Netko ih je unajmio? Možda je i bilo predviđeno da poginu? Zarobljenici i ranjenici mogu govoriti, mogu odati tko ih je unajmio i gdje, ali mrtvaci šute.

Kad se na vidiku pojavio rudnik, ugledaše četvoricu jahača kako im hitaju u susret: Harvey Martindale s trojicom ljudi, naoružanih puškama. Spazivši kćerku, Martindale potjera još brže konja.

Njih dvoje su su čvrsto zagrlili i potom pješice krenuli prema rudniku, okruženi jahačima.

Pola sata nakon toga dade Harvey Martindale po četrdeset dolara svima koji su krenuli za otmičarima. Stajali su na verandi i pijuckali hladno pivo kojim ih je počastio.

— Zahvalan sam vam, ljudi, što ste mi pomogli. Nije se ugodno izvrnuti mecima, te Mandy i ja cijeni-
mo vašu pomoć. Na svu sreću, pot-
hvat je završio uspješno. Žao mi je
što su ona dvojica poginula, ali na-
silni ljudi često umiru nasilnom
smrću. Naredit ću da ih sutra odve-
zu kolima u grad. Možda ih netko
prepozna.

Za jedan sat već su svi bili na svojim uobičajenim radnim mjestima i otmica je pripadala prošlosti.

— Tata — progovori Mandy dok je s ocem i Jimom sjedila za stolom i pijuckala španjanjac — obećavam ti da više neću jahati sama. Žao mi je što sam ti zadala toliko brige.

— Te su brige sitnica u usporedbi s radosnim trenucima što mi ih priređuješ dan na dan — odvrati

Harvey Martindale, obriše oči, za trenutak okrene glavu i metne opet naočale. — Dosta je razgovora o tome. Vrijeme je da se opet latimo posla, a ti se, curice, okupaj i podi na spavanje. Idi!

Kad je ona otišla, Martindale pogleda Jima.

— Dobro, sada možete otvoreno razgovarati sa mnogom — reče. — Što vas muči? Vidi vam se na licu da vas nešto kopka.

— Još mozgam o otmici. Vrlo trajavo su je pripremili. Kao da su htjeli da ih uhvatimo, kao da su od početka znali da ne mogu uspjeti. Zašto su pokušali pobjeći kočijom? To je prava pravcata glupost. Ako bi obojica jahala i razišli se, krenuli na suprotne strane kroz šumu, imali bi još neke nade da uspiju, ali kočijom nikako. Tko ih je poslao u smrt? Zašto? Zar samo zato da vas uznemire sada kad pripremate veliku pošiljku? Ako su tako okrutni, onda se lako može zamisliti što će učiniti kad se okome na pola milijuna dolara u zlatu. Bit će spremni na sve, na svakakve gadosti i grozote.

— Jime, ne znam što da vam kažem. Mislim da naš šerif ne može izići nakraj s takvim ljudima. Možda bi trebalo da odete u grad i pričate s njim. Dobar je čovjek. Prije svega, pošten. Mandy me pitala smije li se ukrcati u vlak koji će prevoziti pošiljku, no sada joj to ni pošto neću dopustiti. Neću poći ni ja, ako vam to može pomoći.

— Pomoći će — odgovori Jim.

VII

Sutradan nakon otmice odjahao je Jim u grad prateći kola kojima su se vozila tijela ubijenih otmičara. Kad su se zaustavili pred šerifovim uredom, nastane odmah komešanje među građanima. Okupi ih se

desetak oko njih, gledajući mrtvace.

Ušavši u ured, Jim pruži šerifu pismo u kojem je Harvey Martindale potanko opisao što se dogodilo, spomenuo imena svih ljudi koji su sudjelovali u potjeri i istaknuo da se ne zna tko su poginuli otmičari. Šerif pročita pismo dvaput, a onda pruži ruku.

– Ja sam Johnny Flynn. Ne događa se često da mi netko doveze pred vrata dva mrtvaca. Iz pisma sam doznao da ste vi Jim Steel. Sudjelovali ste u toj'guž?

Jim to potvrdi i ispriča mu još neke pojedinosti. Posebno napomene da je cijeli pothvat bio glupo zamišljen.

Izidoše obojica, te šerif pogleda tijela. Oko kola se okupilo već tridesetak ljudi.

– Možda sam vidio jednog a od njih negdje u gradu, ali mu ne znam ime – reče šerif. – Ovuda prolaze mnoge lutalice i tragači za zlatom.

Dovikne svom pomoćniku neka donese dvojica stara vrata na kojima će poginuli otmičari ležati na nogostupu.

– Ostavit ćemo ih ovdje cijeli dan – objasni – možda ih netko prepozna. Vijesti se brze šire.

– Zaista nisu mogli gluplje smisliti sve to – promrmlja Jim dok su se vraćali u ured.

– Da, glupo su to zamislili – složi se šerif Flynn. – Međutim, ne smijemo zaboraviti, među razbojnicima nema baš mnogo mudrih profesora – doda i osmijehne se. – Zacijelo će se vijest o toj dvojici brzo proširiti. Ako nitko ne dode po njih, pokopat ćemo ih na državni trošak uvečer na novom groblju.

– Dakle, više vam nisam potreban, šerife?

– Niste. Poslat ću pomoćnika da porazgovara s Harveyem. Sve je sasvim jasno. Harvey je čestit čovjek.

Neka sačuva otmičarske poruke.

– Dobro. Nego, poručuje vam da će za tjedan dana poslati pošiljku. Dogovorit će se kao i obično sa željeznicom, no želi vam nagovijestiti da će naići oklopna kola.

– Dobro – reče Šerif, zastane i zagleda se u Jima tamnim očima. – Zar očekuje nevolje?

– Očekuje ih kad god prevozi zlato, šerife. Međutim, ovaj put postoje neki nagovještaji da bi moglo biti većih nevolje nego inače. Zapravo, mislim da je otmica sastavni dio nekog plana. Ne znam kakva joj je svrha, možda su htjeli samo uznemiriti Martindalea, no nekako je povezana sa svima.

– Sluti li Harvey tko bi mogao biti upleten?

– Veli da nema pojma. Ako bi štogod slutio, natuknuo bi vam neka imena.

– Mislim da se oklopna kola ne mogu nikako osvojiti reče šerif i sjedne za stol. Za to bi bila potrebna cijela konjička četa. Dakle, ostaje vlak. A on će vrlo brzo nestati s područja na kojem sam nadležan.

– Nažalost! Sljedeće dvije tisuće kilometara bit će moja briga.

– Napokon sam se sjetio odakle mi je poznato vaše ime – prozbori šerif Flynn i pucne prstima. – Vi se uvijek pojavljujete ondje gdje ima mnogo zlata.

– Ne događa se to baš uvijek mojom voljom. Što znate o Ambroseu Smithu? Je li tako čist i neporočan kao što se pravi?

– Smith? Koliko znam, jest. On je jedan od Harveyevih bankara. Nisam nikada imao neprilika s njime.

– On je jedina osoba u gradu koju poznam. Što mi možete reći o visokom svećeniku mršava lica?

– Ne vjerujem da takav ovdje postoji. Imamo trojicu svećenika, ali su svi niski i debeli.

– Pitam tek tako. Obavijestite nas ako otkrijete bilo kakvu vezu između poginulih i nekoga u gradu. To bi nam moglo pomoći.

Jim izide i zagleda seu gomilu oko tijela. Iz saluna izide visok čovjek u kockastoj košulji s naborima oko vrata i pomodnim orukvicama, te se približi okupljenim građanima. Imao je mršavo lice i Jimu se učini da ga odnekle pozna, a onda zaključiti da se prevario.

Čovjek slegne ramenima i vrati se u salun »Zapadnjak«. Jim htjede poći za njim i popiti nešto prije povratka, zatim zaključiti kako mu je pametnije da iskoristi vrijeme za pažljivo upoznavanje puta od grada od rudnika. Popne se na konja.

Gledajući kroz prozor saluna »Zapadnjak«, Forrest Billings se prestane mrštiti kad je ugledao Jima kako jaše iz grada. Nije mu bilo drago što su se sreli. Ovako odjeven, ne sličići, doduše, nimalo na svećenika. Pa ipak, ubuduće mora biti oprezniji.

Forrest Billings opet izide iz saluna i zagleda se u poginule. Postupili su baš onako kako se dogovorio s njima, a vjerojatno su namjeravali ukrasti zlatne šipke kad ih se dočepaju i prevariti ga. Svojom su pohlepom i glupošću tjerali vodu na njegov mlin. Nije izgubio svoje ljude, nego dvojicu skitnica koje je prije dva dana zatekao pijane u salunu. Nitko neće zapaziti da se nastali.

*

Sljedeća su tri dana u rudniku bila ispunjena marljivim pripremanjima. Jim je napravio još jednu puškarnicu na oklopnim kolima, a htio je i konje zaštititi čeličnim pločama, ali je naposljetku odustao od tog nauma, shvativši da bi takvi štito-
tovi bili preteški.

Odredili su dan kad će krenuti i

obavijestili o njemu šerifa zapečaćenim pismom.

Dan uoči polaska sjedio je Jim za velikim kuhinjskim stolom, te pijuckajući već drugu šalicu kave, promatrao Mandy.

– Žao mi je što nećete putovati vlakom – reče joj – no to bi bilo suviše opasno. Pokušat će se dočepati zlata baš u vlaku, sada sam uvjeren u to. A vlak ne možemo nikako sakriti. Možemo potajno otputovati iz Sacramenta ili ukrcati zlato izvan stanice, no steći ćemo samo pola dana prdnosti. Oni će telegrafski obavijestiti svoje ljude duž puta.

– Ne bunim se što se neću ukr-
cati u vlak, Jime, – izusti, Mandy, smiješeći se. – Ionako se, po svoj prilici, neće dogoditi ništa uzbudljivo. U početku sam htjela poći, ali mi sada tata veli da ću se ujesen školovati u Denveru, pa se moram pripremiti za odlazak. Zar neće biti divno živjeti u Denveru?

– Možda li zamisliti kako je hladno ondje zimi? – reče Jim i nasmije se. – Smrznut će vam se nos. Zna li na kakvoj je nadmorskoj visini Denver?

– Znam, naravno. Denver je na tisuću i pet stotina metara. Rekli su mi to kad sam prošlog tjedna boravila ondje. Međutim, imamo mi ovdje, ne baš daleko od grada, i viših vrhunaca.

– Da, ali ne živite na tim vrhuncima.

Jim se digne, mahne rukom i izide na toplo sunce. Skoro cijeli jučerašnji dan proveo je u trezoru i gledao Clema kako slaže zlatne šipke u kartonske kutije. Zapazio je da ih slaže vrlo pomnjivo kako se ne bi ni jedna jedina šipka ogrebla. Očito se ponosi svojim poslom.

Bit će potrebno trideset osam kutija da bi se, slažući u svaku po č-

tiri, spremile sve 152 zlatne šipke. Kad se pošiljka utrpa u oklopna kola, bit će u njima mjesta samo za dvojicu čuvara, zaključa Jim.

Osedlavši snažnu kobilu, odjaše do puta kojim će krenuti u grad. Za napad na oklopna kola trebalo bi najmanje stotinu i pedeset ljudi. Napadači bi lako mogli zaustaviti kola ako bi postavili strijelca među drveće i on pobio konje, no tek tada bi se suočili s velikim poteškoćama; morali bi se sukobiti s pratnjom i vrlo teško bi prodrli u oklopna kola.

Spazivši stijenje oko dva kilometra od rudnika, odjaše do njega i pregleda ga. To bi stijenje moglo biti izvrstan zaklon za skrivene strijelce, a nepunih je tristo metara do sredine doline kuda će oni prolaziti. Odluči poslati dvojicu ljudi na stijene deset sati prije polaska.

Vrativši se u veliku brvnaru, opriča opet s Martindaleom. Mandy je stajala iza očeve stolice i slušala.

– Dakle, imat ćemo dvojicu ljudi u oklopnim kolima reče Jim. – Svaki će imati po dvije puške i četiri revolvera što će visjeti na kuka. Zatim, petnaest će ljudi jahati ispred kola i petnaest iza njih, a svaki će imati pušku i revolver.

– Zar neće biti izviđača? – zapita Mandy.

– Hoće, Mandy, hoće – osmjehne se njezin otac. – Poslat ćemo desetoricu kao izvidnicu. Oni će zapaziti bilo što sumnjivo.

– Tako je – složi se Jim. – A što je s vlakom? Koliko ćete ljudi poslati kao putnike?

– Kao putnike? – Martindale se namršti.

– Da, čuvar odjevene u otmjena građanska odijela. Neka svaki ima revolver i derindžer. Predlažem da ih bude deset. Želim ih upoznati

prije polaska. Oni će nam biti rezerva.

– Vidite, na to nisam pomislio. Svida mi se zamisao. Izabrat ću za taj zadatak one koji spretno rukuju revolverom.

– Hoćemo li dobiti onakav teretni vagon kakav sam zatražio?

– Hoćemo, Jime! Teretni vagon s poštanskim službenikom. Unutra je velik sef, zavaren za vagonsku konstrukciju. Otvara se šifrom i dvama ključevima. Strojovoda će imati oba ključa. Kondukter bi htio doznati šifru, no neću mu je otkriti. Znat ćete je samo vi, Jime, pa hoću da je upamtite.

– Mislite: udesno do 4, ulijevo dvaput do 16, zatim udesno do 47?

– Kako ste to doznali? – nasmije se Harvey Martindale i pljesne se po koljenu. – Čitate moju poštu?

– Ni govora. Čuo sam vas neki dan kako mrmljate brojke, pa sam ih i ja zapamtio prije nego što ste spalili papir na kojem je bila šifra.

– Vidiš, tata, rekla sam ti da je Jim Steel divan. Ako netko može dopremiti zlato do cilja, onda je to on.

– Nadaймо se da si u pravu – odvрати joj otac. – Jime, mislim da smo spremni. Krećemo sutra ujutro. Možda probdijem cijelu noć. Trebat će nam puna tri sata da oklopna kola stignu do pruge.

– Idemo li na gradsku željezničku stanicu?

– To će se tek vidjeti – zahihoće Harvey Martindale.

Odlučeno je: oklopna će kola krenuti točno u tri sata noću. Jim je spavao nemirno, te se, čim je začuo dolje u kuhinji zveckanje, digao i obukao. Nakon obilna doručka otišao je pogledati oklopna kola. Upravo su uprezali šest konja. Već su ukrcali zlato. Uto se dovezu otvorenom kočijom sa dva reda sjedala Harvey Martindale i Mandy. Ona

mahne Jimu na mjesecini.

— Tata mi je dopustio da gledam polazak vlaka — dovikne mu.

Nakon toga su krenuli. Jim je obilazio pratioce i izvidnicu, te mu je konj već za pola sata bio prekriven pjenom. Omogućio mu je da malo predahne. Sve je teklo bez ikakvih neprilika.

Kad su stigli do glavnog puta za Sacramento, nađu im u susret dva jahača. Izvidnica im odmah oduzme revolvere i dovede ih do Jima.

Objasnivši im da prevoze zlato, Jim ih povede prema pratiocima na začelju i ondje im vrati oružje. Rekli su da traže ranč na kojem bi se mogli zaposliti kao kauboji.

Nakon toga se nije dogodilo ništa neobično.

Kad su se udaljili od rudnika oko osam kilometara, skrenuše iznenađeno ulijevo na sporedan put. Jahač na čelu kolone reče Jimu da mu je takve upute dao Martindale. Stići će do pruge oko šest kilometara niže od Sacramenta. Ondje će ukrcati zlato u vlak.

Dakle, to je iznenađenje koje je nagovijestio Martindale. Jim je bio zadovoljan takvim rješenjem. Utovar zлата nadzirat će se mnogo lakše u pustoši nego u gradu.

Na putu do željezničke pruge nisu naišli ni na kakve nevolje. Ukrkali su zlato u vlak, zatvorili sef, deset čuvara prerušenih u obične putnike popelo se u vagon još u Sacramentu, a sada je ušlo u vlak i deset neprikrivenih čuvara. Dvojica će stražariti u teretnom vagonu, po dvojica će biti u dva putnička vagona, a četvorica će se odmarati i spavati. Naprestano će se smjenjivati na dužnosti, tako da uvijek budu odmorni i budni.

Budući da je riječ bila zapravo o državnom poslu, Martindale je zatražio od kalifornijskih vojnih vla-

sti trideset naoružanih vojnika. Obećali su mu desetoricu koji će se ukrcati u Sacramentu i sići s vlaka u Fort Rubyju u Nevadi, gdje će ih zamijeniti druga deseterica. Svakom će skupinom zapovijedati narednik.

Ušavši u drugi vagon, Jim ugleda desetoricu vojnika; ostavljali su dojam kao da idu na odmor, a ne na opasnu dužnost. Jim zatraži od narednika da ih postroji i zatim im reče kakve su im obaveze. Moraju stražariti neprekidno do Nevade. Narednik će podnositi izvještaje izravno Jimu. Nakon toga Jim pošalje dvojicu vojnika u teretni vagon i postavi po jednog vojnika na krov putničkih i teretnog vagona. Ostali će se odmarati i priskočiti u pomoć ako bude potrebno. Narednik, trbušast postariji čovjek, koji se borio u građanskom ratu, zadovoljno je gledao Jima.

— Ja sam narednik Andy Southdown — prozbori. — Vi ste bili oficir u ratu? — upita, a kad mu Jim kimne, nastavi: — Naslutio sam to odmah. To se vidi na prvi pogled. Moji će momci učiniti sve što se bude tražilo od njih.

— Hvala, naredniče Southdowne. Računam na vašu stručnu pomoć.

Jim ode da pogleda putnike u prvom vagonu. Bilo ih je tridesetak. Sjedala bijahu željezna pojastučena. Većina se naslona mogla premjestiti s jedne strane na drugu, tako da su se putnici uvijek mogli okrenuti na onu stranu koja im je odgovarala. Rješenje je bilo praktično, ali ne i naročito udobno.

U sredini vagona bijahu trbušasta peć i hrpa drva. Zimi bi se peć usijala, te bi se putnici kraj nje znojili, dok bi se oni na krajevima vagona smržavali.

Prelazeći pogledom po vagonu, Jim se smješкао. Nije savršen, ali je

kudikamo bolji od poštanske kočije koja prelazi tridesetak kilometara na dan. Osim toga, putnici se ne drmusaju. Da, vlak ima pred sobom lijepu budućnost!

Polako hodajući kroz prolaz između sjedala, pogledavao je putnike. Bilo je mnogo žena, gotovo trećina. Jedna glavica pred njim kao da nije mogla ni trenutak mirovati. Prošavši mimo nje, osvrne se. Žena je najveći dio lica prekrila crnom koprenom. Međutim, pogledavši joj oči, najednom je planuo.

– Ti! – vikne. – Hej, ti! – ponovi i pokaže prstom. – Dodi smjestamo. Moram popričati s tobom.

Žena ustane i korakne u prolaz. Kad joj je već skliznuo s lica, na obrazima Mandy Martindale pojave se jamice.

– Zdravo, Jime! – progovori ona tiho.

VIII

Gledajući njeno prpošno, zgodno nasmijano lice, Jim se razljuti, no istodobno se divio njezinoj hrabrosti. Većina bi žena vrlo rado izbjegla ovakvo opasno putovanje. Namrgodi se, a ona zahihće.

– Mandy, dogovorili smo se da nećeš poći s nama, sjećaš li se? Morat ću zaustaviti vlak na prvoj stanici i iskrcati te.

– Ne možeš to učiniti, Jime! Znaš da nema nigdje u blizini nikakve stanice. Nema nikakva naselja do Nevade. Uostalom, ovdje ima desetak žena, pa ako nije opasno za njih, nije ni za mene. Njima nisi rekao da se zbog tvog zlata ne smiju ukrcati u vlak.

– Zna li otac da si ovdje?

– Naravno. Ne bih otišla da ga ne obavijestim. Hoću reći, vjerojatno to sada zna. Ostavila sam mu pisamce na sjedalu u kočiji. Svakako će ga pronaći.

– Mandy, trebalo bi da te pošte-

no izlupam.

– Da, čula sam da to neki rade – osmijehne se Mandy. – Samo izvoli.

– Prestani, Mandy! Ubit ćeš oca svojom svojeglavošću. Međutim, sada kada si već ovdje, ne petljaj se ni u što i smiri žene ako počne pucnjava. Imaš li još derindžer? – upita je, a kad ona kimne, napomene joj: – Ne upotrebljavaj ga, samo se sagni i pritaji ako bude opasno. Obećaj mi to!

– Obećavam – odvrati ona.

No smiješkom mu pokaže da su joj namjere drukčije. Prije nego što se mogao pomaknuti, ona se podigne na prste i poljubi ga u obraz.

– Obećavam, ujko Jime! – reče tako glasno da ju je čula polovica putnika.

Jim se okrene i zaputi prema teretnom vagonu kako bi provjerio što rade čuvari. Zaustavi se gotovo na kraju putničkog vagona i pogleda čovjeka koji je sjedio kraj prozora. To mršavo lice činilo mu se opet poznato. Olabavivši revolver u koricama, nasloni se na sjedalo pred tim putnikom i zagleda u njega. Zapamtio je te hladne, tvrde oči. Samo, čovjek je imao bujnu bradu.

Oči bijahu iste kao i u onog svećenika u vlaku iz Denvera. Svećenika koji se iskrcao u Sacramentu, iako ne postoji ondje crkva. Takve je oči vidio i u onog kockara koji je prije nekoliko dana gledao tijela u Sacramentu i potom otišao u salun »Zapadnjak«. Gurne naslon tako da je mogao sjesti sučelice hladnim prodornim očima. Bradonja okrene glavu i pogleda ga u lice.

Jim naglo izvuče revolver i, uperivši ga u iznenađenog čovjeka koji je dotad buljio kroz prozor, uhvati bradu. Zapazio je da na jednom mjestu ne izgleda prirodna. Povukavši je, odlijepi je.

– Gle, gle! Lažni svećenik. Koc-
kar iz »Zapadnjaka«, koji sada opet
glumi nekoga drugog. Svašta izmi-
šljaš?

Čovjek htjede povući derindžer,
ali ga Jim udari revolverskom cijevi
po prstima i zaustavi mu ruku.

– Vojniče! – dovikne Jim.

Odmah dotrči kroz prolaz najbli-
ži vojnik u plavoj uniformi, izvu-
kavši revolver.

– Drži ga na nišanu dok ga bu-
dem pretraživao – reče mu Jim, pa
se obrati opet putniku: – Kako se
zoveš?

U tom se času javi jedan čovjek
crvena lica koji je sjedio u blizini i
promatrao što se zbiva.

– Dovraga, on je dobro poznat.
To je Forrest Billings, vlasnik salu-
na »Zapadnjak« u Sacramentu. Ko-
jeg je davla nalijepio lažnu bradu?

Jim nađe derindžer u Billingsovu
džepu, te mu ga oduzme kao i revol-
ver iz korica. Potom ga povuče za
ruku.

– Hajdemo, Billingse! Malo ćemo
popričati u susjednom vagonu. Po-
kušaš li pobjeći, ispalit ću ti svih
šest metaka u leđa, je li ti jasno?

Billings kimne, a oči su mu se bi-
jesno zasjale.

Udoše u susjedni vagon. Tu su bili
samo vojnici. Četvorica su spavala,
a dvojica se kartala.

Jim izvadi iz džepa lisičine. Har-
vey ih je ponekad davao čuvarima
kad bi slao zlato. Stavi jednu lisiči-
nu Billingsu oko zglavka, a drugu
zakopča za željezno sjedalo kraj
prozora na sredini vagona. Tada
sjedne sučelice njemu i zagleda se
u njega.

– Zašto si izigravao svećenika
putujući iz Denvera i sada se opet
prerušio?

Billings prezirno hukne i ne od-
govori. Jim ga ošamari po ustima i
rasječe mu usne tako da je odmah
navrla krv.

– To ti je mala opomena, Billing-
se. Ja sam jedini zakon u ovom vla-
ku. Nećemo se nigdje zaustaviti
skoro dvadeset četiri sata. Mogu
učiniti s tobom što god hoću. Onda,
želiš li da budem blag ili grub?

– Ne znam o čemu pričaš – reče
Billings. – Putujem u Denver kako
bih potražio djevojke za svoj salun.
Hoću takve koje znaju pjevati i ple-
sati. Ništa me drugo ne zanima.

– Aha! Možda ćeš se, ako ne bu-
deš dobivao hrane ni vode, sjetiti
koječega. Moram obići stražare,
inače bih ostao ovdje i porazgova-
rao s tobom. No vratit ću se! – reče
Jim, okrene se, pa pošavši, mahne
naredniku. – Andy, ostavljam tog
čovjeka pod vašim nadzorom. Ako
pobjegne, čuvajte me se! Obavijesti-
te svoje ljude.

Ode u teretni vagon. U njemu je,
kao poštanski službenik, opet radio
Pete Donner.

– Zdravo, Pete! – prozbori Jim.
– Što se događa?

– Nište, Jime! Baš mi se sviđa
ovakvo stanje. Kada razvrstam po-
štu iz ove vreće, moći ću zadrijema-
ti. Ne puštamo u vagon nikoga osim
vas. Nestane li mi štogod, odavde,
izgubit ću posao, to mi je otvoreno
rekao šef.

– Začujete li pucnjavu, ne otva-
rajte vrata. Doduše, ne vjerujem da
će se zasada bilo što dogoditi. Mo-
raju najprije zaustaviti vlak.

Razgovarali su još neko vrijeme,
a onda Jim iziđe. Što je dulje razmi-
šljao, sve više je vjerovao da će ne-
volje početi izvana. Najprije će ne-
kako zaustaviti vlak.

Popne se na krov i popriča s tro-
jicom stražara. Napomene im neka
traže pogledom jahače, bilo što
sumnjivo.

Prijeđe na tender i dovikne stro-
jovodi i ložaču u lokomotivi. Kad su
ga opazili, uskoči u lokomotivu.

Strojovodu Amosa Handshoea upoznao je već prije polaska.

– Kojega vraga radite ovdje? – zapita Handshoe.

– Lutam.

Ložać baci dva komada drveta u peć i podigne ruku.

– Vi ste glavni na ovom putovanju? – upita, a Jim kimne. – Čujem da vozimo hrpu zlata. Nadajmo se da ga neće htjeti posuditi neke bitange. Imat ćemo neprilika ako im to padne na pamet. Ja sam Josh.

– Mislim da će ga se pokušati dočepati, Joshe, zato otvorite oči.

– Dovraga, ne znam zašto sam se dobrovoljno javio za ovu vožnju – progovori Handshoe, čovjek dugačkih brkova čije je vrhove navoštio i zavrnuo. – Htio sam vidjeti Kaliforniju, htio sam nekakvu promjenu. Iskreno govoreći, htio sam ubrati naranču sa stabla, ali oko Sacramenta nema baš mnogo narančinih stabala. Nekako me, bogamu, obuzima zla slutnja da bi bilo pametnije da sam ostao kod kuće. Ipak, odvest ću vas sve do Denvera, a i vaše prokleta zlato. Nadajmo se samo da nećemo naići na nerješive neprilike.

Jim se osmijehne i opazi da obojica imaju pri ruci revolvere, dok je sa strane visjela puška.

– Pretpostavljam da znate upotrijebiti oružje.

– Dabome – potvrdi ložać. – Ja sam već pucao dva ili tri puta.

Potom uzme još drva s tendera. Očito će mu ponestati drva kad budu još daleko od Denvera. Morat će se zaustaviti negdje. Za peć se upotrebljavala ponajviše bukovina, jer je stvarala najveću toplinu.

Jim se vrati u putnički vagon i sjedne kraj Mandy Martindale.

– Upravo je vrijeme za ručak – reče ona.

Imala je hladne pečene piletine,

salatu od krumpira, dvije vrste sendviča i boce piva. I većina ostalih putnika otvorila je košarice i prihvatila se jela.

Jim pristane da ruča s Mandy i zahvali joj.

– Zašto si me nazvala »ujkom Jimom«? – zapita je.

– Ako te tako zovem, mogu te ljubiti na javnom mjestu, a da ne izazovem nikakvo zgražanje – reče i poljubi ga u obraz.

Kad je poslije ručka krenuo opet u teretni vagon, vlak se iznenada trzne, a kočnice zacvile. Pod kotačima su vrcnule iskre.

Iskočivši iz vagona čim se vlak zaustavio, Jim pogleda prema lokomotivi. Bili su u blagom zavoju, na nizbrdici. Odmah otkrije što se zbiva. Na pruzi, tristo metara ispred njih, ležalo je deblo. Nije ležalo preko pruge, nego po dužini između tračnica. Štitnik ispred lokomotive ne bi ga mogao ukloniti. Morali su se zaustaviti.

Napadačima se posrećilo: primorali su vlak da stane. Jim potrči prema lokomotivi i uskoči u nju.

– Netko se vraški potrudio da nam podmetne taj trupac – reče strojovođa Handshoe. – Vidite da su odrezali sve grane kako bi se deblo moglo kotrljati? U škripcu smo!

– Ne možete ga odgurati s pruge?

– Ne mogu. Ako bih naletio na nj, samo bih ga gurao duž pruge, vjerojatno bih iščupao nekoliko pragova i oštetio tračnice.

– Da – prozbori zabrinuto ložać Josh – netko će morati izići i otkotrljati s pruge to proketo deblo.

– Tako je, Joshe – složi se Handshoe. – Ti ćeš to učiniti.

– Kako? – zapita Jim.

– Polugom. Ima u kabini jedna prikladna motka.

– Pomoći ću – reče Jim.

– Vlak se približi deblu i zaustavi. Josh uzme željeznu motku, dugačku dva i pol metra i debelu oko tri centimetra. Potrčase prema drugom kraju desetak metara dugačkog debla, jer je bio uži i lakši. Zajedno su podmetnuli motku pod rub trupca i, služeći se njome kao polugom, pokušali ga podići. Kraj debla pomakne se petnaestak centimetara.

Prije nego što su mogli pokušati ponovo, odjekne u tišini puščani hitac i iznad glava im prozui metak. Obojica odskoče na desnu stranu nasipa. S desne strane vlaka je bio širok vidik, a s lijeve je rasla šikara. Napadač je, zacijelo, bio u njoj.

– Ostani ovdje, idem po pomoć – reče Jim, potrči prema prvom putničkom vagonu i uskoči u nj. – Vojnici, uzmite svi puške i krenite za mnom! Naredniče, vi štitite teretni vagon! Udite u nj i čekajte!

Iskoči s desne strane tračnica. Za njim pođe pet vojnika. Svi su imali puške i po šezdeset metaka.

Tiho potrče, skriven iza niskog nasipa. Strijelac u šikari nije ih mogao vidjeti. Jim se opet osjećao kao ljeti 1863. godine, kada je imao na sebi kapetansku uniformu i vodio sjevernjačku četu kroz šumu. Otišli su stotinjak metara dalje od trupca, a onda hitro prešli preko tračnica, ne privukavši na sebe protivničku vatru. Raširiše se u streljački stroj, udaljeni međusobno pet metara, te krenuše kroz šikaru prema mjestu odakle se pucalo. Nastojali su se kretati što tiše.

Kad su prešli pedesetak metara, jedan vojnik digne ruku, te se svi zaustave. Jim mu se tiho približi. Vojnik pokaže udesno. Malo niže od njih, na vrhu malog brežuljka, ležala su četvorica s puškama. Upravo u tom času počnu pucati na vlak, gađajući prozore.

Jim pozove ostale vojnike i reče im neka zapucaju kad budu spremni. U šikari odjekne pucnjava. Dvojica u zasjedi otkotrljaju se mrtvi. Treći pogleda iznenađeno iza sebe, zatim ga pogodi metak u glavu, te klone na zemlju. Četvrti hitro potraži zaklon i otkotrlja se u jarak gdje ga nisu mogli vidjeti vojnici odozgo.

Jim mahne opet svojim ljudima neka se rašire u streljački stroj i krene s njima prema vlaku. Gotovo neposredno pred njima započne žestoka pucnjava. Čuli su zveket stakla na vagonskim prozorima. Ovaj put Jim opazi napadače: udaljeni nepunih pedeset metara od vlaka, pucali su na sve što bi se pomaknulo.

Jim i još dvojica zapucaju odmah iz pušaka i pogode dvojicu od trojice pred sobom, koji se, ranjeni, povuku dublje u šikaru.

Vojnici ispale pet plotuna uzastopce u gušteru. Na vidiku nije bilo više nijednog napadača. Za dvije minute pojavi se na trenutak na grebenu, udaljenom tristo metara, neki jahač i nestane.

– Dobro ste obavili taj posao – prozbori Jim. – A sada hajdemo k onom deblu. Da vidimo što se može učiniti.

Vojnici potrče za njim, prijeđu preko tračnica i nađu se s druge strane, gdje su strojovoda i ložac napinjali mišiće služeći se dvjema željeznim motkama.

– Evo, doveo sam svjež snagu – reče Jim.

Handshoe i Josh puste motke i, povukavši se za korak, počnu davati upute. Koliko se tanji kraj debla pomicao prema lijevoj tračnici, toliko se deblji približavao desnoj.

– Izvrsno, izvrsno – reče strojovoda Handshoe. – Pomaknemo li ga još pola metra, podići ćemo tanji

kraj trupca preko tračnica, pa će ga tada izgurati lokomotiva.

Trebalo im je za to još petnaestak minuta marljiva, tegobna rada, a onda strojovoda potrči u lokomotivu. Gurne štitnikom deбло, pomakne ga tako da se i deblji kraj podigao na tračnicu, zatim je gurao trupac dok se nije otkotrljao s pruge udesno i strovalio niz padinu.

Vlak je napokon mogao krenuti. U napadu nije nitko poginuo. Jim obide vagone. Polovica je prozora bila razbijena. Staklene su krhotine ozlijedile dvojicu vojnika, no već im je prestala teći krv.

Među putnicima su tri osobe bile ozlijeđene.

Jednu je ženu porezalo staklo kad se rasprsnulo, no već je imala zavoj na ruci.

Neki postariji čovjek je skočio u uzbuđenju i, padnuvši, slomio nogu. Nad njim se naginjao liječnik. Martindale se, znajući da bi na putu moglo biti svakakvih nevolja, pobrinuo za to da imaju liječničku njegu.

Treći je ranjenik bila djevojka. Niz lice joj je tekla krv. Jedan joj je čuvar držao glavu i pokušavao zaustaviti krvarenje. Kad se okrenula, Jim opazi da je to Mandy. Pitrči joj i klekne kraj nje. Ona mu se nasmiješi i zatim onesvijesti.

IX

Doktor Reginald Carter odmah pođe s Jimom kad ga je pozvao. Bio je nizak, čvrstih ruku i kratko podšišan, s naočalama. Klekne kraj Mandy, opipa joj bilo na vratu i kimne. Tada joj pogleda krvavo lice i obriše vlažnom krpom krv. Ne pronađe nikakvu tešku ozljedu. Ugleda samo dvije posjekotine u kosi. Nisu bile duboke, ali su obilno krvarile. Polije rane nekakvom tekućinom i zaustavi krvarenje, a onda ih previje.

– Sve će biti dobro – reče pogledavši Jima Steela. – Bilo joj kuca snažno, malo ubrzano, ali će se smiriti. Za jedan sat već će se osjećati sasvim dobro. Ovakve ranice na glavi uvijek krvare obilno, pa se misli da je posrijedi nešto ozbiljno, no nemate razloga za zabrinutost. A sada, moram se vratiti k Thompsonu. Stavio sam mu udlagu, ali je nisam još dovoljno učvrstio.

Tek što se doktor Carter udaljio, Mandy se već osmijehne.

– Žao mi je. Ne znam zašto sam se onesvijestila. Inače nisam tako osjetljiva.

– Ozlijeđena si, ali ćeš se brzo oporaviti, kaže liječnik – reče Jim, sagne se i poljubi je u obraz. – Odmoriti se malo. Možda ćeš mi poslije biti potrebna da povedeš vojnike u juriš – zašali se.

– Hvala, ujko Jime – reče ona i osmijehne se, a na obrazima joj se pojave jamice.

Čim je koraknuo u susjedni vagon, gdje su bili vojnici, Jim nasluti da nešto nije u redu. Ugledavši ga, dvojica vojnika skrenu pogled na stranu. Narednik je još bio u teretnom vagonu. Jim se upita što se dogodilo. A onda, pogledavši na sredinu vagona, dobio je odgovor.

O željeznom naslonu sjedala višjele su lisičine, a od Forresta Billingsa nije bilo nigdje ni traga.

– Kad smo se vratili sa zadatka, njega više nije bilo – progovori vojnik na čijem se rukavu vidjelo da je tu nekoć imao podoficirske oznake. – Nestao je. Kad ste nas pozvali u pomoć, svi smo izjurili iz vagona. Ostavili smo tog nitkova bez nadzora, pa se nekako oslobodio lisičina. Koliko se sjećam, imao je mršave ruke.

Jim promrsi kletvu. Najbolje bi bilo da je izbacio kockara iz vlaka čim ga je pronašao. Ne bi sada mo-

rao razbijati glavu zbog njega. Billings je ili iskočio iz vlaka kad se na pruzi isprijecilo deblo ili se još skriva negdje u vagonima.

– Dobro, niste vi krivi – reče bivšem podoficiru. – Ja sam vas pozvao iz vlaka i ostavio ga bez nadzora.

Međutim, nakon desetak minuta doživješe neugodno iznenađenje: na platformi između vagona prošli su zgrčenog vojnika, s nožem u prsima. Očito mu je oštrica ozlijedila pluća. Bio je još živ, ali u teškom stanju.

– Doktore Carteru! – vikne Jim kad su odnijeli ranjenika na sjedalo.

– U životnoj je opasnosti – promrmlja liječnik kad je pregledao ranu. – Potrebna mi je pomoć.

– Ja ću vam pomoći, doktore – javi se Mandy i klekne kraj sjedala.

– Navikla sam se brinuti o patkama kad bi slomile krilo i o ždrebači.

Jim se osmijehne, zapazivši Mandynu želju da pomogne. Odluči pretražiti cijeli vlak. Mora pronaći Billingsa! Taj je čovjek još u vlaku, čvrsto je vjerovao. Dok je on ovdje, svi su ugroženi.

Otišavši u susjedni putnički vagon, zaviri pod sva sjedala, pretraži sva skrovišta. No nije pronašao Billingsa. Sjedne i zamisli se. Gdje li bi se mogao skrivati Billings? U ovom su vagonu putnici i čuvari. Možda u drugom vagonu? No, Billings je pobjegao od vojnika, pa se neće vratiti onamo, jer bi ga oni odmah prepoznali.

Vrati se k ranjenom vojniku. Bio je pri svijesti i hrabro se držao. Mandy mu je brisala znoj s čela i tiho mu govorila, uvjeravajući ga da će ga spasiti.

– Treba da ga iskrčamo iz vlaka

i odvezemo u bolnicu gdje će mu se moći posvetiti prikladna njega – prozbori doktor Carter, pozvavši Jima na stranu. – Ne znam još koliko je teška rana, no mogla bi biti kobna. Ako je oštrica prodrla vrlo duboko u pluća, to je izvanredno opasno.

– Doktore, nigdje u blizini nema bolnice.

– Vjerojatno je posrijedi unutrašnje krvarenje. U ovakvim mu prilikama ne mogu naročito pomoći, osim da mu olakšam muke. Bude li previše patio, dat će mu sredstvo protiv bolova.

– Hvala vam na trudu, doktore – reče Jim.

Ode u susjedni vagon i obavijesti narednika o vojniku u teškom stanju.

– Ne bih htio izgubiti tog momka – izusti narednik, namrštivši se. – Uvijek je bio uzoran.

– Liječnik ga nastoji spasiti, ali je stanje teško. Slušajte, naredniče, ako biste se htjeli sakriti u vlaku, koje biste mjesto izabrali?

– Nema baš mnogo takvih mjesta. Uostalom, vi ste ih, uvjeren sam, već pregledali. Možda bi trebalo da pitate konduktera. Navodno se umalo onesvijestio kad su zazviždali meci, no zacijelo pozna svoj vlak.

Jim zatekne konduktera kako spava na sjedalu na početku vagona. Probudi ga.

– Da, što je, koliko je sati?

Pospani se kondukter polako budio. Kada ugleda Jima, naglo se uspravi.

– Samo sam malo pridrijemao između dviju stanica. Zar ima opet nekih neprilika?

– Ima. U vlaku je ubojica. Gdje bi se mogao skrivati?

– Ubojica? – upita kondukter,

po imenu Franklin, te podigne obrve.

– Ubo je nožem jednog vojnika. Kakva je ona prostorijica na kraju vagona? U drugom je vagonu nema.

– Ondje je nekakav željeznički pribor. Prostorija je zaključana.

– Zavirimo u nju – reče Jim. Ustanovili su da bravu nije nitko dirao i da unutra nema nikoga.

Jim se vrati k ranjenom vojniku. Bio je još živ, ali bez svijesti. Kašljucio je i pljuvao krv. Kraj njega je sjedila Mandy, držala ga za ruku i govorila mu iako je nije mogao čuti.

Vlak se penjao i ulazio duboko u planine. Upravo su prolazili kroz usku dolinu u kojoj se na livadi s obiju strana pruge leljula trava. Iznenada izjure iz šume slijeva i zdesna jahači i počnu pucati na vlak.

– Svi na pod! – vikne Jim. – Uzmite puške!

Opet su prskala prozorska stakla. Fjukala je tanad. Netko u vagonu krikne.

Jim zgrabi pušku i uzvrat vatrom. Vojnici i čuvari također su pucali. Ima nas dovoljno da ih zaustavimo, mislio je Jim. Najmanje dvadeset pušaka. Uhvati jednog jahača na nišan i opali, te ga sruši s konja. Vlak je postepeno prestizao napadače, pa Jim pomisli da su već prebrodili najteže, ali onda počne lokomotiva najednom usporavati i jahači se opet približe, neumorno pucajući.

Mandy se sagne i zaštiti svojim tijelom vojnika.

Vlak se kretao sve sporije i sporije. Napokon se zaustavi. Neprestano pucajući kroz razbijeni prozor, Jim se pitao što se događa. Htio je iskočiti iz vlaka i potrčati prema lokomotivi, no znao je da ne bi uspio stići do nje.

Sada kad se vlak zaustavio, branioci u njemu bijahu u povoljnijem položaju. Lakše su gađali. Već za pet minuta natjerali su napadače na uzmak. Razbojnici jurnuše u zaklon među drvećem, praćeni kišom metaka.

Jim iskoči iz vagona i potrči prema lokomotivi. Što se, dovraga, dogodilo?

X

Popevši se u lokomotivu, držeći revolver u ruci, u prvi tren nije mogao povjerovati očima. Posvuda je bilo krvi. Na podu je sjedio Josh i držao u krilu Handshoevu glavu.

– Taj gad ga je ustrijelio! – vikne Josh. – Dojahali su do lokomotive, mahnuli mu, a onda ga je nitkov na šarcu pogodio u vrat. Amos se srušio i noga mu je skliznula s pedala, te je lokomotiva počela usporavati. Hulje! Nadam se da ćete ih sve pobiti!

Josh nježno spusti Amosovu glavu na pod, iskoči iz lokomotive i otrči pedesetak metara od nje. Očito se želio isplakati.

Jim se zaputi prema konduktoru i ispriča mu što se dogodilo.

– Bože moj, ima četvoro djece – reče zaprepašteno Franklin. – Donijet ću gunj, pa ćemo ga odnijeti u spremište u prvom putničkom vagonu. Ne možemo ga ostaviti ovdje. Moramo odvesti tijelo u Denver.

Trebalo im je pola sata da bi oprali krv, tako da željezni pod u lokomotivi ne bude više sklizak.

– Vjerojatno znam jedino ja upravljati ovim željeznim čudovištem – obrati se Josh Jimu. – Pošaljite mi dvojicu ljudi s puškama. Neka jedan stražari, a drugi neka trpa drva u peć. Možda se uspijemo dočepati Denvera.

Jim dovede dvojicu čuvara.

– Što god vam bude rekao Josh,

učinite to – naredi im. – Njegova je riječ ovdje zakon. Ugledate li bilo koga kako se, naoružan, približava lokomotivi, pucajte bez oklijevanja.

Vlak krene.

Čim se Jim vratio u putnički vagon, pohita mu u susret kroz prolaz između sjedala Mandy i počne ga udarati po prsima šakama.

– Uh, prokletstvo! – vikne, a potom se rasplače i privine uz nje-ga.

– Vojnik je umro?

Ona nijemo kimne.

– Bio je teško ranjen – objasni joj on – pa je pravo čudo što je izdržao tako dugo. Liječnik mu nije mogao pomoći.

Budući da je još jecala, Jim je podigne u naručaj, odnese na sjedalo i okrene joj lice prema prozoru.

– Sjedi ovdje neko vrijeme, gledaj krajolik i imaj na umu da si mu pomogla koliko si god mogla. Olakšala si mu umiranje. Uostalom, ni sve patke slomljenih krila koje si liječila nisu preživjele, nije li tako, Mandy?

Ona uzdahne i strese glavom, zatim pokuša zadržati suze.

– Ipak, bio je još vrlo mlad. Gotovo moj vršnjak, a više ga nema. Mrtav je!

– Dosta razgovora o tome, Mandy! Radije gledaj kako je lijepa priroda. Naređujem ti to.

Digavši se, promatrao ju je još trenutak-dva, a onda ode kroz vagon.

Iznenada ga uhvati za rukav neka žena u crnoj haljini, kraj koje je sjedio postariji muškarac. Moglo joj je biti četrdesetak godina. Imala je kukast nos i sive oči iz kojih su sijevale munje.

– Mladiću, vi ste ovdje, koliko vidim, glavni. Čujemo da su sve nevolje nastale zato što prevozite ovim

vlakom zlato. Nemate pravo stavljati naše živote na kocku samo zato da biste odvezli zlato u Denver. Znamo da je namijenjeno tamošnjoj kovnici. Trebalo je da željeznica pribavi za to poseban vlak. Čim stignem u Denver, tužit ću željeznicu i zatražiti odštetu zbog pretrpljenih neugodnosti i opasnosti kojima smo na ovom putu izloženi otac i ja.

– Ja ne radim za željeznicu – odvraća Jim i krene dalje.

Vjerojatno će se idući put, mislio je, morati zlato prevesti zasebnim vlakom u kojem neće biti putnici, već samo čuvari.

Neprestano je tražio pogledom Billingsa. Međutim, nitko mu nije bio sličan čak ni stasom.

Popne se željeznim ljestvama na krov. Ondje je ležao vojnik i brisao oči jer mu je smetao dim. Vjetar je bio preslab da bi dim iz lokomotive odnio nastranu. Uto vlak uđe u zavoj, dim ostane sa strane, pa su vidjeli prugu ispred lokomotive. Kad su prošli kroz tu okuku, ugledaše opet dim, ali ne iz lokomotive.

Kad je vlak, neprestano se penjući, prošao kroz još dva zavoja, ugledali su oko pola kilometra ispred lokomotive vatru. Netko je naslagao debla na pruzi i zapalio ih.

Jim potrči po krovu vagona do tendera. Ubrzo se našao u lokomotivi.

– Vidio sam, vidio sam – reče mu odmah Josh.

– Netko nas želi opet zaustaviti – progunda Jim.

Vidio je već kako kroz prozore izviruju puške.

– Koiebam se što da učinim – reče Josh, gledajući hrpu trupaca.

– Da projurimo ili da se zaustavimo. Možda su razorili prugu s druge strane vatre. Ili nas žele samo usporiti.

– Zar bismo se mogli probiti?
– Ako su nam se isprijecila samo zapaljena debla i ako nema između tračnica nekog uzdužno postavljenog trupca kao prošli put, vjerojatno bismo mogli proći.

Jim je napeto gledao dok su se polako približavali.

– Ako nitko ne zapuca, mogli bismo gurnuti tu hrpu i vidjeti što se dogada.

Približili su se već na stotinjak metara. Sada su vidjeli da je hrpa visoka gotovo dva metra. Josh zaustavi lokomotivu šest do sedam metara ispred vatre.

– Ne smijemo se zaletjeti – reče on. – Bilo bi suviše opasno jer ne znamo što je s druge strane. A ako pokušamo polako odgurnuti debla, vjerojatno ćemo se zapaliti.

Iznenada svi osjete trzaj. Josh odmah nasluti o čemu je riječ.

– Dovraga, netko je otkvačio vagonet. Pogledajte!

Jim iskoči iz lokomotive i potrči. Opazi da prvi putnički vagon klizi nizbrdo. Uspije ga dostići i skoči na stepenice.

– Otkvačili su nas! – prozbori prestravljeno Franklin pojavivši se na vratima.

Jim ga prodrma.

– Saberite se, Frankline! Vi ste željezničar. Što treba da učinimo?

– Iza nas je pedesetak kilometara nizbrdice – reče kondukter Franklin. – Zahuktat ćemo se, iskočiti iz tračnica i sletjeti u provaliju!

– Kako možemo zaustaviti vagon? – vikne Jim. – Kako?

– Ručnim kočnicama.

– Gdje su?

Kondukter pokaže na kotač, promjera tridesetak centimetara, na krovu putničkog vagona. Jim požuri uz ljestve i počne okretati kotač udesno. Okrene ga za krug i pol, a onda kotač zapne.

– Povucite ga snažnije! – vikne Franklin. – Vrti se vraški teško.

Jim mu dovikne neka pošalje ljude na sve ručne kočnice i onda počne okretati kotač. Pomicao ga je centimetar po centimetar. Jurnjava se malo usporila. Stigoše do zavoja i vagoni projuriše kroza nj brže nego inače, ali ostadoše na tračnicama.

– Momci čine što god mogu – reče Franklin vrativši se. – Jedina nam je nada da otkvačimo ostala tri vagona i premjestimo vojnike u ovaj. Riješit ćemo se drugog putničkog vagona, teretnog vagona i vagoneta za željezničko osoblje. Smanjit će nam se težina, pa ćemo, možda, zaustaviti ovaj vagon. Možda!

Jim malo razmisli. Zar da se odreknu zlata? Ne! Dopremit će zlato u Denver kako je i obećao.

– Neka kočničar otkvači vagonet – reče. – To će nam malo pomoći. Osim toga, neka se po dvojica vojnika prihvate svake kočnice i upotrijebe puške kao poluge. Moramo usporiti vožnju!

Potrči prema vagonetu na začelju i ugleda prestrašenog kočničara.

– Kako bi se mogao zaustaviti ovaj pomahnitali vlak? – zapita.

– Nemam pojma. Upravo sam tražio neko meko mjesto na koje bih skočio.

– Otkvačit ćemo vagonet! Hajde, ti znaš kako se to radi.

– Ne smijem to učiniti bez kondukterova naloga. On je odgovoran za to.

– Kako se zoveš?

– Jim Gatling.

– Onda znaj, Franklin ti poručuje da to učiniš – reče Jim i izvuče revolver. – Ovo ti je dodatni nalog. Ne otkvačiš li odmah vagonet, pucat ću ti u koljeno. Dakle, hoćeš li ga otkvačiti ili ćeš šepati do kraja života?

Kočničar ga posluša. Vagonet se odvoji od njih. Klizio je sve brže i brže nizbrdo. Kad je, prešavši oko pola kilometra, stigao do zavoja, iznenada se nagne na stranu, kotači mu se odvoje od vanjske tračnice, zatim se otkotrlja niz dugačku padinu.

— Nadam se da nije uništio tračnice iskočivši iz njih — reče Gatling. — To se često događa. Znat ćemo za jednu minutu.

Projurili su kroz okuku bez ikakvih poteškoća.

— Nastavimo kočiti — vikne Jim.

Opet su okretali svom snagom kotač ručne kočnice. Vagoni su postepeno usporavali brzinu. Kroz sljedeću su okuku prošli lakše, gotovo bez ikakva ljuljanja. Klopavanje preko spojeva na tračnicama čulo se u malo većim razmacima. Jim pogleda niz prugu. Nizbrdica je postala mnogo blaža. Stignu li do bilo kakva uspona, zaustavit će se.

— Sudeći prema svemu, ipak nećemo poginuti — nakesi se kočničar Gatling. — Međutim, to mi donosi nov problem. Sve mi je jelo ostalo u onom vagonetu.

— Ja ću te počastiti ručkom — reče Jim i zavrne još malo kočnicu.

— Uskoro ćemo se zaustaviti — reče Gatling.

— Nećemo! — odvrati mu Jim. — Pogledaj!

Okrenuvši se i pogledavši na prugu, Gatling se namršti.

— Mislio sam da ćemo se na ravnom dijelu zaustaviti. Opet počinje nizbrdica — progunda.

— Da, ponovo klizimo sve brže.

Uto se začuje s gornjeg dijela pruge zvižduk.

— To je Josh — reče Gatling. — Krenuo je za nama. No ne smije ju-

riti prebrzo natraške, jer bi i on mogao izletjeti iz tračnica. Doduše, on ima jake kočnice.

— Kako nam može pomoći? — zapita Jim.

— Čim stigne do prvog vagona, udarit će o spojnicu, zakvačiti nas i zaustaviti.

— Da, ako nas uspije sustići — promrmlja Jim. — Okrenimo taj prokleti kotač!

Kako je nizbrdica postajala sve strmija, vagoni su jurili sve brže. Začuse opet zvižduk, ovaj put bliže.

— Bogamu, pogledajte! — izusti zaprepašteno Gatling.

Dolje je bila oštrija krivina nego bilo koja dosad.

— Imat ćemo vrašku sreću ako ondje ostanemo na tračnicama.

— Pokušat ćemo — dovikne mu Jim. — Pode li nam to za rukom, živjet ćemo malo dulje.

Koliko su god okretali kotač kočnice, vagoni kao da su jurili sve brže. Čuli su opet zvižduk lokomotive.

— Sjećam se ovog dijela pruge — reče Gatling. — Dolje je okuka pred kojom usporavaju dok se penju! Ni pošto ne možemo proći kroz nju ovakvom brzinom.

— Pogledaj! — vikne Jim.

Gore je upravo izišao iz zavoja tender, a za njim lokomotiva, ubrzano izbacujući crni dim. Udaljenost se brzo smanjivala.

— Dovraga, Josh će prevrnuti lokomotivu, pa ćemo se tada svi naći u nevolji — reče Gatling, no nije mogao prikriti oduševljenje. — Pogledajte samo kako je tjera!

Kotači vagona resko su cviljeli dok su opasno strugali o bočnu stranu tračnica, a onda su prošli kroz prvi, manji zavoj.

— Eno one oštre okuke! — uzvikne Jim. — Dovraga, u njoj nećemo ostati na pruzi.

Oko pola kilometra nizbrdo trač-

nice su naglo skretale ulijevo i nestajale iza stijene.

— Baš o toj sam vam krivini govorio — reče Gatling.

— Požuri, Joshe! — vikne Jim.

Lokomotiva se brzo približavala s tenderom, možda i prebrzo. Uskoro će tender naletjeti na prvi putnički vagon. Jim se nadao da udarac neće biti tako snažan da će svi vagoni iskočiti iz tračnica i otkotrljati se nizbrdo.

Spojnicu tendera udari o spojnicu prvog putničkog vagona, ali se ne zakvači.

— Pokušat će ponovo — reče Gatling.

Opasna je okuka bila udaljena još samo dvjesto metara.

Tender ponovo udari o spojnicu putničkog vagona i ovaj put se osjeti snažan trzaj.

— Davo ga odnio — usklikne kočničar — uspio nas je zakvačiti!

Josh odmah počne snažno kočiti. Čelični su kotači strugali po glatkim tračnicama i cviljeli, a vlak je naglo usporavao brzinu. Zaustavio se upravo kad je teretni vagon stigao do početka okuke.

Parni stroj se ponovo zahukta, rigajući crni dim, te vlak opet krene uzbrdo.

XI

Jim Steel se spusti na platformu između vagona i uđe u vagon gdje je bila Mandy. Ona ga opazi čim je prošao kroz vrata i potrči prema njemu, dok joj je na licu bio čudan izraz. Zaustavi se dva koraka ispred njega i zagleda mu se u oči. Nije joj mogao odgonetnuti izraz na licu. Je li to srdžba, razočaranje ili sumnja?

— Ponekad ne znam što da mislim o tebi, Jime! — progovori ona.

— Pitam se nisu li tvoji prsti upleteni u sve ove neprilike dok nasto-

jimo dopremiti zlato na cilj. Možda namjerno stvaraš poteškoće, glumiš velikog spasioca, a onda ćeš iznenada nestati s teretnim vagonom i zlatom, pa te više nikada nećemo vidjeti. Ti bi to, po svoj prilici, mogao učiniti — uzdahne, a na obrazima joj se, kad se osmjehnula, pojave neizbježne jamice. — Međutim, ne vjerujem u nešto takvo.

Pitrči mu i čvrsto ga zagrli. Jim je poljubi u obraz.

— Dakle, to je Mandy Martindale u pravoj slici, ratoborna, nerazumna i ljupka kao pjegavo ždrijebe na jutarnjoj rosi. Drago mi je što si se oporavila. Imaš li još sendviča?

— Zar možeš misliti na jelo u ovakvim trenucima?

— Iskreno govoreći, mogu.

— Imam još dva sendviča, ali ćeš ih dobiti samo ako mi ispričaš kako si zaustavio vlak.

— Nisam ga ja zaustavio. Pokušali smo zakočiti vagone, ali uzalud. A onda je dojurio Josh s lokomotivom i sustigao nas, zakvačio se za prvi vagon i zaustavio nas. Da smo jurili još samo dvjesto ili tristo metara, ležali bismo sada svi u nekom klanecu, mrtvi u smrskanim vagonima.

— Znači, Josh je spasio vlak?

— Da.

— Ložać koji je zamijenio strojovodu kad je...

— Tako je.

— Onda je zaslužio nagradu. Hoću da mu isplatiš tisuću dolara kad stignemo u Denver. Tata će ti ih vratiti.

— Vrlo rado ću to učiniti, zaslužio je nagradu. Dobro, gdje je taj sendvič? — osmjehne se Jim.

Uzeli su svako po jedan sendvič i šutke jeli. A onda Mandy podigne pogled.

— Nisam ozbiljno govorila kad sam te optužila da namjeravaš ukrasti zlato. Morala sam, jedno-

stavno, kazati nešto. Užasno sam se uplašila. Osim toga, raspaljive sam naravi, valjda to znaš.

– Upravo otkrivam – reče Jim i digne se. – Hvala za jelo. Moram sada ići. Uskoro ćemo se opet približiti onom krijesu na pruzi.

Ovaj su se put pripremili za tu prepreku. Dogovorivši se s narednikom Southdownom, Jim iskoči iz vlaka čim je lokomotiva usporila. Za njim pođe šestorica vojnika. Bili su s desne strane nasipa i, raširivši se u streljački stroj, išli usporedo s vlakom koji se približavao krijesu što je još gorio na pruzi. Slična je skupina, pod narednikovim zapovjedništvom, išla s druge strane vlaka. Kad se vlak zaustavio, postaviše se kraj svake spojnice između vagona po dvojica čuvara. Budno su stražarili, s puškama u rukama.

Jim potrči prema vatri. Premda se znatno smanjila, još je stvarala neprilike. Možda je oslabila tračnice, možda čak smekšala čelik, a zacijelo su izgorjeli pragovi koji drže tračnice. Lako je moguće da su se tračnice previše razmaknule jedna od druge, pa lokomotiva neće moći prijeći preko njih. Stigavši sa svojom grupicom s druge strane vatre, Jim pogleda okolicu. Nije vidio nigdje ni konje ni ljude, nikakve tragove da je tu bio netko.

Mahne vojnicima neka potraže zaklon iza drveća i stijenja.

Provjerivši da nema nikakva uzdužno postavljenog trupca na pruzi, vrati se k Joshu i dogovori s njim.

– Kakvo je stanje? – zapita.

– Gadno – odgovori Josh. – Ne ostaje nam ništa drugo nego da pokušamo prijeći preko tog mjesta. Tu hrpicu izgorjelih grana i debala lako ćemo odgurnuti, ali sam zabrinut zbog tračnica. Ako su se toliko zagrijale da su se smekšale, mogli bismo iskočiti iz njih.

– Dobro, pokušajmo sreću!

– Dok se još nije smračilo – promrmlja Josh. – Ostalo nam je još oko pola sata do noći.

Sunce je već zašlo i spuštao se suton. Josh uskoči u lokomotivu i pokrene vlak. Lokomotiva je puzala. Kraj njenih teških kotača hodao je kočničar i neprestano izvještavao Josha:

– Tračnice su u dobrom stanju, samo produži. Još nema nikakvih problema. Lokomotiva je najteža, pa ako ona prijeđe, neće nas više ništa zaustaviti.

Štitnik ispred lokomotive udari o prvo zapaljeno deblo i odgurne ga na stranu, zatim pomakne drugi trupac. Kad su se kotači primakli središtu vatre, Gatling vikne:

– Polako! Ovdje je najgadnije. Neki su pragovi izgorjeli napola, a neki sasvim. Tračnice su se spustile desetak centimetara. Dobro, produži. Nisu se razmaknule. Dobro je, izdržat će. Samo produži, dobro je.

Trebalo im je deset minuta da preko opasnog mjesta na pruzi prijeđe posljednji vagon.

Kad je Josh zaustavio vlak s druge strane vatre, Gatling uzme drveni sandučić i popne se na jedan od telegrafskih stupova što su se protezali duž tračnica. Otkuca preko telegrafske žice poruku svima koji su na liniji, upozoravajući ih na vatru na pruzi i tražeći da se popravi kvar. Ako bi neki vlak, ne smanjivši brzinu, dojurio na to mjesto, lako bi mogao iskočiti iz tračnica.

Uskoro je vlak već huktao prugom.

– Netko troši vraški mnogo novaca kako bi nas zaustavio – promrmlja Jim sjednuvši kraj Mandy i začuđeno vrteći glavom. – Baš me zanima kakvi su mu ukupni troškovi.

– Budući da je posrijedi pola mi-

lijuna u zlatu, mogli bi se troškovi isplatiti – reče ona.

– Ne isplate se ako pogine jedan jedini čovjek. Kod nas su stradala već dvojica, a na suprotnoj strani ih je zaglavilo pet ili šest. Nikakvi novci ne vrijede toliko.

Kad su se približili granici Nevade, side s krova vojnik i otvori stražnja vrata. Jim mu odmah pođe u susret.

– Nekakve nevolje? – zapita ga.

– Ne znam – odgovori vojnik. – Dodite i pogledajte.

Popevši se na krov, Jim se zagleda naprijed, onamo kamo mu je pokazivao rukom vojnik, te ugleda rumeni sjaj.

– Šumski požar – prozbori. – Čini se da je pravi. Ostani ovdje i stražari.

Odmah se zaputi u lokomotivu. Josh nije još opazio rumenilo.

– Ako je riječ o šumskom požaru, treba da to utvrdimo na vrijeme – izusti Josh. – Ne bih htio izgorjeti u ovom željeznom kovčegu.

Dok se vlak penjao uz strminu, napeto su gledali u daljinu. Kad se lokomotiva popela do vrha i krenula po ravnom terenu, ugledali su vatru. Nije to bio onako velik požar kao neki koje je vidio Jim kad je gorjelo pedesetak četvornih kilometara šume. Međutim, ova je vatra bila ravno pred njima i očito je plamtjela s obiju strana pruge.

– Čini mi se da se požar proširio preko tračnica – prozbori Josh. – Ako je tomu tako, treba da se zaustavimo i pričekamo da se vatra ugasi sama od sebe.

Pošto su prešli još koji kilometar i pol, Josh uspori vlak. Ulazili su u usku dolinu između dviju planina. Bili su udaljeni od vatre oko dva kilometra. Premda im je vjetar puhao u leđa, već im je zasmrdio dim.

– Prijeći ću još jedan kilometar

i zaustaviti se – reče Josh. – Kažite čuvarima neka paze na spojnice. Ne bi bilo dobro da nam netko opet otkvači vagone.

Jim povjeri taj zadatak vojnicima i šestorici čuvara.

Kad se vlak zaustavio, odjekne ženski vrisak na drugom kraju putničkog vagona. Jim potrči kroz prolaz i ugleda na podu nekog čovjeka. Vrat mu je bio prerezan i vidjelo se da je mrtav. Budući da je malo krvario, Jim zaključi da je mrtav već neko vrijeme. Srušio se sa sjedala kad se vlak trznuo zaustavljajući se.

– Mislio sam da spava – progovori putnik koji je sjedio iza njega, blijed kao krpa. – Nije bio baš razgovorljiv. Otišao sam u nužnik, a kad sam se vratio, on je sjedio pogнутe glave. Otada se, čini mi se, više nije micao.

– Je li bilo tko vidio osobu koja je sjedila kraj njega? – zapita Jim.

Jedna žena i dvojica muškaraca, koji su sjedili blizu, slegnu ramenima. Uglavnom su spavali ili jeli, te gledali kroz prozor dok se nije smračilo. Jim pregleda tijelo. Vidjelo se da je zločin izvršio neki stručnjak; najprije je prerezao grlo, tako da žrtva nije mogla govoriti ni kriknuti, a onda joj zabio nož u srce. Ipak, zašto bi kockar ubio tog čovjeka, običnog putnika? Možda ga je žrtva prepoznala ili je vidjela nešto što kockar želi zatajiti? Dakako, ako je još kockar uopće u vlak i ako je to njegovo zlodjelo.

Jim podigne tijelo i odnese ga u drugi putnički vagon, te zatraži od konduktera da ga smjesti uz ostala mrtva tijela u spremištu. Mrtvačnica se sve više punila.

Izišavši na zrak, popriča sa stražarima koji su čuvali spojnice na vagonima.

U tom času odjekne eksplozija. Jim odmah pomisli na teretni va-

gon. Upita se nije li to znak za napad na vlak. Potrči prema teretnom vagonu i skači na stepenice. Vrata su, oštećena dinamitom, visjela na jednoj jedinoj šarci. Jednog je čuvara, koji je stajao vani, ozlijedilo staklo kad se rasprsnulo. Jim izvuče revolver i oprezno uđe u vagon. Unutra se još lelujaao gusti dim. Pokušavao je prodrijeti pogledom kroza nj i, pipajući, tražio put do sefa. Spotakne se o nešto i padne. Kad je pogledom potražio prepreku o koju se spotaknuo, ugleda poštanskog službenika. Otpuže do njega i prevrne ga na leđa. A onda gnjevno promrsi kletvu.

Peteu Donneru je virio iz grudi nož. Jim mu dotakne vrat. Donner zatrepće u tom trenu očima. Bio je, barem, još živ.

– Tko je to učinio, Donneru? Tko? – zapita Jim.

Donner obližne usne i pokuša progutati slinu.

– Že... že... – prošapće, zažmiri i ponovo otvori oči, a lice mu se bolno iskrivi. – Že... že...

– Da, čuo sam to. Je li to nekakvo ime? Što to znači, Donneru?

Pete Donner ga je ukočeno gledao, a onda mu oči postanu staklenaste i glava polako klone na stranu.

Promatrajući ga još desetak sekundi i uvjerivši se da je mrtav, Jim otpuže do sefa i pregleda ga. Bio je nedirnut. Eksplozija je ugasila jednu od plinskih svjetiljki, no druga je još gorjela i njeno je svjetlo, budući da se već razilazio dim, bilo sve jasnije. Jim začuje jednog stražara kako stenje kraj vrata. Uto izroni iz tame na drugoj strani vagona neka spodoba. Jim odmah podigne revolver, a onda opazi da je to jedan od čuvara iz rudnika.

Okrene se onamo odakle se čulo stenjanje i pronade stražara na po-

du. Sjedio je, ali je stenjao i držao se za glavu.

– Ne znam što se dogodilo – promrmlja on kad je Jim kleknuo kraj njega. – Nešto me udarilo po glavi i srušilo. Stajao sam kraj vrata. Očito sam se od udarca onesvijestio. Ne znam što se dogodilo.

– Stražario je kraj vrata – umiješa se čuvar prišavši im. – Vjerojatno su ga udarila vrata kad je eksplodirao dinamit. Vidio sam nekoga kako upada unutra nakon eksplozije. Potom sam čuo Donnerov krik. Je li Donner ozlijeđen?

– Mrtav je. Ubijen nožem.

– O, bože!

– Gdje si ti bio kad je eksploziv raznio vrata? – upita Jim čuvara.

– Spavao sam u kutu na praznim poštanskim vrećama. Dok me nije probudila eksplozija. Kad mi je prestalo zvoniti u ušima, digao sam se.

Jim zatraži od njih da mu pomognu zakrčiti vrata. Znao je da se ne mogu popraviti. Stavili su tri sanduka, jedan na drugi.

– Budite oprezni – reče im Jim.

– Obojica morate biti budni sljedeća dva sata, a onda će doći smjena. Nitko ne smije ući, je li vam jasno? Pokuša li bilo tko osim mene ući u ovaj vagon, pucajte kroz donji sanduk.

Pošto su mu to obećali, ukloniše gornji sanduk kako bi se mogao izvući van. Jim odmah obiđe čuvare što su stražarili između vagona. Nitko nije vidio ništa. Posvuda bijaše tiho. Jim se pitao je li šumu zapalio neprijatelj kako bi ih zaustavio ili je požar nastao sasvim prirodno, možda ga je izazvala munja.

– Ne sviđa mi se što čučimo ovdje i čekamo da netko pripuca na nas, Jime – reče nestrpljivo Josh.

Pogleda opet na vatru. Požar se

uglavnom proširio na brdo s lijeve strane. Pruga se protezala kroz sredinu doline gdje je plamen već sve spalio.

— Trebalo bi da se pokušamo provući — nastavi Josh. — Koliko vidim, vatra se već manje-više udaljila od tračnica. Ako nije izgorjelo pola pragova, probit ćemo se. Trebalo bi da pokušamo sreću.

Jim se žurno vrati do prvog putničkog vagona.

— Čim vlak krene, uskočite — obavijesti čuvare prolazeći mimo njih.

Uđe u vagon i reče ljudima da će se putovanje nastaviti. Promatrao im je lića. Samo jedan je čovjek imao mršavo lice i bio plećat poput kockara Forresta Billingsa. Međutim, riječ bijaše o nekom šezdesetogodišnjaku, bijele, neuredne brade koja nije mogla biti lažna.

— Je li eksplozija nanijela veliku štetu? — zapita Mandy kad je Jim sjeo kraj nje.

— Uništila je vrata teretnog vagona, no već ćemo se snaći. Znaš li bilo koga u vlaku čije ime počinje slovom »Ž«?

— Znam ime samo jednoj osobi u ovom vlaku: gospodi Beloit. Taj ti podatak, vjerojatno, neće osobito pomoći. Zašto pitaš?

— Razmišljam o nečemu — odvrati Jim.

Zagleda se kroz prozor u noć. Že... Že... Što li to znači? Što mu je poštanski službenik htio kazati na samrti?

XII

Brad Smith gurne zgužvani šešir na potiljak i obriše čelo dok je čekao na mjesecini. Bio je nervozan, no to mu je odgovaralo. Uvijek trebalo da se malo uznemiri i bude napet uoči velike borbe, smatrao je. A ovdje će borba biti žestoka, čvrsto

je vjerovao u to. Bio je visok, rade kose i tvrdih, zelenih očiju. Ležao je iza potpornih stupova vodenog tornja na sporednom kolosijeku za Fort Ruby. Stanica bijaše petnaestak kilometara od vojne utvrde, zato što je utvrda sagrađena prva, i to na najprikladnijem položaju s vojnog gledišta. Željeznica je stigla tek mnogo kasnije i izabrala onaj put koji joj najbolje odgovara.

Smith pljune u mrak sok duhana koji je žvakao. Trebalo je da vojni odred iz Fort Rubyja stigne u osam sati, ali vojska kasni kao i obično. Kasnila je i onda kad je bio tri godine u južnjačkoj armiji. Sada nije već gotovo deset godina imao na sebi uniformu. Ponovo pljune i pogleda kakvu je zasjedu pripremio. Postaivo je svojih deset ljudi tako da neće, kad uhvate vojnike u unakrsnu vatru, pucati jedni na druge. Bude li sve teklo kako je predvidio, svih će deset vojnika poginuti već pri prvoj paljbi.

Nije znao čemu služi ovaj zadatak, no svidio mu se ponuđeni novac. Dobit će dvjesto i pedeset dolara, a ostalima, koje je unajmio na tri dana, pripast će po dvadeset pet dolara. Nije smio propustiti takvu ponudu.

Zadatak mu je bio da zarobi ili pobije vojnu patrolu, no ne smije im uništiti uniforme. To neće biti velika muka.

Poslije nekoliko minuta začuje topot kopita i zveckanje konjske opreme. Oglasi se tiho kao ćuk, a odgovori mu ševa, ne baš uvjerljivo. Sve je bilo spremno.

Narednik Banning, koji je predvodio odred, dobio je taj zadatak večeras kad se razbolio čovjek predviđen za tu dužnost. Nije bio oduševljen promjenom, premda će prekinuti jednoličan život i moći provesti dva dana u Denveru. Radi-

je bi jahao na svom konju nego se drmusao u vlaku. Slegne ramenima. Takva je vojska, uvijek priređuje nekakva iznenađenja.

Kad su se približili kolosijeku, vlaka nije bilo još nigdje na vidiku. Trebalo je da stigne u osam i petnaest, ali kasni, kao i obično.

Okrenuvši se kako bi još jednom pogledao svoje ljude, začuje čuka. Njegovo mu se glasanje učini vrlo čudnim. Međutim, u sljedećem trenu bljesne plamičak i zagrmi puška. Narednika Banninga pogodi metak u prsa, okrzne rebro i zabije mu se u srce. Kad je mrtav skliznuo sa sedla, zapne mu desna noga u stremenu, te ga konj, prestrašivši se, odvuče četrdesetak metara prema vodenom tornju.

Samo sekundu nakon prvog hica prasnule su u noći ostale puške. Pet se vojnika srušilo i umrlo ili umiralo, a dvojica su bila ranjena. Jedan se namjerno baci s konja čim je začuo prvi hitac. Billy Joe Zack je ležao nepomično kraj svog konja, kao da je mrtav. Nadao se da ga napadači ne gledaju. Nakon pet sekundi šmugne u jarak i počne puzati što je brže mogao dok je oko njega odjekivala pucnjava. Jedan konj preskoči jarak i pobjegne među drveće. Neki vojnik se naglo digno i opali jednom iz puške, zatim se baci opet na zemlju.

Sa Zackove lijeve strane jaukao je na samrti neki čovjek.

Vojnika iza narednika Banninga pogodio je metak u rame tako da se napola okrenuo i pao s konja. Stigao je još u posljednji čas zgrabiti pušku. Za tren je bio ošamućen, a onda je počeo kleti. Podigao je jednom rukom pušku i počeo pucati prema plamičcima među drvećem. Kad mu je jedno zrno okrznulo glavu, zauriao je gnjevno, digao se i zapucao prema skrivenim protivnici-

ma. Skoro istog časa pogodiše ga tri metka i srušiše.

Druga dva vojnika, koji su preživjeli prvi plotun, ostali su kraj tračnica i bili prikovani u maloj udubini. Čekali su neprijateljski juriš.

Jedan čovjek zagunda na podlance u zasjedi, nazove ih ubojicama, pozove ih neka se pokažu, ali ne dobije odgovora. Tada se malo podigne i pokuša šmugnuti u jarak. Odmah ga pogode, obasjanog mjesecinom, dva metka. Skotrljao se mrtav u jarak.

Kaplar Hawkins razjareno strese glavom, ogorčen neoprežnošću svog prijatelja. Ležao je nepomično, znajući da ga neprijatelji ne mogu pogoditi sa svog mjesta. Zaslužio je podoficirske oznake zato što je znao upotrijebiti glavu, a koristio se njome i sada. Samo za trenutak spazi lice iza stabla s druge strane kolosijeka. Odmah je nestalo. Hawkins nacilja onamo i, kad se glava ponovo pojavila, opali. Zadovoljno se osmjehne vidjevši da je pogodio cilj.

Brad Smith se, naslutivši gdje je on, došuljao rubom šume, tako da je sada imao širi vidokrug i mogao vidjeti gotovo cijelu jarugu. Čekao je, strpljivo, kao i desetar. Kad se Hawkins napokon pomaknuo da bi protegnuo noge, vidio ga je dovoljno jasno. Opali dvaput što je brže mogao. Jedno tane smrska Hawkinsu hrptenjaču i smjesta ga ubije.

— Dobro je momci — dovikne Smith. — Provjerit ću kakvo je stanje.

Pogurivši se, počne obilaziti tijela i pregledavati ih. — Zagunda kad je ustanovio da ih je samo devet. Očito se jedan spasio. Ne može, doduše, učiniti gotovo ništa. Nije odjahao u utvrdu, jer je ovdje svih deset konja. Mogao bi jedino upozoriti vlak. Treba pripaziti na njega.

— Hajde, bitange! Dodite ovamo i potražite uniformu koja vam najbolje odgovara! — vikne Smith. — U mraku se neće vidjeti da niste pravi vojnici. Požurite! Ne znam koliko još vremena imamo. Odvucite tijela u šikaru tako da ih nitko ne može vidjeti iz vlaka. Obucite plave uniforme, obujte čizme i uzmite vojne puške. Krenite već jednom, klipani!

Dade jednom čovjeku zadatak da priveže konje za prečku onako kako ih vežu vojnici.

Ležeći u guštari, Billy Joe Zack je brisao suze slušajući ubojice kako se dovikuju. Gnjevno se namrgodi vidjevši da mu svlače drugove. Tek tada mu sine što se događa. Mora se smjesta vratiti u utvrdu! Međutim, ne može trčati petnaest kilometara. A konja se nikako ne bi mogao dočepati neopazice.

Mutno spozna da mu ne ostaje ništa drugo nego da pričekava vlak. Možda uspije upozoriti nekoga! Da je, barem, uzeo pušku prije nego što se bacio s konja! Sada je prekasno za kajanje. Mora se nekako prišuljati do strojovode, obavijestiti ga o krvoproliću i opomenuti da se u vlak ukrcava deset ubojica, a ne deset vojnika.

Nije znao zašto je vojni odred dobio zadatak da prati vlak, ali zacijelo treba štititi nešto ili nekoga.

Otpuže dublje u šikaru i počne se polako šuljati u velikom luku. Približi se rubu žbunja podalje od vodenog tornja. Hitro pretrči preko pruge i šmugne u šikaru s druge strane. Baci se na zemlju, iscrpljen, ali zadovoljan. Najteže je obavio. Sada treba samo ocijeniti gdje će se zaustaviti lokomotiva i tada baciti kamen na strojovodu kako bi mu privukao pažnju na sebe. Poslije će sve biti lako. Pritrčat će lokomotivi, obratiti se strojovodi i objasniti mu

da su ovi vojnici lažni. Pravi vojnici iz vlaka razoružat će razbojnike i odvesti ih u Fort Ruby, gdje će im se suditi zbog ubojstva.

Pritajivši se u guštari, drhtao je od uzbuđenja. Nikada nije pucao ni u koga. Trebalo je da ostane u Philadelphiji, da se vjenča s Wandom Sue, kako je ona htjela. Tada bi njihovo dijete imalo oca, a on bi radio kao postolar. Možda bi danas već imao vlastitu radionicu.

Uzdahne. Tko zna, možda ga je sudbina poslala ovamo da spasi vlak i ljude koji su u njemu.

Iz daljine se čuo vlak.

*

Dok je vlak usporavao, Jim je stajao na stepenicama prvog putničkog vagona i tražio pogledom vodeni toranj. Spazi ga na mjesecini, zatim i vojnike na drvenom peronu, dugačkom šest-sedam metara. Čim se vlak zaustavio, narednik Southdown siđe na peron i obrati se naredniku koji je stajao pred svojim vojnicima.

— Ja sam narednik Bradley, naredniče!

— Dobra večer, ja sam narednik Southdown. Dobili ste upute?

— Jesam, Southdowne! Treba da otpratimo ovaj vlak do Denvera. Nema problema. Pobrinut ćemo se za nj. Gdje ćemo se smjestiti?

— U ovaj vagon, Bradley. Cijeli je vaš. Ostavit ćete nam konje da odjašemo u utvrdu?

— Naravno. Privezani su za prečku. Nedostaje nam jedan čovjek, jer je obolio od zaušnjaka. Međutim, ipak smo doveli onoliko konja koliko vam treba. Samo, jedan je slomio nogu, pa smo ga morali ustrijeliti. Dakle, nedostaje vam jedan konj.

— Snaći ćemo se. Nismo još nikada bili u Fort Rubyju. Gdje je, dovraga, ta utvrda?

– Petnaestak kilometara odavde. Jašite cestom, pa nećete promašiti. Hajde, ljudi, penjite se u prvi vagon. Brzo!

Lažni vojnici uđu u vlak, a pravi siđu i poredaju se na peronu. Iznijeli su i tijelo ubijenog vojnika.

– Dobio sam nalog da pričekamo do polaska vlaka – progovori Southdown kad su mu se ljudi počeli vrpolti. – Smirite se i čekajte!

– Dovevši svoje ljude u vagon, Brad Smith ode na drugu stranu i pogleda prugu. Zapazivši da se nešto miče sa strane, siđe s vlaka i krene duž vagona, držeći uperenu pušku. Uto ugleda nekog čovjeka na rubu šikare. Pažljivo ga promatrajući na mjesecini, uoči da ima plavu košulju i vojničke čizme. Podigne pušku i opali dvaput. Niski vojnik padne natraške u guštaru. Istog trena iziđe iz posljednjeg putničkog vagona visok, mršav čovjek, s revolverom uperenim u Smitha.

– Što se događa? – zapita Jim Steel ugledavši narednika, ali ne spusti revolver.

– Učinilo mi se da sam vidio srnu. Moji ljudi nisu već odavno jeli svježeg mesa. Htio sam počastiti srnetinom željezničko osoblje i putnike. Nažalost, promašio sam u mraku. Oprostite, nisam se još predstavio – reče i pruži ruku. – Ja sam narednik Bradley, iz konjice.

– Ja sam Jim Steel i zapovijedam u ovom vlaku. Slušat ćete moje zapovijesti, neka vam to odmah bude jasno. Vratite se u vlak kako bismo mogli krenuti čim se lokomotiva opskrbi vodom.

– Razumijem! – reče Brad i skoči opet na stepenice.

Pedesetak metara ispred njih i oko dvadeset pet metara od lokomotive, vojnik Billy Joe Zack jedva ispruži ruku, pa zarinuvši prste u meku zemlju, pomakne se desetak

centimetara prema vlaku. Onda ispruži desnu ruku i povuče se još malo. Metak mu je napravio veliku rupu u prsima tako da nije mogao ni govoriti. No sve je vidio i čuo. Znao je da lokomotiva još uzima vodu, ali kako da ih upozori? Noga ga više nisu slušale. Prvi mu je metak prošao kroz prsa i oduzeo noge, a drugi mu se zabio u trbuh tako da je osjećao užasne bolove.

Na trenutak mu se zamagli pred očima, pa strese glavom. Pokuša doviknuti, ali mu na usta navre samo krv. Nastavi puzati. Još dvadeset metara do pruge! Kad bi bio dan, strojovođa bi ga mogao vidjeti. Odmori se malo.

Uto se fenjer zanjše triput, kotači se zavrte i vlak polako krene.

Premda je već prošao mimo nje, ga posljednji vagon, Billy Joe Zack nije odustao od nauma. Mora zaustaviti vlak, mora upozoriti ljude u njemu! Oni su u rukama bezobzirnih ubojica!

Prošla su već tri sata od odlaska vlaka kad je napokon dotaknuo prštima tračnicu. Na iscrpljenom mu se licu pojavi smiješak. Uspio je! Upozorio ih je! Stigao je do tračnice koja ga spaja s vlakom. Uzdahne i pridruži se svojim mrtvim drugovima.

Jimu Steelu se na prvi pogled nije svidio visoki, ridi narednik Bradley. Kad je vlak krenuo, postrojio je nove vojnike u vagonu i zagledao se u njih.

– Vi ste, po naredbi savezne vlade, pod mojim zapovjedništvom. Zadatak vam je da čuvate ovaj vlak. Izvršavat ćete bez pogovora sve moje naredbe. I ja sam proveo neko vrijeme u vojsci i izišao iz nje s kapetanskim činom, pa nemojte misliti da me možete prevariti. Kad se zaustavimo, čuvat ćete spojnice između vagona i lokomotivu. Dok

vlak bude u vožnji, stražarit će četvorica na krovu putničkih vagona, teretnog vagona i tendera. Imate li kakvih pitanja?

Nisu ih imali. Jimu se činilo da da već odavno nije vidio tako neuredne vojnike.

— A sada, naredniče — nastavi — dajte mi svoja dva najbolja vojnika. Stražarit će u teretnom vagonu. Imali smo ondje nekih neprilika, pa ne bih htio da se ponove. Neka pođu sa mnom!

— Dobro, kapetane! Marshalle i Windlowne, vas dvojica podite s kapetanom.

Jim ih povede u susjedni putnički vagon. Ondje ga zaustavi Mandy.

— Je li sve u redu, Jime? — zapita ga dok su joj oči zainteresirano svjetlucale.

— Zasada jest — odgovori Jim i produži, pa stigavši do teretnog vagona, zastane i dovikne glasno: — Hej, to sam ja: Jim Steel. Ne pucajte i otvorite vrata. Htjeli bismo ući.

Čuvari u teretnom vagonu uklone jedan sanduk, zatim drugi. Ugleđavši Jima i dvojicu vojnika, spuste revolvere.

— Dovraga, već je i vrijeme da nas netko zamijeni — reče jedan od njih.

Iziđu iz vagona, a Jim i vojnici uđu.

— Dakle, ovo je napola teretni, a napola poštanski vagon — obrati se Jim vojnicima kad su čuvari otišli na spavanje. — Ovdje je velik sef, a ondje polica za poštu. Netko nam je pokušao razvaliti vrata. Odsada ne smije nitko ući ako to posebno ja ne dopustim. Kad budem ja došao, javit ću se kao i maloprije. Je li vam jasno?

Oba vojnika kimnuše. Stajali su mu svaki s jedne strane.

— Imate li kakvih pitanja? — Jim pogleda jednog, pa drugog.

No kad se opet okrene prema prvome, gurne ga u rebra revolverska cijev. Kokot je bio napet i na okidaču se nalazio prst.

— Da, sve nam je jasno!

Obojica se nasmiju kao da je riječ o kakvoj izvrsnoj šali.

— Mogao sam to odmah znati! — promrmlja Jim, namrštivši se. — Nije čudo što izgledate tako neuredno. Čak vam ne pristaju uniforme. Napali ste iz zasjede prave vojnike?

— Previše pričaš, Steele. Korakni prema bočnim vratima — prozbori viši.

Izvuče Jimu revolver iz korica. Drugi vojnik povuče bočna klizna vrata što su služila za utovar. U vagon puhne vjetar, jasnije se začuje klopavanje kotača. Jim opazi tamno drveće kako promiče mimo vlaka.

— Dakle, kapetane, završila se tvoja igra. Stani pred vrata! Hajde, idi tamo!

Jim se ne pomakne. Kad ga je revolverska cijev snažnije gurnula, korakne na stranu.

— Miči se, kujin sine! Ne želim te vući kroz vagon kako bih je izbacio van.

— Svi ste vi lažni vojnici? — zapita Jim.

— Dabome! One budale postrijeljali smo kao zečeve. Miči se, Steele. Ne kreneš li prema vratima, pucat ću ti u koljena! Zar hoćeš da to učinim?

Jim strese glavom. Nije mogao smisliti nikakav izlaz. Nasrne li na njega, možda mu meci promaše glavu i srce, ali će ga pogoditi najmanje dva. Male su nade da će se izvući. Pa ipak je to kakva-takva prilika.

Uzmakne li do otvorenih vrata, očekuje ga neizbježiva smrt. Dakle, sasvim je jasno za koje se rješenje

mora opredijeliti. Mora navaliti na visokog razbojnika i pokušati mu skrenuti oružje na stranu. Opazi da se revolver podigao i uperio mu se u prsa. Uvuče trbuh i pripremi se za očajnički skok.

Međutim, prije nego što se mogao pomaknuti, u teretnom vagonu odjekne hitac.

XIII

Zaglušen pucnjem, Jim se začudi što ne osjeća nikakvu bol. Obratno, razbojnik pred njim posrne, iznenađena lica, te se počne rušiti. Jim ga zadrži rukom, otme mu revolver iz mlohavе šake i uperi cijev u drugog lažnog vojnika kraj kliznih vrata.

— Ne diraj oružje! — vikne Jim.

Niži razbojnik odmakne ruku od revolverске drške.

Letimice pogledavši prema vratima, Jim opazi kako se iz derindžera iznad sanduka leluja crn dim. Opazi da derindžer drži neka nježna šaka. Ostali je dio tijela skrivala tama.

— Izidi, tko god bio! — naredi Jim, istovremeno nadzirući krajičkom oka vojnika kraj kliznih vrata.

Kroz vrata djelomice zakrčena sanducima ude Mandy Martindale.

— Mandy! — uzvikne Jim, iako je već slutio tko je pucao. — Priznajem, pojavljuješ se u važnim trenucima! — doda i prijeteći pogleda razbonika koji je približio ruku oružju.

Mandy je bila blijeda i ukočeno gledala pred sebe. Činilo se kao da ga i ne čuje. Jim pogleda opet razbojnika. Lažni je vojnik upravo bio izvukao revolver iz korica i podigao ga. Ali Jim opali dvaput. Vidjevši da se razbojnik ruši mrtav, Jim pritrči k Mandy i uhvati je upravo kada ju je svladala nesvjestica.

Sjedne s njom, zagrli je i nasloni njenu glavu na svoje rame. Napokon ga je pogledala.

— Ja sam... ja sam pucala u onoga čovjeka.

— Jesi, Mandy!

— Je li... je li... teško ranjen?

— Ne brini zbog njega — reče Jim, znajući da je visokog razbojnika usmrtio metak iz derindžera. — Bitno je da si mi spasila život. Dobor znaš da me htio ubiti. Zbog toga si pucala. Spasila si mi život, Mandy, i zahvalan sam ti zbog toga.

— Je li teško ranjen? — ponovi ona, odvojivši pogled od lažnog vojnika.

— Budi bez brige, on ne pati, Mandy. Nimalo. Mrtav je.

Mandy zaprepašteno otvori usta, zatim joj navru suze na oči. Jim ju je čvrsto zagrlio i pustio da se isplače. Kroz oboja vrata puhao je vjetar. Znao je da bi ih trebalo zatvoriti. U vlaku ima još zločinaca i svi bi se oni htjeli dočepati zlata.

Jim joj obriše svojim rupčićem suze, zatim joj poljubi oči i usne. Ona se vatreno priljubi uz njega, kao da ga neće nikada pustiti.

— Spasila si mi život — progovori on kad se ona napokon odmakla.

— Neću to nikada zaboraviti. Međutim, sada imamo posla. U ovom je času najbitnije da preživimo. Je li tako?

Mandy kimne. Jim izvadi iz redenika metak kakav je odgovarao derindžeru, te napuni ispražnjenu cijev. Gledao ju je kako sprema derindžer u džep suknje.

Tada pride visokom razbojniku, odvuče ga do bočnih vrata i izbaci u noć. Mandy zaprepašteno zasteje.

— Ne možemo ih ostaviti ovdje, nije li tako? — reče joj Jim. — Pogotovo zato što ćemo pozvati ovamo još neke njihove ortake.

Izbaci i drugog razbojnika, uzevši mu prije toga iz ruke revolver. Potom se vrati k Mandy i zagrlji je.

– Htio bih da mi učiniš nešto. Hoćeš li? – upita je.

– Pokušat ću.

– Nećeš moći ako budeš plakala.

– Shvati, ne događa mi se svaki dan da pucam u nekoga.

– Razumijem te. Slušaj, htio bih da odeš u putnički vagon i pošalješ ovamo nekoga od čuvara, nekog čovjeka iz rudnika. Pošalji ga odmah. Zatim ostani u vagonu i čekaj me.

Ona kimne, te obrisavši još jednom oči, ode iz teretnog vagona.

Jim brzo prekrije poštanskom vrećom krv u sredini vagona gdje je poginuo viši razbojnik. Zatim zatvori bočna vrata za utovar i zaključa ih.

Vrlo brzo se pojavi čuvar.

– Gdje su vojnici? – upita osvrnuvši se oko sebe.

– Na krovu – odgovori mirno Jim. – Potrebna su nam još dvojica ovdje. Otiđi k naredniku i kaži mu neka pošalje s tobom još dvojicu svojih momaka.

– Dobro!

– Dok budeš išao k naredniku, pošalji mi dvojicu rudničkih čuvara. Neka dođu smjesta!

Čim su došla dvojica čuvara, Jim ih povede u sjenu na drugom kraju vagona. Objasni im što je naumio, a onih odmah kimnu i provjere jesu li im revolveri napunjeni. Obojicu je bilo teško razaznati u sjeni.

Ulazeći u vagon, dvojica vojnika pogledaju eksplozijom uništene vrata i nasmiju se. Potom se, ugleđavši Jima, uozbilje.

– Hej, kapetane, zvali ste nas? – progovori jedan od njih.

– Jesam. Prije svega, stanite u stavu mirno i pokažite mi oružje.

Treba da provjerim jesu li vam revolveri ispravni.

– Jamčim vam da su ispravni – prozbori drugi vojnik.

Jim izvuče iz korica revolver tako brzo da su se obojica iznenadeno namrštila.

– Ne mičite se – reče im. – Ne bih vas htio ubiti ako ne budem morao, premda ste obojica zaslužili smrt i volio bih vas ustrijeliti ako me izazovete. Razoružajte ih, momci!

Razbojnici se vidljivo uplaše. Pogledaju Jimov revolver, zatim dvojicu koji su, s oružjem u rukama, izišli iz sjene. Ne pomaknu se. Čuvari ih razoružaju i gurnu prema bočnim vratima.

– Trebalo bi da vas ustrijelim i izbacim iz vlaka – reče Jim kad je jedan čuvar otvorio klizna vrata. – No dat ću vam priliku da birate. Možete izići kroz ova vrata s mecima u utrobi ili bez njih.

– Radije bez njih – promrmlja jedan. – Smijemo li izabrati neko meko mjesto za skok?

– Jeste li dali onim vojnicima priliku da izaberu prikladno mjesto? – upita Jim, pričekajući na trenutak, zatim opali mimo njih. – Smjesta skočite! – naredi im.

Obojica iskoče bez oklijevanja.

– Dakle, četvorica manje – reče Jim. – Ne smijemo samo dopustiti da se ovaj vlak pretvori u bojište. Stradali bi nevini putnici. Treba da sve obavimo pažljivo i tiho – doda i naredi obojici čuvara. – Vi ostanite ovdje. Kad iziđem, zakrčite vrata sanducima. Ne puštajte nikoga ovamo!

Ode u susjedni vagon i sjedne kraj Mandy. Više nije plakala, ali se vidjelo da je napeta kao struna. Kad ju je zagrljio jednom rukom i privukao k sebi, brzo je zatreptala očima.

– Dovraga, neću više plakati! – izusti ona tiho.

On se sagne i poljubi je u obraz, a onda joj reče:

– Povjerit ću ti jedan zadatak! Vidjela si Forresta Billingsa, vlasnika saluna iz Sacramenta?

– Jesam, vidjela sam ga. Stavio si mu lisičine, ali je pobjegao iz susjednog vagona.

– Još je u ovom vlaku. On je kriv za sve naše poteškoće, kako u vlaku tako i izvan njega. Zacijelo se neka ko prerusio. Treba da ga pronadeš. A ja ću se otarasiti ostalih lažnih vojnika. Četvoricu smo već uklonili. Pustili smo dvojicu da iskoče iz vagona. Želim ščepati lažnog narednika i predati ga vojsci. Neka odgovara za smrt ubijenih vojnika.

Mandy kimne i polako prijede pogledom po vagonu.

– Vrijeme je da malo popričam sa suputnicima. Dosad nisam bila baš društvena.

Jim krene kroz prolaz između sjedala. Spazi jednog vojnika kako razgovara s nekim čovjekom u civilnom odijelu. Međutim, kad se približio, vojnik se sagne i reče nekoliko riječi drugoj dvojici putnika, zatim se vrati u susjedni vagon. Ulazeći u vojnički vagon, Jim je već zaključio da je s putnicima razgovarao ridi narednik. S njim je bio u vagonu samo jedan vojnik. Bradley se okrene kad se pojavio Jim.

– Zar su vam potrebna četiri moja čovjeka za čuvanje teretnog vagona? – zapita.

– Jesu, naredniče! Ne podnosim neposlušnost, neka vam bude jasno. Neću da se družite s putnicima. Ionako su već uznemireni zbog poteškoća što se nižu jedna za drugom na ovom putovanju, pa nema smisla da ih još vi plašite kojekakvim pričicama o opasnostima.

– Htio sam samo doznati koliko

je sati. Nitko nema ure – reče on, gledajući Jima, te se malo namršti.

– Uostalom, nisam baš siguran da vi imate tako široka ovlaštenja. Moj je kapetan rekao da će u vlaku biti čovjek s pismenim nalogima. Vi nemate, koliko vidim, nikakav papir na kojem bi pisalo što treba da činimo.

Jim nasluti da ga razbojnik namjerno izaziva.

– Uvjeravam vas da imam ovlaštenja. Razmislite radije o tome kako ćete sačuvati podoficirske oznake kad završi ovo putovanje. Naređujem vama i vašim ljudima da se, kad niste na dužnosti, ne mičete iz ovog vagona. Je li vam jasno? Osobno ću dovoditi stražare s njihovih mjesta ovamo. Zadržite ih tu i neka budu tihi.

Jim se okrene i iziđe, ne osvrnuvši se, iz vagona. U susjednom putničkom vagonu nađe jednog rudničkog čuvara kojega je zapamtio, visoka momka koji se zvao Walt.

– Obavijesti vojnike na krovu da će biti zamijenjeni za petnaest minuta, Walte. Kad oni sidu, nećemo poslati više nikoga gore. Čim ih obavijestiš, dodi u teretni vagon da se sastaneš sa mnom.

Walt kimne i odmah ode.

Sjednuvši i gledajući putnike, Jim ocijeni da ih je dvadesetak. Među njima je bio i Forrest Billings. Kako da ga pronade? Ne može ih sve pretražiti, svući ih, provjeravati imaju li lažne brkove ili bradu.

Uskoro se sastane s Waltom, koji je već obavijestio sve vojnike na krovu.

– Kaži mu da je vrijeme da se side – reče mu Jim dok su stajali na platformi između teretnog i putničkog vagona. – Neka najprije pruži pušku kako mu ne bi ispala.

Walt se popne na treću prečku na ljestvama i dovikne stražaru.

Ovaj pruži pušku i počne se spuštati. Kad je stigao do posljednje prečke, Jim se nagne prema njemu i udari ga revolverom po prstima kojima se držao za ljestve.

— Dolijao si, ubojico! Oduzet ću ti revolver kako ti ne bi pale na pamet glupe misli. Doznali smo da ste pobili vojnike. Hoćeš li da ti ispalim metak u trbuh ili ćeš dobrovoljno skočiti?

Na licu što se okrenulo prema Jimu odrazi se iznenađenje, zatim strah. Razbojniku je moglo biti oko dvadeset pet godina, bio je vitak i brkat.

— Da skočim? Ubit ću se. Upravo smo na mostu. Visina iznosi petnaestak metara!

— Nadam se da ćeš pasti na neko meko mjesto. Ne skočiš li za pet sekundi, skinut ću te s tih ljestava metkom. Četiri... tri... dva...

Izbezumljeni razbojnik skoči i krikne, no glas su mu nadjačali fijuk vjetra i klopavanje kotača.

— Petorica manje — reče Jim.

Uklonili su stražare s još dva vagona. Napokon ostadoše još samo trojica lažnih vojnika: jedan na tenderu i dvojica u prvom putničkom vagonu.

— Tu ćemo dvojicu sačuvati za vojsku — reče Jim Waltu. — Ući ćemo s izvučenim revolverima, razoružati ih obojicu i svezati. Zatim ćemo ih zatvoriti u prostoriju gdje su tijela poginulih. Tek nakon toga ščepat ćemo onu protuhu na tenderu — gnjevno stisne zube. — Gotovo bih htio da nam se pokušaju oduprijeti.

Ude u vojnički vagon, držeći pred sobom revolver i uhvati na nišan obojicu. Upravo su se kartali.

— Ustanite, ali polako i pristojno! — reče im. — Podignite ruke na glavu, inače ćete loše završiti.

Obojica se oprezno dignu i polo-

že šake na glavu. Narednik se namrgodio.

— Razoružaj ih, Walte — reče Jim.

Upravo kad je Walt zaklonio Jimu vidik, Bradley vikne, a na drugom kraju vagona pojavi se treći vojnik i otvori vatru. Jim se baci u zaklon iza sjedala i pri tome ispali dva metka. Pucnjava na drugom kraju vagona prestane. Jim je čuo da je Walt okinuo jedanput i potom ga ugleda kako udara revolverskom cijevi drugog vojnika po glavi.

Narednik je ležao okrvavljene glave. Veliki mu je metak raznio pola lica. Drugi je razbojnik rukama pokrivao izudarano lice.

Jim potrči prema drugom kraju vagona, držeći revolver u pripravnosti. Međutim, posljednji od lažnih vojnika ležao je zgrčen na svom revolveru, s metkom u prsima, mrtav.

— Izbaci obojicu poginulih iz vlaka — obrati se Jim Waltu. — Ja ću potražiti konduktera.

Željezničar je sjedio straga u vagonu u kojem su se vozili putnici i jeo sendvič. Počne prigovarati što mu ne daju da jede u miru, ali ga Jim natjera da ode u susjedni vagon i otvori prostoriju u kojoj su mrtva tijela. Walt je već obrisao krv s posljednjeg lažnog vojnika i svezao mu ruke i noge. On i Jim odvuče zločince u malu prostoriju, koja je najednom postala i zatvor. U njoj nije bilo prozora, nije se nika-ko moglo pobjeći.

— Zar ćete tog čovjeka, još živoga, ostaviti među mrtvacima? — zapita kondukter. — Zaboga, to je nečovječno!

— Ne vjerujem da će mu mrtvi nanijeti bilo kakvo zlo. Uostalom, on i njegovi ortaci hladnokrvno su pobili iz zasjede poštene vojnike, ukrali im uniforme i oružje te se

ukrcali u ovaj vlak kako bi ubili sve nas i uzeli zlato – odvrati Jim. – Zar je to čovječno? Hajde, zaključajte ta prokleta vrata i dajte mi ključ!

Kondukter ga poslušao.

– Sada ću potražiti onog prokletog Forresta Billingsa – reče Jim.

– Želimo li da ovaj vlak stigne u Denver, treba da nađemo tog zločinca. I to odmah!

XIV

– Jesi li otkrila nekoga tko bi mogao biti Billings? – zapita Jim kad se opet sastao s Mandy.

– Nisam. Razgovarala sam sa ženama i promatrala muškarce. Ne mogu zamisliti kako bi bilo tko od njih mogao biti onaj visoki, mršavi kockar. Većina ih je preniska ili prestara.

– I ja sam, gledajući ih već desetak puta, naišao na istu nedoumicu – reče Jim. – Pa ipak, on je ovdje! Sigurno je tu! Pregledao sam već sva moguća skrovišta u vlaku, i nema ga nigdje. Kako da ga pronađemo, Mandy?

Ona stisne usne i zamisli se, no napokon strese glavom.

– Dobro, učinit ćemo to na neugodan način – reče Jim, ustane i resko zazviždi tako da su ga svi pogledali. – Dame i gospodo, kao što znate, imamo nekih poteškoća na ovom putovanju. Sve te nevolje izaziva jedan čovjek. On je i sada u vlaku. Štoviše, u ovom je vagonu. Treba da ga pronađemo. Zove se Forrest Billings i ima salun u Sacramentu. On je ubojica, nitkov, pljačkaš, spreman ubiti svakoga tko mu se ispriječi na putu do blaga u teretnom vagonu. Htio bih da mi pomognete da ga pronađem. Prije svega, neka se svi čuvari iz rudnika »Sretna sedmica« povuku na drugu stranu vagona. Svi! Bilo

da su ovdje čuvari, bilo da su putnici – zastane, te se nagne prema Mandy. – Pogledaj ih sve! Provjeri ima li među njima netko nepoznat ili tko bi mogao biti prerušeni Forrest Billings.

Ona kimne, ustane i ode na drugu stranu vagona gdje su se okupili čuvari.

Jim pogleda ostale putnike, njih dvadesetak.

– Dobro, mi ćemo se privremeno igrati čistunaca – reče. – Neka se sve žene premjeste na desna sjedala, a muškarci na lijeva. To će trajati kratko, potom može svatko sjesti opet gdje želi. Čuo sam, inače, da su sjedala s desne strane mekša.

Nekoliko se ljudi nervozno nasmiјalo. Žene i muškarci počnu se premještati. Gledajući ih, Jim ne zapazi ni na kome uznemirenost ili zabrinutost. Upita se nema li Billings možda kakva ortaka u vagonu. Možda neku ženu? No nije mu se to činilo vjerojatnim.

Približi se muškarcima na lijevoj strani. Bilo ih je devet.

– Gospodo, hoćete li ustati, molim vas? Osoba koju tražim je visoka, pa većina vas odmah otpada. Ipak, ustanite usporedbe radi, molim vas.

Malo su gundali, ali su se digli. Svi su bili preniski u usporedbi s Billingsom, osim postarijeg čovjeka koji je već upao u oči Jimu. Međutim, taj visoki starac, podbuhla lica i rijetke bijele brade, nikako nije mogao biti prerušeni Billings. Jim se namrgodi.

– Je li itko od vas naoružan? – zapita.

Neki uzbuđeno zažamore.

– Ako nitko među nama nije ubojica kojega tražite – progovori čovjek najbliži Jimu – onda imamo, čini mi se, pravo zadržati oružje kojim se možemo braniti.

– Da, tako je! Hvala vam svima na suradnji. Mnogo vam hvala.

Kad su sjeli, Jim ode do sredine vagona i pogleda žene. Kolebao se. No činilo mu se da je to jedino rješenje.

– Znam da je to, vjerojatno, traćenje vremena, no htio bih vas zamoliti da ustanete. Nećete se ljutiti? Potom ćemo produžiti prema Denveru. Malo ćemo prigušiti svjetla tako da možete udobnije spavati. Molio bih vas da ustanete na trenutak.

Neke su ga odmah poslušale. Bilo ih je dvanaest. Tri su oklijevale, ali su se napokon digle. Nijedna nije bila ni približno visoka kao Billings.

Tada Jim opazi ženu koja se, sjedeći, naslanjala na prozor i, žmireći, disala duboko i ravnomjerno.

– Jedna nam je već zaspala – prozbori Mandy. Pride usnuloj ženi i lagano joj dotakne rame. Žena se ne pomakne. Imala je na sebi star šešir, veo i izlizan smeđi kaput. Mandy je prodrma.

U tom joj trenu žena munjevito ščepa zglavak i zavrne joj ruku na leđa. Uspravi se i u desnoj joj se šaci pojavi revolver. Kad se digla, kosa joj je zapela o mrežu za prtljagu, spuznula joj s glave smeđa vlasulja i ostala visjeti.

Žena je bila, zapravo, muškarac u haljini.

– Da se nije nitko ni pomaknuo! – vikne Billings. – Maknete li se, ubit ću ovu djevojku. Ne šalim se! Hoće li biti jedan mrtav više ili manje, nije važno.

Opazivši munjevit kretnju usnule žene, Jim je odmah naslutio o komu je riječ, pa je skočio iza naslona sjedala i izvukao revolver. Znao je da ne može upotrijebiti oružje u vagonu. Sakrivši se, neće izazvati puc-

njavu ovdje gdje ima putnika, a revolver će upotrijebiti poslije.

– Gdje je Jim Steel? – progunda Billings, gledajući oko sebe. – Čuo sam ga maloprije – reče, pogleda u sva lica, a onda gurne Mandy u prolaz. – Vi, čuvari, bacite oružje! Smjesta. Stavite ga na pod. Ne poslušate li, pucat ću djevojci u leđa. Hajde!

Čuvari polože puške i revolvare na pod. Billings počne uzmicati prema onoj strani gdje je bio teretni vagon. Čuvari su stajali na suprotnom kraju. Znao je da je tu negdje Steel, ali nije imao vremena da ga traži. Pogurivši se iza djevojke kako bi ga ona što bolje štitila, povlačio se s njom. Zaviri iza nekoliko sjedala, ali nije ugledao Steela.

Napokon otvori vagona vrata i izide s Mandy na platformu između vagona. Pokaže na ljestve što su vodile na krov.

– Penji se – naredi joj. – Popni se na krov! Odmah!

– Ne mogu.

– Možeš, možeš. Jašeš kao muškarac, pa se možeš i penjati. Hajde! – reče i gurne je revolverom.

Mandy se sjeti derindžera u džepu, no nije imala vremena da ga izvadi. Oprezno se uhvativši za prečke na željeznim ljestvama, počne se penjati. Ugleda krov. Bio je ravan, ali se njihao i poskakivao. Uplaši se da će pasti s njega. No Billings vikne na nju, pa se prebaci na krov i sjedne, raširivši noge da se ne bi skotrljala s vagona.

Gore kao da je bilo mračnije nego dolje. Fijukao je hladan večernji zrak, a visoko drveće duž pruge sličilo je na spomenike na nekakvu golemom groblju.

Da posegne za derindžerom? Mogla bi ustrijeliti Billingsa dok se penje ljestvama. Međutim, je li sposobna opet povući okidač? Da li bi,

premda zna što je sve već učinio Billings, mogla opaliti? Vjerojatno ne bi. Zasada.

U idućem trenu začuje odozdo hitac, a zatim zatopću čizme po ljestvama.

Iznad ruba krova pojavi se žurno Billings. Bacio je sa sebe žensku haljinu i bio opet u tamnoj košulji i hlačama, kao onda kad mu je Jim stavio lisičine. Revolver mu se još dimio. Potrči prema njoj, pokoleba se, zatim je zaobide i otrči u mrak.

Mandy otpuže do ruba vagona i pogleda dolje.

– Jime! Jime! – dovikne.

– Da? Mandy?

– Otišao je. Trči po krovu susjednog vagona prema lokomotivi!

Jim Steel se hitro popne ljestvama na krov i potrči za bjeguncem. Opali prema Billingsu i opazi plamičak kad mu je zločinac uzvratio vatrom, zatim jurne, skoči na susjedni vagon i zastane. Iznenada se ispruži na krovu.

Naslutio je klopku. Billings se, po svoj prilici, pritajio na ljestvama s druge strane putničkog vagona i čeka ga da mu se približi. Odjekne prvi hitac, metak pogodi čelični krov meter od Jima i odbije se prema drveću.

Jim počne puzati, netremice gledajući prema kraju vagona. Ubrza kretnje, zatim prička, ali se ne dogodi ništa. Znao je da Billings ne može nikamo pobjeći. Na toj strani, gdje je tender, vrata putničkog vagona bila su zaključana. Billings je u stupici.

Kad je kockar ponovo opalio, Jim ne odgovori hicem. Billings je već potrošio četiri metka. Koliko ih ima u revolveru? Pet ili šest? Možda je već ponovo napunio oružje?

– Predaj se, Billingse, to ti je bio posljednji metak – dovikne izazovno Jim. – Ščepat ću te kao od šale.

Rekavši to, hitro se otkotrlja na drugu stranu krova. Već u sljedećem trenutku fijukne metak tamo gdje je maloprije ležao.

Nastavi puzati. Bio je još šest ili sedam metara do kraja vagona kadli se Billings uspravi, držeći objema šakama oružje, naprežući oči ne bi li štogod razabrao u mraku. Obojica opale istovremeno. Jim osjeti kako mu je metak okrznuo desnu podlakticu. Iz šake mu odleti revolver kad mu se ruka trznula unatrag.

Jimovo tane pogodi bubanj Billingsova revolvera i izbije kockaru oružje iz šake, tako da mu je odrvenjela cijela ruka.

Jim odmah skoči na noge, potrči naprijed i stane nogom na protivnikove šake kojima se držao za rub krova, a zatim ga pokuša udariti nogom u glavu i ramena.

Billings mu ščepa objema rukama stopalo i zavrne ga tako da je Jim pao. Iskoristivši taj trenutak, kockar se nađe na krovu i navali. Jim se jedva stigao dići. Na mjestimičnoj mjesečini što se probijala kroz visoko drveće, opazi da se zasvjetlucao nož. Zaustavi napad tako što je nogom, zamahnuvši visoko, skrenuo ruku koja je držala oštricu. Uzmicali su po krovu onamo odakle su došli.

Jim opazi svoj revolver, no morao se udaljiti od njega. Ponovo zamahne nogom i udari Billingsa u koljeno tako da je ovaj posrnuo. Međutim, nije se mogao dočepati svog oružja, niti razoružati razbojnika.

Izbjegavajući petnaestak centimetara dugačku oštricu, uzmićao je po krovu. Obojica su šutjeli, svjetlucavih očiju na mjesečini, dišući ubrzano. Znali su da je to borba na život i smrt.

Tada se Jim spotakne o ventilacijski otvor na krovu i padne na le-

da. Billings odmah nasrne na njega. Međutim, Jim ga spretno dočeka nogama i snažno udari po desnom zglavku, te nož odleti i sklizne preko ruba krova. Drugom ga nogom udari u trbuh i istisne mu zrak iz pluća. Billings tresne na krov. Jim se odmah otkotrlja prema njemu i pokuša ga uhvatiti za glavu. No kockar se izmakne.

Sada se on povlačio. Jim ga je tjerao opet prema drugom kraju krova. Kad god bi Billings usporio korak, pogađale su ga Jimove snažne šake u lice i želudac. U jednom trenutku ščepa on Jima, pa su se otkotrljali po krovu. Morali su pustiti jedan drugoga kako se ne bi skotrljali preko ruba krova.

– Predaj se, Billingse!

– Nije mi to ni na kraju pameti.

Jim ga, široko zamahnuvši, pogodi desnom šakom, zatim ga udari po nozi. Slomi mu tvrdim vrškom čizme kost.

Billings otvori usta i prodorno krikne. Zatetura natraške, jer ga desna noga više nije služila. Okrene se i ponovo pokuša stati na nju, ali umjesto toga padne između vagona. Jim pritrči rubu krova i pogleda dolje.

Billings se držao za posljednju prečku na ljestvama. Noge su mu visjele i gotovo dodirivale prugu. Desna mu šaka, još donekle odrvenjela, popusti, te je visio samo na lijevoj ruci i očajnički tražio nogama kakvo uporište.

Pogledavši zahuktale kotače ispod sebe i pragove što su munjevito promicali, ponovo krikne.

– Pomozi mi, Steele! – vikne. – Moraš mi pomoći!

Prije nego što je Jim mogao stići, Billingsu skliznu prsti sa željezne prečke. Dok je padao, još jednom je kriknuo.

XV

Ležeći u mraku na rubu krova, Jim je vidio neopisiv strah na Billingsovu licu kad je spoznao da mu prsti klize s prečke. U tim je trenucima shvatio da će umrijeti i da ga više nitko i ništa ne može spasiti.

Jim zažmiri i pokuša izbrisati iz pameti to lice. Zatim se sjeti svih onih ljudi koji su stradali zbog Billingsove pohlepe. Ustane i polako se vrati do suprotnog kraja krova. Oprezno silazeći ljestvama, pogledavao je kotače. Odahne kad se spustio na platformu između vagona. Odsad će se, kad god se bude vozio vlakom, zacijelo sjećati Forresta Billingsa.

Ušavši u putnički vagon, opazi da gotovo svi spavaju. Međutim, kroz prolaz mu pohita u susret Mandy prije nego što ju je počeo tražiti.

Čvrsto ga zagrli, priljubi lice uz njegova prsa i zadovoljno uzdahne. Onda ga pogleda u lice.

– Zabrinula sam se za tebe. Što se dogodilo? Pričaj mi. Gdje je Billings? Ima li još njegovih ljudi u vlaku?

Jim se osmijehne, zagrli je i pode s njom prema njenom sjedalu. Kad su sjeli, ona ga poljubi u usta i privine se uz njega.

– Hajde, pričaj mi što se zbilo.

On joj ukratko ispriča sve, ali preskoči pojedinosti o Billingsovoj smrti. Istkne da je Billings bio posljednji urotnik u vlaku.

– Dakle, do Denvera nam ne prijeti više nikakva opasnost. Možemo se opustiti i uživati?

– Ne bih rekao. Slutim da je Billings pripremio napade duž cijele pruge. Ako jedan naum ne uspije, pa se vlak probije, kao onda kad su nam podmetnuli trupac na prugu, tada je na redu drugi plan. Dovoljno je da se vlak pojavi na odrede-

nom mjestu i odmah se izvršava predviđena zamisao.

– Kao što su zapalili vatru na tračnicama i na konjima se ustremili na vlak? – natukne Mandy.

– Tako je! Dakle, premda je Billings mrtav, to neće utjecati na buduće napade. Možda nam je pripremio još dva-tri iznenađenja. Ne znam koliko nam je još ostalo do cilja.

– Ipak, noćas nećemo više imati nikakvih neprilika?

– Nisam baš siguran, Mandy. Da sam na strojovodinom mjestu, vozio bih sporije noću. Nema baš jako svjetlo, te bi nam netko mogao staviti deblo na tračnice i lako nas izbaciti s pruge. Tko zna što je sve Billings smislio u svojoj pohlepnoj glavi.

– Umorna sam tako da jedva čekam da sklopim oči – reče ona.

*

Probudivši se uoči svitanja, Jim ode u lokomotivu. Promatrao je nekoliko trenutaka Josha, ložača koji je silom prilika postao strojovođa.

– Kako možeš biti budan dan i noć? – zapita ga.

Josh slegne ramenima.

– Već sam se navikao. Ponekad, kad znam da je preda mnom ravan dio pruge i da ne bi smjelo biti nikakvih neprilika, zadrijemam deset do petnaest minuta. Zamolim momka koji se brine o kotlu neka malo pripazi. Nego, čujem da ste sinoć imali opet nevolja.

Jim mu spomene deset lažnih vojnika.

– Dobro je što se nisu pojavili i lažni željezničari – promrmlja Josh i zagleda se naprijed. – Čini se da neprilikamajoš nije došao kraj.

– Kako to misliš? – zapita Jim.

– Ako bih se ja htio dočepati zla-

ta iz ovog vlaka, srušio bih cijelu kompoziciju u neku klisuru.

– Kako?

– Lako. Pustio bih vlak do središnje mosta i tada ga srušio eksplozivom. Nije bitno s koje visine. Svim je svejedno da li će se vlak srušiti sa stotinu ili deset metara. Kad izleti s tračnica, vlak postaje lak plijen. Većina bi ljudi u njemu poginula ili bila ranjena. Tada bih došao s tridesetak jahača, raznio bih dinamitom sef i odnio zlato.

– A sve bi se to moglo prirediti unaprijed, bio Billings sada živ ili mrtav.

– Tako je. Kad vlak stigne do mosta, oni mogu eksplozivom srušiti nosače, a kompozicija će se strovaliti u klanac.

– Ima li takvih mogućnosti pred nama?

– Mnogo – odgovori Josh. – Na putu do Denvera prolazimo kroz planine. Na svakih petnaest do dvadeset kilometara postoji most ili nadvožnjak.

– Ako bi to htio učiniti što bliže Kaliforniji, koje bi mjesto izabrao? Koji su nam mostovi sada najbliži? Josh protrlja bradu.

– Hm, ne znam. Sada su četiri na kratkom razmaku, na svakih osam do deset kilometara. S ove se strane penjemo, pa nismo brzi. Hm... – promrmlja zamišljeno. – Da, u roku od jednog sata naići ćemo na tri mosta. Prvi je Johnsonov. Napravljen je od drveta, vrlo čvrst, u blagom zavoju. Vrlo prikladan. Međutim, do njega se prilično teško stiže iz bilo kojeg naselja u okolini. Vjerojatno nam neće ondje podmetnuti ništa, no dobro ćemo otvoriti oči. Usporit ćemo kako bi ljudi mogli iskočiti.

– Iskočiti? U vlaku imamo žena i nekoliko staraca. Nitko od njih nije još skakao iz vlaka. Slomit će vrat.

– Onda ćemo ih iskrcati na prvoj stanici. Ima jedna petnaestak kilometara odavde. Na njoj se inače zaustavljamo samo na izričit zahtjev. Mogu prespavati ondje. Ne nađemo li ni na kakve neprilike na putu, doputovat će sutrašnjim vlakom ili sljedećim.

– Postupimo tako – složi se Jim

– Samo, je li Johnsonov most s ove strane tog gradića ili s one?

– Timber Junction je iza mosta. Dakle, morat ćemo se pouzdati u sreću.

Jim potraži konduktera i obavijesti ga što su naumili.

– Nezamislivo je da tjeram putnike iz vlaka. Neću to dopustiti! – reče kondukter Franklin.

– Onda ćete vi biti odgovorni kad budu svi ti ljudi morali skakati iz vlaka ako pred nama odleti most u zrak.

– Most? O bože! Tko veli... Da, razumijem. S obzirom na zlatnu pošiljku, svašta je moguće. Dobro! Obavijestit ću putnike o promjeni, reći ću da se popravljaju pruga, već ću nešto smisliti.

Potom Jim ispriča Mandy da se moraju iskrcati putnici.

– I ti ćeš otići iz vlaka – reče joj.

– Molim te, ovaj put bez prijevara. Ne smijemo još više ugrožavati živote. Sa mnom će poći samo deset čuvara. Svi su oni dobrovoljci. Maloprije sam ih izabrao. Osim njih, u vlaku će ostati kondukter, kočničar i, razumije se, strojovoda.

– Ali ja želim ostati s tobom.

– Ovo je moj posao, pa treba da ga obavim ili da dignem ruke od svega. Vjerujem da će sve završiti dobro i da će vlak proći. Ako bude tako, možeš doputovati sutrašnjim vlakom. Molim te, nemamo vremena za prepirke.

Poljubivši je u obraz, Jim se vratio k strojovodi.

Za dvadesetak su se minuta približili Johnsonovu mostu brzinom od deset kilometara na sat. Gledajući ga kroz dalekozor, Jim nije zapazio nikoga na njemu.

– Sada ćemo vidjeti kakve smo sreće – prozbori Josh i slegne ramenima.

Lokomotiva krene na most.

Vireći kroz prozor, Jim se znojio. Nije vidio nigdje nikoga.

– Prijeći ćemo za nekoliko minuta – prozbori Josh. – Budući da se vozimo sporo, duže smo na mostu nego što bismo bili inače. To je nezgodna strana. Ako nas kane srušiti, dovoljno je da naprave rupu u sredini mosta. Kad lokomotiva poleti dolje, vagoni će se survati za njom.

Jim je napeto promatrao prugu. Nije vidio ništa što bi nagovještavalo opasnost. Nigdje nije gorio fitilj.

– Stigli smo do sredine – progovori opet Josh. – Još malo i na drugoj smo strani.

Ubrza lokomotivu.

Jim nije odvajao oči od tračnica. Napokon su se opet našli na čvrstom tlu.

– Dakle, jedan most pogodan za zasjedu možemo prekrižiti – reče Josh. – Mogli bismo, kad se zaustavimo u Timberu, iskrcati i vaše zlato, pa ga do cilja odvezite teretnim vlakom. Natrpajte na zlato sanduke s letvama, u kojima su kokoši, nitko ga neće dirati.

Jim se nasmije i upita koliko još ima do Timber Junctiona.

– Još deset minuta. Ne brinite, zaustavit ću se.

Jim se vratio u putnički vagon i opazi da se ljudi pripremaju za silazak s vlaka. Prigovarali su i ljutili se. Jim ih nije slušao. Potraži Mandy. Kimne joj i osmehne joj se.

– Smiješno! – izusti ona ljutito.

– Mogu iskočiti iz vlaka spretno

poput bilo kojeg tvog dobrovoljca. Eto, uzмимо kao primjer Harryja Leona. Znam da nije još nikada iskakao iz vlaka, jer se sada prvi put vozi njime.

– Ne stvaraj mi neprilike – reče joj Jim. – Znam da bi mogla iskočiti. No mogla bi i slomiti nogu. Neću da se to dogodi. Možda nećemo ni imati vremena za iskakanje, možda ćemo se najednom naći u zraku, iznad kakve provalije. Smiri se i budi poslušna. Sidi s vlaka kao što sam ti rekao. Vidjet ćemo se u denverskom hotelu.

Ona samo uzdahne.

Jim se digne i zaputi prema vratima. Vlak se zaustavljao. Stigli su u Timber Junction.

Putnici su se iskricali, među njima i Mandy.

Vlak opet krene.

Jim je dao jasne upute čuvarima, kočničaru i kondukterima ako bude trebalo iskakivati. Treba iskočiti čim postane opasno da bi vlak mogao iskočiti iz tračnica ili se survati s mosta. U teretnom vagonu široka klizna vrata treba da budu stalno otvorena, kako bi se ljudi mogli na vrijeme spasiti. Josh će, ako bude trebalo napustiti vlak, zazviždati triput kratko.

– Nadam se da su sve to samo mjere opreznosti – reče Jim.

– Bojim se da bi se moglo svašta dogoditi – odvrati Josh. – Ovo je posljednja prilika da se prigrabi zlato. Treba samo naslutiti koji će most izabrati.

– Kakva je tvoja pretpostavka? Izabrat će onaj koji je najbliži nekom gradiću u kojem mogu nabaviti konje i kola za prijevoz zlata?

– Vjerujem da im je ovdje najprikladniji most Pine Valley, tridesetak kilometara odavde. On je najmanje trideset metara iznad rječice Pine. Ondje je pruga ravna, pa će-

mo već s udaljenosti od pola kilometra vidjeti je li mu sredina srušena i moći ćemo se zaustaviti.

Dakle, ako pokušaju srušiti taj most, morat će upotrijebiti kratki fitilj i izazvati eksploziju kad već budemo ondje – zaključí Jim.

Za sljedećih pola sata prešli su preko još dva mosta, ali bez ikakvih nezgoda. Svaki bi put usporili, provukli se i opet ubrzali.

Jim je stajao na tenderu i neprestano gledao kroz dalekozor. Kad se na vidiku pojavio još jedan most, iz lokomotive mu mahne Josh. Pred njima je bio most Pine Valley.

Jim napregne oči. Uto spazi nešto blizu druge strane mosta. Obriše oči i pogleda ponovo. Sada je bio siguran da se nije prevario. Sa sredine mosta trčala su prema drugoj strani dva čovjeka.

– Opazio sam dvojicu – reče Jim spustivši se u lokomotivu. – Otrčali su na drugu stranu mosta. Ništa drugo nisam mogao vidjeti.

Josh počne odmah usporavati vlak.

– Ovdje je nizbrdica – reče – pa se ne mogu zaustaviti prije mosta.

Obojica su gledali kroz prozore, svaki sa svoje strane. Bili su stotinu metara ispred mosta.

Kad su se približili na pedeset metara, odjeknula je snažna eksplozija pred njima, razletjeli su se pragovi na pruzi i savile se tračnice kao da su od tijesta.

Josh odmah zazviždi. Prije nego što se i začuo treći zvižduk, Jim je već vidio ljude kako iskaču iz vlaka. Tada raširi iznenađeno oči, jer je iskočila i neka žena.

Mandy!

Skočivši iz lokomotive, Jim se nije uspio zaustaviti, već se otkotrljao niz nasip, visok oko tri metra, te se zaustavio na mekoj zelenoj travi i

poljskom cvijeću. Brzo se digne i potrči za vlakom. Škripale su kočnice i vrcale iskre, ali se vlak nije mogao zaustaviti na tako kratkoj udaljenosti. Josh iskoči u posljednji čas, kad je već lokomotiva stigla do mosta.

Vlak prijede još pedesetak metara po razorenom mostu, a onda lokomotiva naiđe na iskrivljene tračnice i, vukući za sobom vagone, surva se u rječicu.

Struganje i škripanje željeza zvučalo je zaglušno.

Jim se osvrne i ugleda Mandy. Potrči prema njoj, čvrsto je zagrli i zavrti se s njom dvaput oko sebe. Zatim je spusti.

– Sretan sam što nisi razbila tu svoju šašavu glavu ili slomila ruku. Hajdemo! Poguri se, ne bih htio da nas opaze s druge strane.

– Opazivši trojicu rudničkih čuvara, pozove ih rukom k sebi. Nisu bili ozlijeđeni i svi su imali puške. Potom okupiše još šest čuvara. Deseti je slomio nogu naletjevši na stablo dok se kotrljao nizbrdo. Znali su gdje je bio, pa će poslije doći po njega.

Oprezno se približe rubu klisure i kroz grmlje pogledaju dolje.

Vagoni su bili razbacani poput igrački. Iz lokomotive je još šišala para. Teretni se vagon, udarivši o putnički, raspao napola. Jim se pitao u kojoj je polovici sef sa zlatom vrijednim pola milijuna dolara.

– Pritajimo se ovdje – reče on.
– Ako se ne varam, netko će se spustiti s ove ili one strane i pokušati dočepati zlata.

Ležeći u travi, gledali su i čekali.

Za desetak minuta ugledaju četvoricu kako se spuštaju suprotnom obalom. Jim pričekava dok se nisu našli na sredini strmine, na brisanom prostoru.

– Zaustavite ih! – reče.

– Čuvari naciljaju i na njegovu zapovijed svi opale. Potom su pucali pojedinačno. Četvorica na suprotnoj obali nisu se više micala.

Uto privuče pažnju čuvara topot kopita. Osvrnuše se i ugledaju trojicu jahača što su jurili ravo prema njima. Svi su držali u rukama revolvere i pucali.

– Dobivamo goste! – reče Jim. Štiteći Mandy tijelom, otvori paljbu na napadače.

Borba nije bila ravnopravna. Čuvari su, imajući puške i mirujući, lako gađali. Osim toga, oružje im je imalo veći domet. Srušili su dvojicu jahača prije nego što su se približili toliko da su mogli upotrijebiti revolvere. Treći jahač naglo okrene konja i, priljubivši mu se uz vrat, odjaše neozlijeđen.

Jim pogleda opet razmrskane vagone. Tek sada se sjeti jedinog preživjelog lažnog vojnika, zatvorenog u jednom vagonu s mrtvacima. Dobio je što je zaslužio, zaključi. Nitko ne bi preživio takav pad.

Uskoro zatekoše Josha, konduktera Franklina i kočničara Gatlinga kako stoji na kraju pruge i žalosno gledaju vlak u rječici. Gatling se sjetio da uzme u posljednji čas svoj telegrafski pribor. Popne se na najbliži telegrafski stup i pošalje poruku o vlaku koji se survao s mosta. Treba obustaviti promet s obiju strana dok se ne poprave most i pruga. Budući da se telegrafska žica protezala preko stupova u klisuri, a ne preko mosta, linija nije bila prekinuta.

– Javljaју nam – reče Gatling kad je sišao sa stupa – da će nam poslati vlak s druge strane rijeke. Treba da odemo pješice u Pine Valley i pričekamo.

– Idi u grad – naredi mu Jim – i povedi sa sobom Mandy. Neka pođu s vama dvojica čuvara. Ostali će

biti ovdje. Napraviti ćemo štaku onom koji je slomio nogu i vidjeti može li odšepati u grad. Potom ćemo se ja i sedmorica ostalih spustiti do vlaka i stražariti ondje dok ne budemo mogli ukrcati zlato u sljedeći vlak.

— Čekaj malo — pobuni se Mandy i podigne ruke. — Naredio si mi da sidem s vlaka u Timber Junctionu i ja sam sišla, nije li tako? Vidio si to vlastitim očima. Međutim, nisi mi rekao da moram ostati u onom gradiću, niti si mi izričito zabranio da se vratim u vlak.

Jim strese glavom, nasmijavši se.

— Vjerojatno misliš da si pobijedila, ali nisi. Razgovarat ćemo još o tome kad stignemo u Denver.

XVI

Tri dana nakon toga izišli su Mandy i Jim iz denverske kovnice. Mandy je nosila ček na pola milijuna dolara što ga je dobila za 152 zlatne šipke. Jim ode odmah s njom u banku kako bi ček uložila ondje.

Imala je na sebi novu svijetlomodru haljinu, nov šešir i nove cipele. Bila je tako sretna što su doputovali živi i zdravi u Denver da je nakupovala štošta u trgovini.

U banci je isplatila petnaest tisuća dolara Jimu, s očevim ovlaštenjem, te uzela ček na tisuću dolara. Zatim su otišli u denverski željeznički ured. Porazgovarali su s rukovodiocem koji se brinuo o osoblju. Mandy je zatražila da se Josh Flynn, mladi ložač, smjesta unaprijedi za strojovođu, te da mu se dadu povišica i posebna nagrada zato što je uspješno preuzeo vlak kad je strojovođa poginuo u Kaliforniji. Zatražila je ujedno Joshovu adresu da bi mu poslala ček na tisuću dolara koji mu je namijenio rudnik „Sretna sedmica“.

Kad su se ponovo našli na ulici,

Mandy uhvati Jima za ruku:

— Jesi li zapazio kako me čudno pogledao kad sam zatražila da unaprijede Josha za strojovođu? Natjerat ću tatu da pošalje pismo i također zatraži unapređenje. To će ih navesti na razmišljanje. Svida mi se Josh, a mora se priznati da je izvrsno obavio posao. Ne misliš li i ti tako?

— Da, slažem se — reče Jim. — Vratimo se sada u hotel. Treba da malo odspavaš, a potom ću te povesti da razgledamo grad, što sam ti obećao. Poslije ćemo večerati u najotmjenijem restoranu i otići u operu. Svidjet će ti se opera, u njoj se pjeva, pleše i nose divni kostimi.

— Opera? Nije mi se baš nimalo svidjela u San Franciscu.

— Tada si bila još vrlo mlada.

To popodne i večer očarali su Mandy. Radoznalo je gledala sve, raspitivala se o svemu, a kad ju je Jim dopratio u hotel, nije htjela da se ta divna večer već završi. Zaustavi se pred njegovim vratima na trećem katu. Njezina je soba bila na kraju hodnika.

— Htjela bih ti vidjeti sobu, Jime — prozbori ona.

Jim zatrese glavom.

— To ne bi bilo pristojno, dobro znaš.

— Neka ide dovraga pristojnost. Hoću vidjeti tvoju sobu — uporno je stajala pred vratima.

— Zar ćeš razvaliti vrata? — zapita je on. — Zaključana su, a ključ je kod mene.

Mandy se nasmiješi.

— Budi pametan! Ili ćeš smjesta otvoriti vrata ili ću napola strgnuti haljinu sa sebe i početi vrištati i optuživati te da me hoćeš silovati. Kako ćeš se izvući?

Sjećao se njezine predstave u Sacramentu. Ovdje bi se odmah okupilo desetak svjedoka.

Izvadi iz džepa ključ i otključa vrata.

Ona se osmjehne i uđe, zatim zatvori vrata i zaključa ih. Još se smiješći, obgrli ga objema rukama oko vrata i poljubi.

– Odavno želim biti sama s tobom, Jime – prozbori.

Povede ga do kreveta, zatim sjedne, te povukavši ga za ruku, natjera ga da se spusti kraj nje. Poljubi ga ponovo i tako gurne da se izvalio na leđa. Poljubi ga još jednom, no nije joj uzvraćao poljupce. Ona se namršti i nalakti na njegova prsa, naslonivši bradu na dlanove.

– Časna riječ, ne znam što je s tobom, Jime! Jasno ti je da mi se sviđaš, poljubio si me u vlaku, a sada se vladaš kao da sam ti sestra. Možda misliš da sam premlada. Zacijelo si već čuo da mi je skoro dvadeset godina. To je već zrela dob.

Vragolasto se promiseškoljila. Kad ga je opet poljubila, Jim joj uzvрати poljubac.

– Dovraga, kako si uporna! – reče on. – Je li istina da bogate djevojke dobivaju sve što zažele?

– Ponajčešće. Ipak, učinilo mi se već da ćeš sve pokvariti.

– Bit će potrebna najmanje dva tjedna da se popravi onaj oštećeni most – reče on.

Mandy se veselo nasmiješi.

– Da, znam to! Pokušala sam ih podmititi da rade tri tjedna – odvratila. – Dakle, puna dva tjedna ću večerati s tobom, izlaziti uvečer s tobom i provoditi najveći dio noći s tobom.

– Mandy, baš si vražja!

– Nisam. Samo sam se zaljubila i hoću da me voliš dok imamo prilike za to, jer znam da ćeš jednog dana opet odjahati i ostati će mi samo uspomene, lijepe uspomene.

– Hej, previše pričaš! – reče Jim Steel.

I počne je ljubiti kako bi joj pribavio toliko željene uspomene.

KRAJ

U pripremi:

Colin Scope
JAHACI SMRTI

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 18.720 d, a za šest mjeseci 9.360. U cijenu je uračunat i pretplatnički popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa: NIŠPRO »Vjesnik«, Interna banka, Zagreb, broj 30101-833-2052 (00027 – LASO). Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 33,00, ASCH 234,00, SFR 27,00, HFL 37,00, SKR 116,00, FF 109,00, US\$ 17,00 (avionom US\$ 20,20), C\$ 24,00 (avionom C\$ 28,30), Australia £ 12,00 (avionom £ 15,00). Uplata na devizni račun 30101-620-16-3252051 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačka banka, Zagreb (za »Laso« izdanje OOUR-a IRO) Ekonomska propaganda »Vjesnik«, Agencija za marketing Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6. Zadnja kolor stranica 75.000 d, c/b stranica 50.000 d. Oslobođeno plaćanja poreza na promet, mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973 od 26. XI. 1973. Rukopisi se ne vraćaju.

SuperStrip

VIA

MAXI

Cijena:
600 DIN
kolovoz 1987
Posebni broj

GRU, LUTALICA
ZEUSOFCI
MATE, MALI

Dvije epizode
Alana
Ford:

Neprijatelj prirode broj 1

i
Ekologija

